T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
HALK SAĞLIĞI
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TÜRKİYE KANSER İSTATİSTİKLERİ

2017

ANKARA, 2021

EDİTÖRLER

Doç. Dr. Fatih KARA	Halk Sağlığı Genel Müdürü
Uz. Dr. Bekir KESKİNKILIÇ	Halk Sağlığı Genel Müdür Yardımcısı

YAZARLAR

Dr. Murat TÜRKYILMAZ	HSGM Kanser Dairesi Başkanı
Uz. Dr. Makbule Öztürk	HSGM Kanser Dairesi Başkanlığı
Sağlık Uz. Selin DÜNDAR	HSGM Kanser Dairesi Başkanlığı
T. Tek. Aysun KAVAK ERGÜN	HSGM Kanser Dairesi Başkanlığı
Ebe Arzu SEVİNÇ	HSGM Kanser Dairesi Başkanlığı
T. Tek. Semra TÜTÜNCÜ	HSGM Kanser Dairesi Başkanlığı
T. Sek. Elif SEYMEN	HSGM Kanser Dairesi Başkanlığı

YAYIN KOORDİNATÖRLERİ

Doç. Dr. Fatih KARA	Halk Sağlığı Genel Müdürü
Uz. Dr. Bekir KESKİNKILIÇ	Halk Sağlığı Genel Müdür Yardımcısı
Dr. Murat TÜRKYILMAZ	HSGM Kanser Dairesi Başkanı
Prof. Dr. Sultan ESER	Balıkesir Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD
Prof. Dr. Saadettin KILIÇKAP	HÜ Tıp Fakültesi İç Hastalıkları AD Tıbbi Onkoloji Bilim Dalı
Prof. Dr. Gökhan DEMİR	Türk Tıbbi Onkoloji Derneği
Prof. Dr. Gül ERGÖR	DEÜ Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD
Prof. Dr. Mutlu HAYRAN	HÜ Onkoloji Enstitüsü
Prof. Dr. Tezer KUTLUK	UICC Danışmanı, HÜ Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD Çocuk Onkoloji Bilim Dalı
Prof. Dr. Serdar ÖZKÖK	Ege Tıp Fakültesi Radyasyon Onkolojisi AD
Prof. Dr. Bülent YALÇIN	Ulusal Kanser Danışma Kurulu Başkanı
Prof. Dr. Şuayip YALÇIN	Türk Kanser Araştırma ve Savaş Kurumu Derneği Başkanı
Prof. Dr. H. Nur OLGUN	DEÜ Onkoloji Enstitüsü
Prof. Dr. Faruk KÖSE	Acıbadem Üniversitesi, Atakent Hastanesi
Prof. Dr. Mehmet Mutlu MEYDANLI	Ankara Zekai Tahir Burak E.A.H.
Doç. Dr. Nejat ÖZGÜL	HÜ Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı
Prof. Dr. Ahmet KİZİR	İstanbul Üniversitesi Onkoloji Enstitüsü Müdürü
Prof. Dr. Rejin KEBUDİ	İstanbul Üniversitesi Onkoloji Enstitüsü,Preventif Onkoloji AD Çocuk Hematoloji-Onkoloji BD

HSGM YAYIN KOMİSYONU

Uzm. Dr. Hasan IRMAK

Doç. Dr. Nazan YARDIM

Dr. Kanuni KEKLİK

Uz. Dr. Fehminaz TEMEL

TEŞEKKÜR

ANKARA KANSER KAYIT MERKEZİ
OKAN CEYLAN
GÜLEDAL BOZTAŞ
S.RAHMİ ACAR
UMUT DOMAÇ
İLKAY ÖZTOKLU
BALAHANIM YILDIRIM
BAHAR TÖRE
BUKET ÖZBEY
CEMİLE ATAK KÖKSALDI
NESİBE CANAN YILMAZ
GÜLTEN BALTAŞ

ANTALYA KANSER KAYIT MERKEZİ
HÜLYA KARAKILINÇ
NURTEN KUTLU
GÜLŞEN AKSOY ÇELİK
GÜLFEM ÖZTEKİN
GÜLŞEN KURT
SONGÜL ÇATALBAŞ
KEZİBAN KASAP
HAMİDE TÜFEKÇİ YETKİN
AYLA KARACA
DERYA AKGÜL KANALICI
ÖZLEM TOP(GÖKTEPE)
NURETTİN YÜCEL
HURİYE TOŞUR
MÜRVET ARTUK UÇAR
FİLİZ KÖKEN
FİRDEVS BATU
MELEK KIYMAZ
NURDAN BOZKURT YILMAZ
FATİH KAYA
ÜMMÜ ÖNVER
EMEK SEVİM ÖNAL
ZÜBEYDE KANDEMİR
SİNEM KAZANCIOĞLU
NİHAL AYDEMİR

ERZURUM KANSER KAYIT MERKEZİ
EMİNE FÜSUN KARAŞAHİN
DUYGU HAS
TAYYAR ÇELİK

BURSA KANSER KAYIT MERKEZİ
TÜLAY KÖSE
VİLDAN DÜZGÜN
YASEMİN DURGUT
HÜLYA ÇEVİK
GÜLCAN KILINÇ SEMERCİ
MELİN KIRBIYIK
SELAHATTİN ALAN
EMİNE AKAN
SEMRA YILMAZ
AYŞE AĞIRMAN
NURSEVEN AŞÇI
NURSEL BAĞDATLI
GÜLDENİZ PINAR
NADİRE ERDURAN ZEYBEK
GÜLAY ERBASAN
HEDİYE KORKMAZ
FUNDA KILIÇ
AZİME BOĞA ÇELİK
METİN ÜSTÜN
NAZAN YURT

ESKİŞEHİR KANSER KAYIT MERKEZİ.
BELGİN KURNALI
YAKUP HALAT
HÜRRİYET UYSAL
SİBEL BAŞGÜL
EMEL DURAN
GÜLAY DOKUYUCU
GÜLCAN MENKİS
NİLÜFER KARAGÖZ
DERYA ÜNAL
AYŞE ÇETİN
DİLEK TANRIKUT
DİLAFURUZ YILDIZ
ŞERİFE PEKER
ŞÜKRAN BELLİTOPAL
İMMEHAN ŞANLI
SEMA FIRAT

MURAT AKÇAY
SİBEL YILMAZ

EDİRNE KANSER KAYIT MERKEZİ
ÜMİT AKIN
AYŞE BELLER
TİJEN ÖZTÜRK TAŞKIN
REMZİYE AKIN
ZÜLFİYE YAZICI
ESRA AYDOĞDU
BAHAR KAYALI
BURCU BOZKURT
GÜLBİYE ÖZGÜR
YELDA KARABAŞ

SAMSUN KANSER KAYIT MERKEZİ
HATİCE NİLDEN ARSLAN
MERVE ALTINIŞIK
YAŞAR ÇAVUŞOĞLU
SEVGİ YAZICIOĞLU
MERYEM BAŞARAN
SEYHAN GÜVEN
NURTEN MEYDAN YILDIRIM
AZİZE ŞANLI BAYRAM
GÜLNAZ KAPLAN BAŞ
SEMA ELİKARA
NEVZAT BAKAN
BELGİN UÇAR
SELMA HASANOĞLU
ÜNZİLE SONNUR ÖZTÜRK
HACER GÜL ALAN
NURTEN MEYDAN YILDIRIM
AZİZE ŞANLI BAYRAM
GÜLNAZ KAPLAN BAŞ
SEMA ELİKARA
NEVZAT BAKAN
BELGİN UÇAR
SELMA HASANOĞLU
ÜNZİLE SONNUR ÖZTÜRK
HACER GÜL ALAN

MALATYA KANSER KAYIT MERKEZİ
PERİHAN KARAMAN
FERHAN ÇINAR
YASEMİN UYGAN
AHMET AZDEMİR
CAFER TOPÇU ÖZ
MUSTAFA ATILAN

GAZİANTEP KANSER KAYIT MERKEZİ
BELGİN SARIFAKI
EGE İHSAN HAMAVİOĞLU ORUÇ
DERYA BAĞCI
SONDİLEK DEMİR
NESRİN ÖZER
HATİCE GÜL İNCİLİ
EBRU KAYA
SEVDA GÜNEŞ
ZELİHA KARAKÜÇÜK
FATMA AKGÖLLÜ
ÖZGÜL KIVANÇ ÇERİ
SAMET OĞUR
BETÜL ORTATUNA
BAHRİ ÖZDEMİR
SUNA GÜRSEL
ZEYNEP İLASLAN
AYŞE ŞAN
MERYEM AY
PINAR AYDIN
ARZU GÜLSOY
HÜLYA KUTLU

MERSİN KANSER KAYIT MERKEZİ
EMEL TOKATLI
EMEL ATCI
SAADET KIVANÇ
EMİNE SAKAR
HATİCE ŞİMŞEK
GÜLTEN TÜRKYILMAZ
KIYMET ÖZDEMİR
MEDİNE GÖKÇEL
AYŞE YAZGAN
MERYEM BOZKURT
ASLI DURUKAN
SELDA BAYER
SERAP OYMAN
SANİYE AKDEMİR
DERYA TUNCAY
HURİYE TIRAK
MÜCELLA YILMAZTEKİN
ŞENGÜL YENER

İSTANBUL KANSER KAYIT MERKEZİ

ŞENİZ KAVAK
FULYA AK YILDIZ
SEVİNÇ İÇA
HABİBE DEMİRCİOĞLU
GÜLSEREN BASKIN
MİNE KADIOĞLU
TEKİN ULUDAĞ
İDRİS ASLAN
HATİCE ERDÖNMEZ
ŞERİFE PEKER
CANAN ORUÇOĞLU
GÜLTEN ARGINDOĞAN
CANAN KARA
KEBİRE KÜLÇECİ
GÜLER SAĞIR
MÜZEYYEN BACAKSIZ
TUBA KAÇMAZ
HAZAL KARAKÜTÜK
FATMA ŞAHİN
AYSEL TANRIVERDİ
ALİ ÖZKAN AKTAŞ
ELİF MERT
MERYEM DEMİR
EBRU YALÇIN
NİLHAN TALAY
FATMA ÖZKAN
SELDA ÖZCAN
BİRGÜL SARAÇOĞLU
MURAT TAŞDEMİR
İSMAİL KARAHAN
SİNEM TÜRKÜM EZGÜ

KOCAELİ KANSER KAYIT MERKEZİ

HANDE CİHAN MUTLU
YASEMİN DEMİREL
PERİHAN SEVİLMİŞ
SİBEL ŞİRANUN
GÜLDANE SANCAK
AYŞE MURAT
TUĞBA DEMİRKAN
NURCAN VURAL
GÜLTEN ŞULER
EMİNE AYGÜN
MEDİNE BEDEL

TRABZON KANSER KAYIT MERKEZİ

NURŞEN ÜÇÜNCÜ
AYŞE TÜRKKÖYLÜ
MELEK ERDEN
NAZAN KALAY
NEJLA KURT
HANİM BEKTAŞ
ERDAL AYDIN
HAYRİ YAPICI
RİFAT GENÇ
ÖZGÜL ÖZBAYRAK
AYŞE MUHCU
FATMA YANIK
ZAFER ÖZKAN
FATMA KALAFAT

İZMİR KANSER KAYIT MERKEZİ

ÜMİT ALTINTIĞ
SANİYE ÖZALAN ÖZENÇ
CANKUT YAKUT
NEŞE BARDAKÇI
MUSTAFA SAVAŞ
ZEKİYE ASLI TURHAN
HURİYE KARAZ
HÜLYA ELİBOL
EMEL DALMIZRAK
TÜLAY YÜKSEL
ŞENAY METE
TÜLAY KILIÇOĞLU COŞKUN
GÜLTEN NALBANTOĞLU
FİTNET BADARI
SU ÖZGÜR
ÖMER KARACA
SIDIKA COŞKUN
YELDA ÖZCAN
BERNA IŞIK
BERATİYE PAMUK KARAÇELİK
HACER ÜNDEY
FATMA AKIN
NARİN DEMİR
SEVGİ KÖSE
FATMA KARAARSLAN
ZEHRA BULGURCUOĞLU
SEMA EKİNCİ ÖKTEM
ADİFE KOÇ

OSMAN AYAŞ
KADRİYE LEVENT
GÜLAY KARATAŞ

YELİZ PEKDOĞAN

HİLAL ERGEZER

İÇİNDEKİLER

ŞEKİLLER DİZİNİ……viiiii

TABLOLAR DİZİNİ x

KISALTMALAR……...xiii

1. GİRİŞ 1

2. VERİ KAYNAĞI VE METODOLOJİ 2

2.1. Türkiye Nüfus Yapısı ve Ölüm İstatistikleri.....2
2.2. Türkiye Kanser Kayıtçılığının Tarihsel Gelişimi ve Veri Toplama Metodolojisi 6

3. VERİ KALİTESİ 12

3.1. Tamlık Kontrolü 12
3.2. Geçerlilik 17
3.3. Zamanındalık 18

4. 2016 YILI VERİLERİ 18

4.1. 2017 Yılı İlk 10 Kanser 22
4.2. Tüm Yaş Grupları 23
4.3. Çocukluk Çağı Kanserleri.....24
4.4. 15-24 Yaş Gruplarına Göre Kanser Dağılımı 26
4.5. 15-19 Yaş Gruplarına Göre Kanser Dağılımı 29
4.6. 20-24 Yaş Gruplarına Göre Kanser Dağılımı 30
4.7. 25-49 Yaş Gruplarına Göre Kanser Dağılımı 31
4.8. 50-69 Yaş Gruplarına Göre Kanser Dağılımı 32
4.9. 70 Yaş ve Üzeri Yaş Gruplarına Göre Kanser Dağılımı.....33
4.10. Ulusal Tarama Programında Yer Alan Kanserlerin Yaşa Özel Hızları 36
4.11. Bazı Kanserlere Dair Histolojik Tip Dağılımları.....39
4.12. Bazı Kanser Türleri Evre Dağılımları.....41
4.13. 2013-2017 Serisi.....42
4.14. 2013-2017 Yılları Yaşa Standardize Kanser Hızları 44
4.15. 2013-2017 Yılları Tarama Kanserlerinin Yaşa Standart Hızları 44
4.16. Tütünle İlişkili Kanserler* 45
4.17. Beyin, Meninksler ve Merkezi Sinir Sistemi Kanserleri 45
4.18. Obezite ile İlişkili Kanserler * 46
4.19. HPV ile İlişkili Kanserler* 46
4.20. Çocukluk Çağı Kanserleri…….....43

5. DÜNYA KANSER İSTATİSTİKLERİNDE TÜRKİYE'NİN DURUMU 47

6. SONUÇ.....52

7.ÖZET……..51

8.KAYNAKLAR……...52

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Türkiye Nüfus Piramidi (2017) ve Nüfus Projeksiyonları.....5

Şekil 2. Ölüm Bildirim Sistemi İş Akış Şeması.....6

Şekil 3. Kanser Kayıtçılığının İş Akışı Şeması.....9

Şekil 4. Türkiye'de Histolojik Doğrulaması (HD) ve Yalnız Ölüm Bildirimi (YÖB) Olan Vakaların Tüm Kanser Vakaları İçindeki Yüzde Dağılımı, 2013-2017.....13

Şekil 5. Türkiye'de Kanser Kayıt Merkezlerinin Cinsiyete Göre Kanser İnsidans Hızlarının Yıllara Göre Değişimi 14

Şekil 7. Erkeklerde En Sık Görülen 10 Kanserin Yaşa Göre Standardize Edilmiş Hızları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017) (Dünya Standart Nüfusu, 100.000 Kişide) 22

Şekil 8. Kadınlarda En Sık Görülen 10 Kanserin Yaşa Göre Standardize Edilmiş Hızları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017) (Dünya Standart Nüfusu, 100.000 Kişide) 22

Şekil 9. Tüm Yaş Gruplarındaki Erkeklerde En Sık Görülen Bazı Kanserlerin Bu Grup İçindeki Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017) 23

Şekil 10. Tüm Yaş Gruplarındaki Kadınlarda En Sık Görülen Bazı Kanserlerin Bu Grup İçindeki Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017) 23

Şekil 11. 0-14 Yaş Gruplarındaki Erkek Çocuklarda Görülen Kanserlerin Bu Grup İçindeki Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017) (Diğer / Tanımlanmamış malign neoplazmlar hariç).....24

Şekil 12. 0-14 Yaş Gruplarındaki Kız Çocuklarda Görülen Kanserlerin Bu Grup İçindeki Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017) (Diğer / Tanımlanmamış malign neoplazmlar hariç).....24

Şekil 13. 0-14 Yaş Gruplarındaki Çocuklarda Görülen Kanserlerin Bu Grup İçindeki Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017) (Diğer / Tanımlanmamış malign neoplazmlar hariç).....25

Şekil 14. 15-24 Yaş Gruplarındaki Erkeklerde En Sık Görülen Bazı Kanserlerin Bu Grup İçindeki Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017) 26

Şekil 15. 15-24 Yaş Gruplarındaki Kadınlarda En Sık Görülen Bazı Kanserlerin Bu Grup İçindeki Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017) 26

Şekil 16. 25-49 Yaş Gruplarındaki Erkeklerde En Sık Görülen Bazı Kanserlerin Bu Grup İçindeki Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017) 29

Şekil 17. 25-49 Yaş Gruplarındaki Kadınlarda En Sık Görülen Bazı Kanserlerin Bu Grup İçindeki Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017) 30

Şekil 18. 50-69 Yaş Gruplarındaki Erkeklerde En Sık Görülen Bazı Kanserlerin Bu Grup İçindeki Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017) 30

Şekil 19. 50-69 Yaş Gruplarındaki Kadınlarda En Sık Görülen Bazı Kanserlerin Bu Grup İçindeki Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017) 31

Şekil 20. 70 ve Üzeri Yaş Gruplarındaki Erkeklerde En Sık Görülen Bazı Kanserlerin Bu Grup İçindeki Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017) 31

Şekil 21. 70 ve Üzeri Yaş Gruplarındaki Kadınlarda En Sık Görülen Bazı Kanserlerin Bu Grup İçindeki Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017) 32

Şekil 22. Kolorektal Kanserin Yaşa Özel Hızları (Semi-Log) (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017)...32

Şekil 23. Kadınlarda Meme Kanserinin Yaşa Özel Hızları (Semi-Log) (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017) 33

Şekil 24. Serviks Kanserinin Yaşa Özel Hızları (Semi-Log) (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017)....33

Şekil 25. Akciğer Kanseri Evrelerinin Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017) 36

Şekil 26. Meme Kanseri Evrelerinin Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017).....36

Şekil 27. Kolorektal Kanser Evrelerinin Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017) 37

Şekil 28. Mide Kanser Evrelerinin Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017).....37

Şekil 29. Servikal Kanser Evrelerinin Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017).....38

Şekil 30. Uterus Korpusu Kanser Evrelerinin Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017)38

Şekil 31. Tüm Kanserlerin Yaşa Standardize İnsidans Hızlarının Cinsiyete Göre 2013-2017 Yılları Arasındaki Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2013-2017) (Dünya Standart Nüfusu,100.000 Kişide) 41

Şekil 31a. ICD-10 C00-96 Kodlu Kanserlerin (melanom olmayan deri kanserleri hariç), Yaşa Standardize İnsidans Hızlarının Cinsiyete Göre 2013-2017 Yılları Arasındaki Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2013-2017) (Dünya Standart Nüfusu,100.000 Kişide).....41

Şekil 32. Tüm Kanserler ve Melanom Olmayan Deri Kanserleri Hariç Kanserlerin Yaşa Standardize İnsidans Hızlarının 2013-2017 Yılları Arasındaki Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2013-2017) (Dünya Standart Nüfusu,100.000 Kişide).....42

Şekil 33. Kolorektal Kanserin Yaşa Standardize İnsidans Hızlarının Cinsiyete Göre 2013-2017 Yılları Arasındaki Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2013-2017) (Dünya Standart Nüfusu,100.000 Kişide) 42

Şekil 34. Kadınlarda Görülen Meme Kanserin Yaşa Standardize İnsidans Hızlarının 2013-2017 Yılları Arasındaki Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2013-2017) (Dünya Standart Nüfusu,100.000 Kişide) 43

Şekil 35. Kadınlarda Görülen Serviks Kanserin Yaşa Standardize İnsidans Hızlarının 2013-2017 Yılları Arasındaki Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2013-2017) (Dünya Standart Nüfusu,100.000 Kişide) 43

Şekil 36. Tütünle İlişkili Kanserlerin Yaşa Standardize İnsidans Hızlarının Cinsiyete Göre 2013-2017 Yılları Arasındaki Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2013-2017) (Dünya Standart Nüfusu,100.000 Kişide) (20) 44

Şekil 37. Beyin, Meninksler ve Merkezi Sinir Sistemi Kanserlerinin Yaşa Standardize İnsidans Hızlarının Cinsiyete Göre 2013-2017 Yılları Arasındaki Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2013-2017) (Dünya Standart Nüfusu,100.000 Kişide).....44

Şekil 38. Obezite ile İlişkili Kanserlerin Yaşa Standardize İnsidans Hızlarının Cinsiyete Göre 2013-2017 Yılları Arasındaki Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2013-2017) (Dünya Standart Nüfusu,100.000 Kişide) 45

Şekil 39. HPV ile İlişkili Kanserlerin Yaşa Standardize İnsidans Hızlarının Cinsiyete Göre 2013-2017 Yılları Arasındaki Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2013-2017) (Dünya Standart Nüfusu,100.000 Kişide) 45

Şekil 40. 0-14 Yaş Erkek Çocuklarında Bazı Çocukluk Çağı Kanserlerinin 2013-2017 Yılları Arasındaki Yaşa Standardize Hızları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2013-2017) (1.000.000 Kişide) 46

Şekil 41. 0-14 Yaş Kız Çocuklarında Bazı Çocukluk Çağı Kanserlerinin 2013-2017 Yılları Arasındaki Yaşa Standardize Hızları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2013-2017) (1.000.000 Kişide) 46

Şekil 42. Dünya'da Erkeklerde Yaşa Standardize Kanser Hızının Dağılımı, 2020 (100.000 kişide)....48

Şekil 43. Dünya'da Kadınlarda Yaşa Standardize Kanser Hızının Dağılımı, 2020.....48

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Türkiye Nüfusunun 2013-2017 Yılları Arasındaki Cinsiyet Dağılımı (ADNKS) 2

Tablo 2. Türkiye Nüfusunun 2017 Yılına Ait Yaş Gruplarına Göre Cinsiyet Dağılımı 3

Tablo 3. Türkiye'de Kanser Kayıt Merkezleri ve Referans Tarihleri 6

Tablo 4. Türkiye'de Aktif Kanser Kayıt Merkezlerinin Raporlarda Bulundukları Yılların Dağılımı 7

Tablo 5. "Kanser Kayıtçılığında Standartlar El Kitabı" Veri Başlıkları 10

Tablo 6. Türkiye'de Yıllar İçinde ICD-10 Kodlarına Göre Histolojik Doğrulaması (HD) ve Yalnız Ölüm Bildirimi (YÖB) Olan Kanser Vakaların Yüzde Dağılımı (2013-2017) 15

Tablo 7. Türkiye'de Topografilere Göre Kanser Tanı Yöntemlerinin Dağılımı* (2013-2017) 16

Tablo 8. 2017 Yılı "Türkiye Birleşik 2017 Veri Tabanı"nın Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi 17

Tablo 9. Zamanındalık Açısından "Türkiye Birleşik 2017 Veri Tabanı" İncelenmesi* 18

Tablo 10. Kanserlerin Cinsiyete Göre Yaşa Standardize Edilmiş Hız Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017) (Dünya Standart Nüfusu, 100.000 Kişide) 19

Tablo 11. Erkeklerde Yaşa Özel Kanser Hızların Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017) (100.000 Kişide) 20

Tablo 12. Kadınlarda Yaşa Özel Kanser Hızların Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017) (100.000 Kişide) 21

Tablo 13. Kadın Meme Kanserlerinin Histolojik Tiplerinin Yüzde Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017) 34

Tablo 14. Toraks Kanserlerinin Histolojik Tiplerinin Yüzde Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017) 34

Tablo 15. Tiroit Kanserlerinin Histolojik Tiplerinin Yüzde Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017), 34

Tablo 16. Kolorektal Kanserlerin Histolojik Tiplerinin Yüzde Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017) 35

Tablo 17. 2013-2017 Yılları İçin Erkeklerde Görülen Kanserlerin Yaşa Göre Standardize Edilmiş Hızları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı,2013- 2017) (Dünya Standart Nüfusu, 100.000 Kişide) 39

Tablo 18. 2013-2017 Yılları İçin Kadınlarda Görülen Kanserlerin Yaşa Göre Standardize Edilmiş Hızları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2013-2017) (Dünya Standart Nüfusu, 100.000 Kişide) 40

Tablo 19. Uluslararası Kanser Araştırma Ajansı (IARC) Tarafından Yayınlanan GLOBOCAN 2020 Verilerine Göre Türkiye'nin Durumu (Yaşa Standardize Hız/100.000 kişide) 47

Tablo 20. Uluslararası Kanser Araştırma Ajansı (IARC) Tarafından Yayınlanan GLOBOCAN 2020 Verilerine Göre Erkeklerde En Sık Görülen İlk Beş Kanser Türünün Dağılımı 49

Tablo 21. Uluslararası Kanser Araştırma Ajansı (IARC) Tarafından Yayınlanan GLOBOCAN 2020 Verilerine Göre Kadınlarda En Sık Görülen İlk Beş Kanserlerin Dağılımı 49

KISALTMALAR

ADNKS	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
GLOBOCAN	Dünyanın birçok ülkesinde ulusal düzeyde, başlıca kanser türlerinin insidansı, mortalitesi ve prevalansı hakkında güncel tahminler sunmak amacıyla oluşturulan proje
CONCORD	Londra Hıfzıssıhha ve Tropikal Tıp Okulu liderliğinde kanser sağ kalımının dünya çapında sürveyansının yapılabilmesi için kurulmuş küresel bir program
IACR	(The International Association of Cancer Registries) Uluslararası Kanser Kayıtları Birliği
IARC	(The International Agency for Research on Cancer) Uluslararası Kanser Araştırma Ajansı
ICD-O	(The International Classification of Diseases for Oncology) Uluslararası Hastalık Sınıflandırması-Onkoloji
MECC	(The Middle East Cancer Consortium) Ortadoğu Kanser Konsorsiyumu
OECD	(The Organisation for Economic Co-operation and Development) Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
WHO	(The World Health Organization) Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)

1. GİRİŞ

Kanser herkesi etkiler; çocuk-genç-yaşlı, zengin-fakir, kadın-erkek ayrıca hastalar, aileler ve toplumlar üzerinde muazzam bir yük oluşturur (1)

Kanser ülkemizde ve dünyada ölüm nedenleri arasında ikinci sırada yer almaktadır. Küresel olarak yaklaşık her 6 ölümden biri, ülkemizde ise her 5 ölümden biri kanser nedeniyledir (2,3). Kanserden ölümlerin yaklaşık üçte biri; başlıca beş davranışsal ve beslenme ile ilgili risk faktörlerinden kaynaklanmaktadır: tütün kullanımı, yüksek beden kütle indeksi (fazla kilolu ya da şişman olma), meyve ve sebzeyi az tüketme, yetersiz fiziksel aktivite ve alkol kullanımı. Tütün kullanımı kanser için en önemli risk faktörüdür ve kanser ölümlerinin yaklaşık %22'sinden sorumludur (2). Hepatit ve insan papilloma virüsü (HPV) gibi kansere neden olan enfeksiyonlar, düşük ve orta gelirli ülkelerde kanser vakalarının yaklaşık % 25'inden sorumludur (2).

Yaşlanma, kanser gelişimi için bir başka temel faktördür. Kanser insidansı, yaşla birlikte, özellikle yaşla birlikte artan risklerin birikmesi ve hücresel onarım mekanizmalarının kişi yaşlandıkça daha az etkili olma eğilimiyle artar (2).

Kanser yükünün bu hızlı artışı, dünya çapında halk sağlığı ve sağlık sistemleri için bir kriz teşkil etmektedir. Gelecekte-kaynakları bol olan ülkelerde dahil olmak üzere-birçok ülke için, tanı konacak çok sayıdaki kanser hastasının tümünün tedavisi ve bakımı (palyatif, destekleyici ve ölüm aşamasındaki) için yeterli ödenekleri temin etmek önemli bir sorun olacaktır(4).

Öte yandan tüm kaynak seviyelerinde kanser önleme konusunda başarı sansı bulunmaktadır (4). Günümüzde kanserin %30-50'si önlenebilir. Bu, risk faktörlerinden kaçınma ve mevcut kanıta dayalı önleme stratejilerini uygulama yoluyla başarılabilir. Birçok kanserin iyileşme olasılığı, erken tanı konmuş ve uygun şekilde tedavi edilmişse yüksektir (2).

Hangi bölgede olursa olsun kanserle mücadelede ve kanser hizmetlerinde öncelikler belirlenirken kanser yüküne ve o bölgede yoğun biçimde görülen kanser türlerine dair bilgi esas alınmalıdır (4).

Kanser kayıtçılığı, belirli bir nüfusta ortaya çıkan tüm kanser vakalarıyla ilgili bilgileri toplamak ve bu bilgileri kanserin klinik ve patolojik göstergeleri ile birlikte tam olarak belgelemek işlemlerinin tümüdür. Birbirinden farklı kayıt sistemleri vardır. Bakanlığımızca yürütülen nüfus tabanlı aktif kanser kayıt sisteminin amacı toplumumuzda görülen her kanser olgusu ile ilgili bilgiyi toplamaktır. Bu sistem belirli bir nüfusun kanser insidanslarını bulmada altın standarttır (5,6).

Kanser kayıtcılığı, kanser yükünün ve coğrafik dağılımlarının belirlenmesinden kanser nedenlerinin anlaşılmasına, nüfus temelli sağkalım analizlerinden kanserin teşhis, tedavi ve bakım kalitesinin değerlendirilmesine, bir takım yollarla kanser kontrolüne yönelik önemli katkılar sağlamaktadır. Güvenilir kanser kayıt verileri olmazsa kanser kontrolü yanlış yöne kayar ve ulusal kaynaklar boş yere harcanmış olur (6).

Bu raporda; ülkemizde görülen kanserlerin yaşa ve cinsiyete göre dağılımı, bu dağılımın tütün, obezite ve HPV ile ilişkili kanserleri de içerecek şekilde son 5 yıl (2013-2017) içerisindeki değişimi, Ulusal Tarama Programında yer alan kanserlerin yaşa özel hızları ile bazı kanserlerin histolojik tip ve evre dağılımları değerlendirilmiştir. Ayrıca Raporda Türkiye ile dünya kanser istatistikleri de karşılaştırılmıştır.

2. VERİ KAYNAĞI VE METODOLOJİ

2.1. Türkiye Nüfus Yapısı ve Ölüm İstatistikleri

Türkiye Nüfus Kayıtları ve Nüfusu

Türkiye'de 2007 yılından önce genel nüfus sayımları yoluyla nüfus bilgisi toplanmıştır. Genel Nüfus Sayımları her 10 yılda bir sokağa çıkma yasağı ile tek tek hanelerin ziyareti sonucu toplanan verilerin derlenmesi ile oluşturulmuştur. Türkiye nüfus bilgileri 2007 yılından itibaren ise Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) ile toplanmaya başlanmıştır. ADNKS'nin temeli, her vatandaşa bir "Kimlik Numarası" verilmesine dayanmaktadır. Her Türkiye Cumhuriyeti (TC) vatandaşına 28 Ekim 2000 tarihinde tek bir TC Kimlik Numarası verilmiş bulunmaktadır. TC Kimlik numarası bilgi içermeyen 11 haneli bir sayıdan oluşmaktadır. ADNKS ise kişilerin yerleşim yerlerine göre nüfus bilgilerinin güncel olarak tutulduğu, TC Kimlik Numarasına göre kişiler ile ikamet adreslerinin eşleştirildiği bir kayıt sistemidir. Bu sistem ile daha önce 10 yılda bir gerçekleşen nüfus sayımlarından farklı olarak her an güncel ve net bilgi sağlanmaktadır (7).

Türkiye nüfusu kanser kayıtçılığının başladığı yıllara göre artmış ve nüfus yaşlanmıştır. Kanser kayıtçılığının başladığı 1992 yılından iki yıl önce yapılmış olan genel nüfus sayımında ülkemiz nüfusu 56.473.035 olup, bu sayımda 65 yaş ve üstü yaş grubu toplam nüfusun %4,3'ünü oluşturmuştur (8). Türkiye nüfusu 2017 yılı içinde 80.810.525'e, 65 yaş ve üstü yaş grubun toplam nüfus içindeki payı ise %8,5 e yükselmiştir. Türkiye nüfusunun 2013-2017 yılları arasındaki dağılımı Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Türkiye Nüfusunun 2013-2017 Yılları Arasındaki Cinsiyet Dağılımı (ADNKS) (6,7)

Yıl	Toplam	Erkek	Kadın
2013	76.667.864	38.473.360	38.194.504
2014	77.695.904	38.984.302	38.711.602
2015	78.741.053	39.511.191	39.229.862
2016	79.814.871	40.043.650	39.771.221
2017	80.810.525	40.535.135	40.275.390

Kadın ve erkek nüfus dağılımının benzer olduğu ülkemizde, toplam nüfusun yaklaşık dörtte birini 0-14 yaş grubu, %8,5'sini ise 65 yaş ve üstü yaş grubunda bulunan kişilerin oluşturduğu görülmektedir. Türkiye nüfusuna dair yaş ve cinsiyet dağılımı Tablo 2'de verilmiştir (8).

Tablo 2. Türkiye Nüfusunun 2017 Yılına Ait Yaş Gruplarına Göre Cinsiyet Dağılımı (8)

Yaş Grupları	Erkek	Kadın	Toplam
0-4	3.326.591	3.155.258	6.481.849
5-9	3.254.177	3.086.592	6.340.769
10-14	3.188.333	3.022.537	6.210.870
15-19	3.351.043	3.175.544	6.526.587
20-24	3.294.336	3.162.174	6.456.510
25-29	3.163.889	3.067.653	6.231.542
30-34	3.189.075	3.107.849	6.296.924
35-39	3.308.413	3.252.283	6.560.696
40-44	2.891.799	2.849.020	5.740.819
45-49	2.556.364	2.498.790	5.055.154
50-54	2.349.139	2.326.316	4.675.455
55-59	1.977.328	1.989.399	3.966.727
60-64	1.651.215	1.720.023	3.371.238
65-69	1.188.986	1.322.918	2.511.904
70-74	784.614	952.653	1.737.267
75-79	533.757	715.428	1.249.185
80-84	330.240	471.436	801.676
85-90	152.317	282.516	434.833
90+	43.519	117.001	160.520
Toplam	40.535.135	40.275.390	80.810.525

Ülkemiz toplam doğurganlık hızının doğal akışına bırakılması, ölüm hızının aynı şeklide devam etmesi durumunda yapılan projeksiyonlarda, 2023 yılında 65 yaş ve üzeri nüfusun %10,2'ye, 2050 yılında ise %20,8'e yükseleceği öngörülmektedir (Şekil 1) (9).

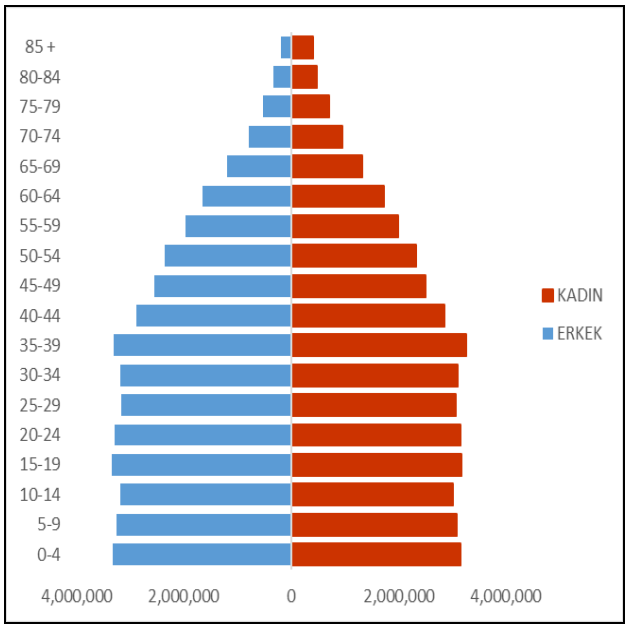

2017 Yılı Nüfus Piramiti

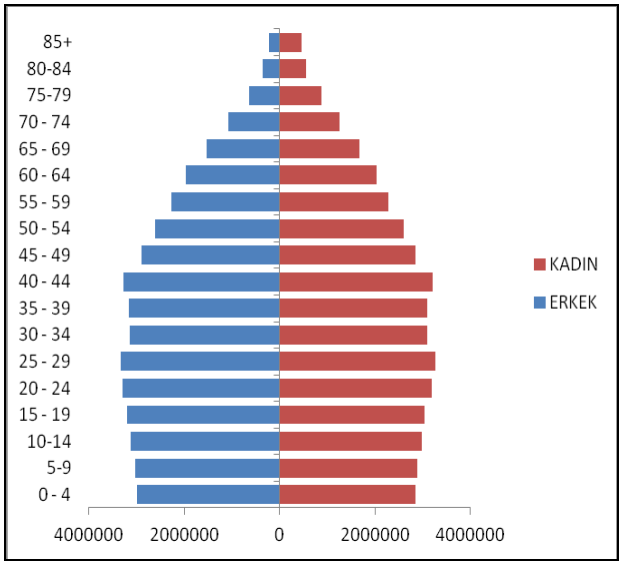

2023 Yılı Nüfus Piramiti

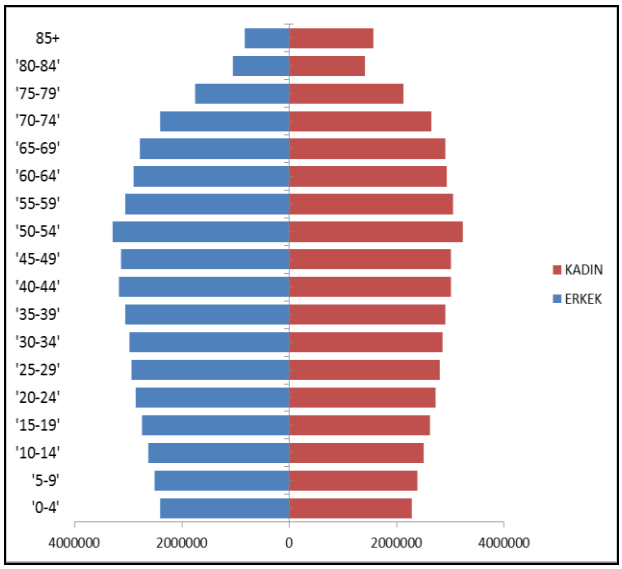

2050 Yılı Nüfus Piramiti

Şekil 1. Türkiye Nüfus Piramidi (2017) ve Nüfus Projeksiyonları (9)

Ölüm İstatistikleri

Düzenli ve güvenilir "ölüm ve ölüm nedeni istatistikleri" sağlık planlaması ve önceliklerin belirlenmesi için önemlidir. Ölüm nedenlerini bilmek; ayrıca hastalıklara yönelik halk sağlığı programlarının değerlendirmesinde de esastır. Kanser kayıtçılığında ise ölüm nedenleri ve ölüm hızı, veri kalitesinin ve tamlığının değerlendirilmesinin yanı sıra yaşam süresi (survival) analizlerinin yapılabilmesini sağlaması bakımından ayrı bir öneme sahiptir.

Türkiye'de ölüm ve ölüm nedeni istatistiklerinin toplanması 1 Ocak 2013 tarihinde değiştirilmiştir. Bu tarihten önce, ölüm belgesinin elle doldurulmasının ardından TÜİK'e gönderilerek, ilgili kurumda sağlık personeli ve/veya sağlık dışı personel tarafından elektronik ortama aktarılmıştır. Ölüm belgesinin doldurulması kentsel ve kırsal yerlerde farklı olmuştur, kentsel yerlerde belediyeler kırsal yerlerde ise muhtarlar ölüm belgesi ve defin ruhsatı vermekle zorunlu tutulmuştur. Muhtarlar ve belediye yetkilileri ölüm olayının meydana gelmesinden sonraki 10 gün içinde Nüfus Müdürlüğü'ne belgenin bir nüshasını da iletmekle yükümlü tutulmuştur (9). Ancak bu sistemde,

- Ölüm belgelerinin bir kısmının hekim dışı kişiler tarafından düzenlenmesi, sebebiyle ölüm nedenlerinin doldurulmaması,
- Hekimler tarafından ölüm nedenleri doldurulmuş olan belgelerde ise, kontrol mekanizması olmadığı için doğru nedenlerin toplanamaması,

yüzünden "ölüm nedenleri" analizleri ülkemizde ancak özel çalışmalar yapılması durumunda yapılabilmiştir. Bu nedenlerle, 1 Ocak 2013 tarihi itibariyle tüm Türkiye'de ölüm nedenlerinin elektronik olarak girileceği, kişiye dair bilgilerin kimlik paylaşım sistemi üzerinden TC Kimlik Numarası ile alındığı bir sistemle toplanmaya başlanmıştır (Şekil 2) (10).

Şekil 2. Ölüm Bildirim Sistemi İş Akış Şeması (10)

2.2. Türkiye Kanser Kayıtçılığının Tarihsel Gelişimi ve Veri Toplama Metodolojisi

Tarihsel Gelişim

Ülkemizde 1982 yılında kanser, bildirimi zorunlu hastalıklar arasına alınmıştır. Kanserle Savaş Daire Başkanlığı ise bir yıl sonra 1983'te kurulmuştur. Bu dönemde, kanser sıklığı çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmalarda, organa özgü kanser sayıları ile ülkemizde ilk kez kanserin profili görülmüştür (11,12). Pasif sistemle başlayan kanser kayıtçılığında yeterli sayıda ve kalitede verinin toplanamaması nedeniyle 1992 yılında aktif sistemle kanser kayıtlarının toplanmasına başlanmıştır. İlk kez "Kanser Kayıt ve İnsidans Projesi" kapsamında İzmir'de aktif kanser kayıt merkezi kurulmuştur. Bu merkezden 6 yıl sonra Antalya Kanser Kayıt Merkezi'de açılarak kanser kayıtları toplamaya başlamıştır. Zamanla değişik illerimizde açılan bazı kanser kayıt merkezleri ve merkezlere ilişkin referans tarihleri Tablo 3'de verilmiştir. Ülkemizde 2013 referans yılı itibariyle, 81 ilde aktif kanser kayıtçılığı başlamıştır. Ülkemizde 2012 yılına kadar örneklemde olan nüfus kapsamı %23,4'tür. Sonrasında Gaziantep, Malatya, İstanbul ve Mersin'de de aktif kanser kayıt merkezleri oluşturulmuş, örneklemde olan nüfus kapsamı %47,9'u bulmuştur. 2016 yılı raporu kapsamına Kocaeli ili de dahil edilerek nüfus kapsamı %50,2'ye ulaşmıştır.

Tablo 3. Türkiye'de Kanser Kayıt Merkezleri ve Referans Tarihleri

	İller	Referans Yılı
1	İzmir	1992
2	Antalya	1998
3	Bursa	2000
4	Eskişehir	2005
5	Samsun	2001
6	Trabzon	2003
7	Edirne	2004
8	Erzurum	2005
9	Ankara	2006
10	Kocaeli	2007
11	Gaziantep	2010
12	Malatya	2010
13	Mersin	2012
14	İstanbul	2012

Ülkemizde aktif kanser kayıtçılığının 1992 yılında başlamış olmasına rağmen, aktif merkezlerin verilerinden oluşturulmuş olan insidans raporu ilk kez 2002 serisi ile yayınlanmıştır. Veri yayınlamak için aktif kanser kayıt verilerinin kalite ve tamlıklarının analizi önemlidir. Bu nedenle 2002 serisinden itibaren yayınlanmış olan raporlarda veri kalitesine bağlı olarak insidansa dâhil olan örneklemdeki illerde değişiklikler olmuştur (Tablo 4).

Tablo 4. Türkiye'de Aktif Kanser Kayıt Merkezlerinin Raporlarda Bulundukları Yılların Dağılımı

	2013	2014	2015	2016	2017
İzmir	√	√	√	√	√
Antalya	√	√	√	√	√
Bursa	√	√	√	√	√
Eskişehir	√	√	√	√	√
Samsun	√	√	√	√	√
Trabzon	√	√	√	√	√
Edirne	√	√	√	√	√
Erzurum	√	√	√	√	√
Ankara	√	√	√	√	√
Gaziantep	√	√	√	√	√
Malatya	√	√	√	√	√
İstanbul	√	√	√	√	√
Mersin	√	√	√	√	√
Kocaeli				√	√
TOPLAM	13	13	13	13	14
Örneklemdeki nüfus	36.463.691	37.049.219	37.717.263	40.048.173	40.651.792
Toplam nüfus	76.667.864	77.695.904	78.741.053	79.814.871	80.810.525
Toplam nüfus içindeki %	47,5	47,7	47,9	50,2	50,3

Uluslararası Kanser Araştırma Ajansı (IARC) tarafından yayınlanmakta olan "Beş Kıtada Kanser" serisi isimli kitapta kanser kayıt merkezlerinin verileri ancak kalite değerlendirmelerini geçmeleri halinde yer almaktadır. İzmir ve Antalya Kanser Kayıt Merkezlerinin 1998-2002 serisi verileri "Beş Kıtada Kanser" kitabının 9. baskısında yer almıştır (13). Aynı kitabın 10. baskısında ise ek olarak Trabzon ve Edirne Kanser Kayıt Merkezlerinin 2003-2007 serisi verileri yer almıştır (14). Beş Kıtada Kanser Kitabının 11. versiyonunda ise Bursa, Erzurum, Eskişehir ve Samsun illeri de eklenerek raporda yer alan il sayısı 8'e çıkmıştır (15).

Beş kıtada kanser sağ kalımı, Londra Hıfzıssıhha ve Tropikal Tıp Okulu liderliğinde kanser sağ kalımının dünya çapında sürveyansının yapılabilmesi için kurulmuş küresel bir program olan CONCORD ile değerlendirilmektedir. CONCORD programı, DSÖ-Avrupa, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ve Dünya Bankası da dahil olmak üzere 40 ulusal ve uluslararası kuruluş tarafından onaylanmakta ve desteklenmektedir. Küresel Kanser Sağ kalım Eğilimleri Sürveyansı 2000-14'te (CONCORD-3) 71 ülkeden 322 nüfus tabanlı kanser kayıt merkezinin 18 kanser türüne ait veriler ve sağ kalımları yayınlanmıştır. Bu yayında ülkemizdeki 9 kanser kayıt merkezinin de verileri yer almıştır. Bu kanser kayıt merkezleri Ankara, Antalya, Bursa, Edirne, Erzurum, Eskişehir, İzmir, Samsun ve Trabzon'dur (16).

İzmir Kanser Kayıt Merkezi 20 yıllık deneyimi ve sürekliliği nedeniyle 2013 yılında Uluslararası Kanser Araştırma Ajansı (IARC) tarafından Kuzey Afrika ile Orta ve Batı Asya bölgesinde yer alan Kanser Kayıt Merkezleri için eğitim merkezi olmuştur.

Veri Toplama Metodolojisi

Aktif kanser kayıt merkezlerinin olduğu illerde nüfus tabanlı kanser kayıtçılığı yapılmaktadır. Nüfus tabanlı kanser kayıt için, il sınırları içinde yer alan tüm kamu, üniversite ve özel hastanelerinden, ölüm belgelerinden ve hastaların olabileceği huzurevi, palyatif bakım merkezi gibi merkezlerden veri toplanmaktadır. Veriler, birimlerden kanser kayıt merkezine aktarılmaktadır. Merkezde kanser kayıt formları değerlendirilmekte, hata ve dublikasyon kontrolünden geçirilmektedir. İl kanser kayıt merkezi veri tabanı daha sonra Kanser Dairesi Başkanlığı veri tabanına aktarılmaktadır. Türkiye veri tabanında dublikasyon ve hata kontrolü yapılmaktadır. İllerin veri tabanındaki hatalar için il kanser kayıt merkezlerine kontrol raporları yollanmakta, verilere dönülerek yapılan düzeltmeleri takiben yeni "Türkiye Kanser Veri Havuzu" oluşturulmaktadır. (Şekil 3).

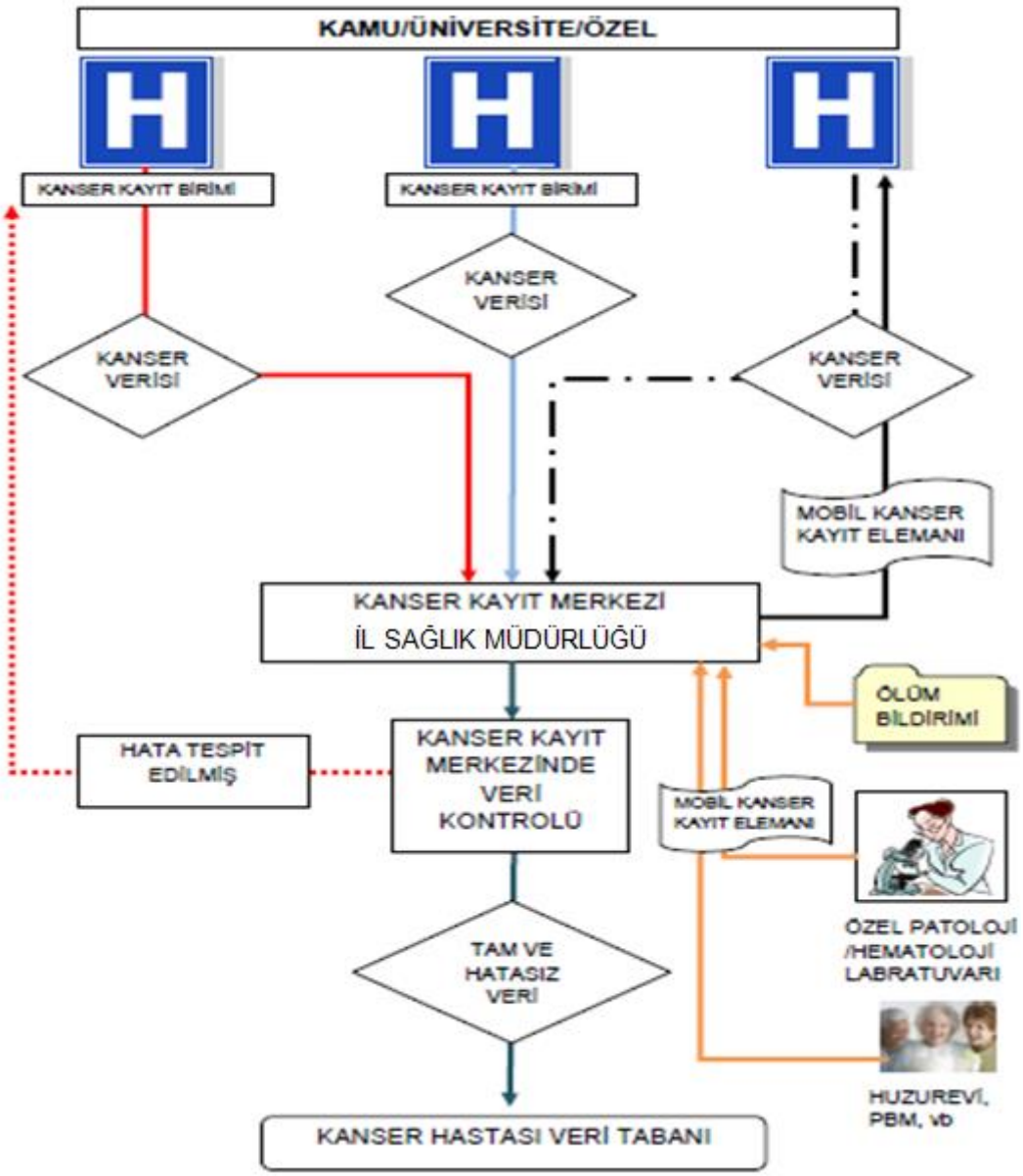

Şekil 3. Kanser Kayıtçılığının İş Akışı Şeması

Türkiye, "Kanser Kayıtçılığında Standartlar El Kitabı"nda yer alan bir Ortadoğu Kanser Konsorsiyumun (MECC) üyesi olarak bu konsorsiyumda kabul edilmiş kurallar çerçevesinde kanser verisi toplamaktadır (16,17). Ülkemizde:

- Malign kanserlerin tamamı (primer kanserler)
- İn situ neoplazmlar
- Santral sinir sistemi ve medulla spinalis'te yer alan benign/borderline tümörler

toplanmaktadır (17,18). Bu kanserlerden hangi veri başlıklarının toplanacağı "Kanser Kayıtçılığında Standartlar El Kitabı" na göre kararlaştırılmıştır. Veri başlıklarına karar verilmesinde en önemli belirleyici kayıtların bulunabilme olasılığıdır. "Kanser Kayıtçılığında Standartlar El Kitabı" yer alan veri başlıkları, toplanmasına dair derecelendirme ile Türkiye'de toplanma durumuna ilişkin bilgiler Tablo 5'de özetlenmiştir. Veri başlıklarından "GEREKLİ" MECC için olan başlıkları, "ZORUNLU"

kanser hastalarının tanımlanması ve surveyansı için olan başlıkları, "İSTEĞE BAĞLI" tanımı ise kanser kayıt merkezinin kendi talebiyle karar vereceği başlıkları tanımlamaktadır (17,18).

Tablo 5. "Kanser Kayıtçılığında Standartlar El Kitabı" Veri Başlıkları*(17)

GEREKLİ		ZORUNLU		İSTEĞE BAĞLI	
MECC kayıt merkezi kimlik numarası	√	Hastanın adı	√	Medeni durum	
Kayıt merkezi hasta numarası	√	Ulusal kimlik numarası	√	Hastanın telefon numarası	√
Tümör sıra numarası	√	Tanı sırasında yaş	√	Doğum yeri	√
İkamet durumu	√	Doğum tarihi	√	Etnik köken	
Tanı tarihi	√	Cinsiyet	√	Din	
Tanı yöntemi	√	Hastanın adresi	√	Sigara içme öyküsü	
Primer yerleşim yeri kodu (Topografi)	√	Primer yerleşim yeri metni	√	Meslek	
Morfoloji kodu (Histolojik tip)	√	Morfoloji metni	√	Lateralite	√
Davranış	√	İlk tanı yeri	√	İlk tedavi kürü	√
Diferansiyasyon	√	Protokol numarası	√	İlk tedavi kürünün başladığı tarih	√
Tanı sırasında özet evre	√	Gönderen hastane	√	Kansere yönelik cerrahi	√
	√	İzleyen doktor	√	Kemoterapi	√
				Radyoterapi	√
				Hormonal tedavi	√
				İmmunoterapi	√
				Diğer tedaviler	√
				Son izlem/ölüm tarihi	√
				Hayati durum	√

* √ işareti: Veri başlığı toplanmaktadır

Histoloji ve topografi verileri için Dünya Sağlık Örgütü tarafından yayınlanmakta olan Uluslararası Hastalık Sınıflandırması Onkoloji (ICD-O) kitabının üçüncü baskısında yer alan kodlar kullanılmaktadır.

Çoğul primer, bir kişide birden fazla organında birbirinden bağımsız (metastaz ve yayılım olmayan) kanserlerin görülmesi ve/veya bir kişide aynı organda birbirinden farklı ve bağımsız (rekürrens, nüks vb olmayan) histolojik kanser tipinin görülmesine denilmektedir. Kanser kayıtçılığında en önemli karar süreçlerinden birisi olan bu durumlarda ülkemiz kanser kayıt merkezleri IARC/IACR/MECC kurallarını uygulamaktadır. Bu kurallar "Kanser Kayıtçılığında Standartlar El Kitabı" nda açıklanmaktadır.

Toplanmış olan veriler Can-Reg 4 programına girilmektedir. Can-Reg 4 Uluslararası Kanser Araştırma Ajansı tarafından kanser kayıt merkezleri için özel olarak geliştirilmiş bir bilgisayar programıdır. Kaba ve yaşa standart insidans hızları bu program üzerinden hesaplanmaktadır.

Toplanmakta olan veriler birleştirilerek her bir kanser türü için Türkiye insidans hızları hesaplanmaktadır. İnsidans, sağlıklı olan kişilerin belli bir zaman birimi içinde (kanser olguları için genellikle bir yıl) belirli bir hastalığa yakalanma olasılığıdır. Yani, risk altındaki toplumda bir yıl içinde gelişen yeni kanser vakaları sayısıdır (Tablo 4) (19).

$$\textbf{İnsidans hızı} = \frac{\textbf{Belirli bir süre içindeki yeni kanser olgu sayısı}}{\textbf{Belirli bir süre içinde izlenen risk altındaki nüfus}} * \textbf{k (100.000)}$$

Belirli bir süre içindeki yeni kanser olgu sayısı: Belirli bir yıla ait, belirli bir coğrafik alanda ikamet etmekte olan yeni kanser tanısı almış vakaların toplam sayısıdır.

Belirli bir süre içinde izlenen risk altındaki nüfus: Belirli bir yıla ait, belirli bir coğrafik alanda yer alan, kanser geliştirme olasılığı olan toplam nüfustur.

Kanser sıklığı toplumda yüksek sıklıkta olmadığı için elde edilen rakamların daha rahat ifadesi için 100.000 katsayısı ile çarpılarak konuşulmaktadır. Bu durum çocukluk çağı kanserlerinde farklılık göstermektedir. Çocukluk çağı kanserleri yetişkin kanserlerinden de daha az görüldüğü için katsayısı 1.000.000 olarak kullanılmaktadır (19).

3. VERİ KALİTESİ

Kanser kayıtlarının kalite analizleri için toplamda 3 ana başlıkta değerlendirme yapılmaktadır (18). Bu başlıklar:

1) Tamlık: Hedef nüfusta ortaya çıkan bütün yeni olguların kayıt merkezinin veri tabanında bulunmasıdır.

2) Geçerlilik: Toplanan verilerin gerçekte olduğu durumu yansıtmasıdır.

3) Zamanındalık: Toplanan verilerin zamanında toplanıp, değerlendirilmesidir.

Bu çalışmada sadece veri tabanı üzerinden yapılabilecek olan kalite kontrollerine yer verilmiştir.

3.1. Tamlık Kontrolü

Veri tabanı üzerinden tamlık kontrolü iki şekilde olabilmektedir. Bunlar:

1) Histolojik doğrulaması olan tanı sıklığının belirlenmesi: Histolojik doğrulaması olan tanı sıklığının veri tabanında %100 olması, muhtemelen klinik, laboratuvar ve görüntüleme yöntemleriyle tanı konulmakta olan ve cerrahi müdahale edilmemesi gereken vakaların atlandığını göstermektedir. Bu nedenle istenilen bir durum değildir.

2) İnsidans hızlarının zaman içindeki değişimlerinin değerlendirilmesi: Kanser insidans hızlarında olağanüstü bir müdahale (tarama programına başlanması, kayıt altına alma durumunda değişiklik vb) olmadığı sürece ani artış ve azalmalar beklenmemektedir. Ancak özellikle kanser kayıtçılığına yeni başlayan merkezlerde insidans hızlarının toplum dinamiklerini yakalaması zaman almaktadır. Bu nedenle kanser kayıt merkezlerinde sağlıklı kanser kayıtçılık için süreklilik önem arz etmektedir (Şekil 5) (18).

Kanser veri tabanında tamlık kontrolü için histolojik doğrulaması olan ve yalnızca ölüm bildirimi olan vakaların yüzde dağılımlarına dair grafik Şekil 4'de verilmiştir. Zaman içinde yalnızca ölümle yapılan bildirimler ile histolojik doğrulaması olan bildirimlerin benzer bir dağılım gösterdiği görülmektedir. Histolojik doğrulama ve yalnız ölüm bildirimi incelendiğinde histolojik doğrulama sıklığının %90'ların üzerinde ve yalnız ölüm bildiriminin %0,5-3 arasında olduğu görülmektedir (Tablo 6). Her bir topografi için 2013-2017 serisinde tanı yöntemi dağılımı Tablo 7'de verilmiştir. Histolojik doğrulamanın bu seri içinde en sık tiroit kanserleri ile lenfoid ve hematopoetik dokuların kanserlerinde yapıldığı, klinik tanı ya da görüntüleme yöntemiyle en sık karaciğer, pankreas ve diğer endokrin bez kanserlerine tanı koyulduğu görülmektedir.

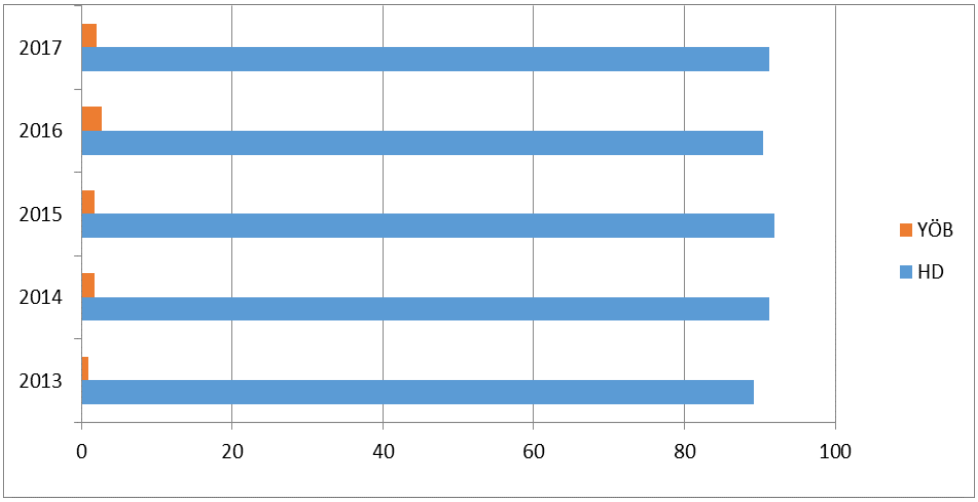

Şekil 4. Türkiye'de Histolojik Doğrulaması (HD) ve Yalnız Ölüm Bildirimi (YÖB) Olan Vakaların Tüm Kanser Vakaları İçindeki Yüzde Dağılımı, 2013-2017

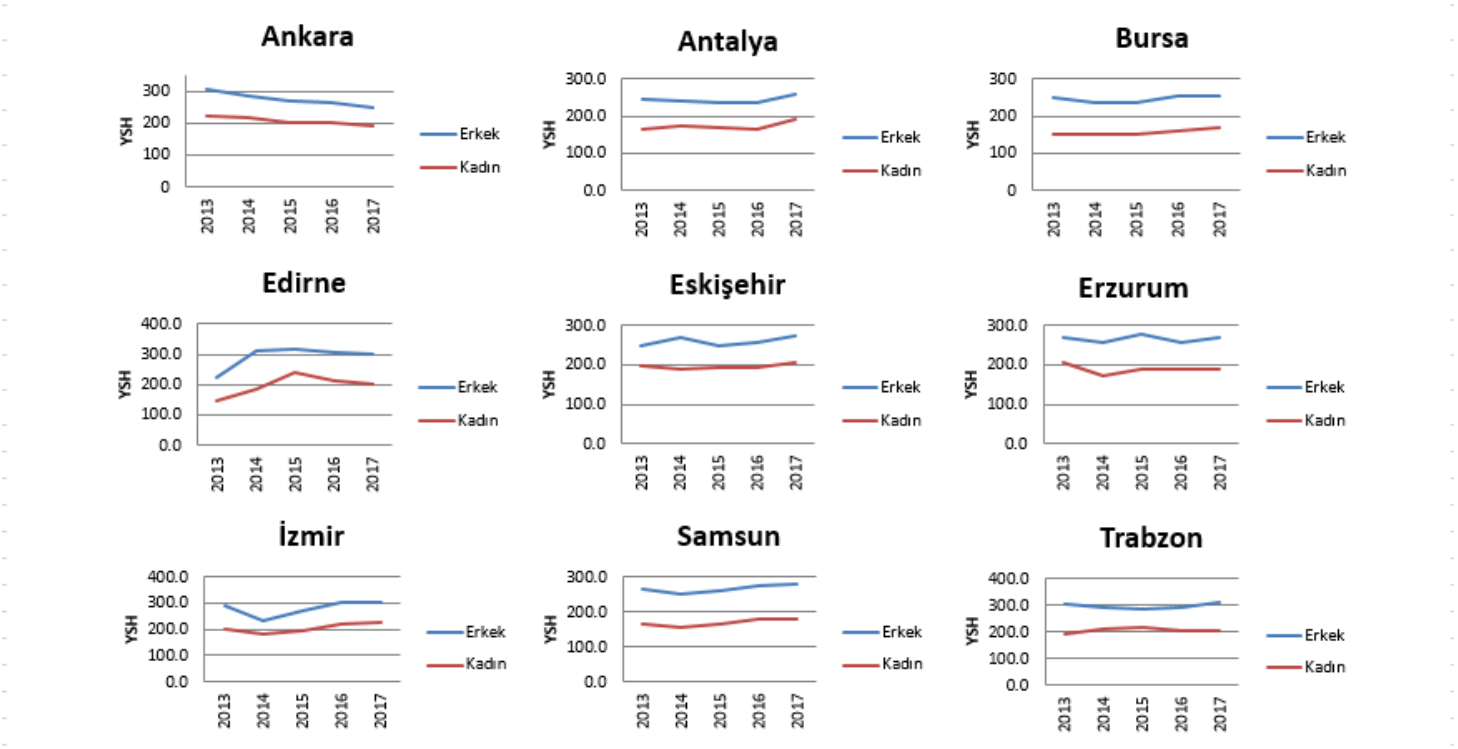

Şekil 5. Türkiye'de Kanser Kayıt Merkezlerinin Cinsiyete Göre Kanser İnsidans Hızlarının Yıllara Göre Değişimi

Tablo 6. Türkiye'de Yıllar İçinde ICD-10 Kodlarına Göre Histolojik Doğrulaması (HD) ve Yalnız Ölüm Bildirimi (YÖB) Olan Kanser Vakaların Yüzde Dağılımı (2013-2017)

	2013*			2014*			2015*			2016*			2017*		
Topografi	**N**	**HD %**	**YÖB %**	**N**	**HD %**	**YÖB %**	**N**	**HD %**	**YÖB %**	**N**	**HD %**	**YÖB %**	**N**	**HD%**	**YÖB %**
Tüm Topografiler	86349	89,2	0,9	82708	91,1	1,7	87451	91,9	1,7	98441	90,4	2,7	102191	91.3	2.1
Ağız, Farinks	**1646**	**88,5**	**0,3**	**1447**	**91,7**	**0,9**	**1502**	**95,1**	**0,3**	**1624**	**91,9**	**1,5**	**1667**	**92.2**	**0.5**
Sindirim Organları	16516	86,6	1,7	15626	89,0	2,4	16703	89,1	2,6	18692	86,9	4,5	19430	88.6	2.9
Solunum Organları	**14247**	**84,4**	**1,6**	**13070**	**85,3**	**3,5**	**13859**	**87,3**	**3,2**	**16165**	**83,9**	**5,6**	**16676**	**84.9**	**5.8**
Kemik	400	82,5	1,0	367	88,6	0,8	403	87,1	1,2	378	88,4	2,4	392	91.1	1.3
Deri Melanomu	**681**	**93,5**	**0,0**	**610**	**98,2**	**0,3**	**618**	**97,1**	**1,1**	**645**	**95,5**	**0,6**	**687**	**96.9**	**0.3**
Diğer Deri	8394	96,6	0,0	8645	98,3	0,4	8800	98,0	0,3	9746	98,2	0,2	9938	98.4	0.1
Mezotelyoma	**318**	**99,3**	**0,0**	**268**	**99,3**	**0,0**	**221**	**95,9**	**3,2**	**305**	**97,4**	**1,6**	**280**	**96.1**	**1.1**
Kaposi Sarkomu	167	94,6	0,0	176	100,0	0,0	224	97,3	0,0	245	97,1	0,0	263	96.6	0
Konnektif,yumuşak dokular	**715**	**84,4**	**0,1**	**626**	**88,8**	**0,6**	**655**	**91,3**	**0,5**	**804**	**91,7**	**0,2**	**730**	**93.3**	**0.5**
Meme	9733	89,4	0,1	9404	91,9	0,7	9895	93,5	0,6	11097	93,0	1,2	11851	93.5	0.4
Kadın Genital Organları	**4670**	**93,3**	**0,4**	**4492**	**93,4**	**1,1**	**4952**	**92,9**	**1,1**	**5463**	**93,4**	**1,4**	**5626**	**94.8**	**1**
Erkek Genital Organları	6950	88,3	0,7	6586	90,5	1,8	6989	92,4	1,5	7941	92,0	2,1	8433	93	1.3
Üriner Organlar	**6417**	**91,0**	**0,2**	**6185**	**91,5**	**1,0**	**6793**	**92,9**	**1,0**	**7780**	**92,1**	**1,4**	**7776**	**93**	**0.6**
Göz	84	80,9	0,0	87	75,9	0,0	102	83,3	1,0	101	73,3	1,0	115	74.8	0
Beyin, Meninksler Merkezi Sinir Sistemi	**2058**	**75,2**	**1,6**	**1834**	**80,7**	**3,8**	**1891**	**82,4**	**4,2**	**2071**	**76,2**	**7,0**	**2207**	**79.1**	**4.2**
Tiroit	5618	97,7	0,0	5599	98,3	0,6	6068	98,7	0,2	6857	97,9	0,1	6972	97.9	0.1
Diğer Endokrin Bezleri	**243**	**63,7**	**0,4**	**194**	**75,3**	**1,0**	**205**	**79,0**	**0,5**	**171**	**76,0**	**1,8**	**184**	**75**	**1.1**
Lenfoid ve Hematopoetik Dokular	5929	97,3	0,2	5932	98,8	0,5	5961	97,2	1,4	6503	95,9	1,6	7042	96.2	1
Diğer&Tanımlanmamış	**1563**	**67,1**	**4,5**	**1560**	**71,0**	**4,5**	**1610**	**70,1**	**4,5**	**1853**	**67,7**	**4,3**	**1922**	**68.7**	**6.4**

N: Olgu Sayısı HD: Histolojik doğrulama YÖB: Yalnız ölüm bildirimi * Kalan yüzde klinik olarak tanı almış veya bilinmeyen olan olgular içindir

Tablo 7. Türkiye'de Topografilere Göre Kanser Tanı Yöntemlerinin Dağılımı* (2013-2017)

ICD-10	Topografi	S	HD	Klinik/Görüntüleme Tanı	YÖB
C00-96	**Tüm Topografiler**	**456923**	**90.8**	**3.7**	**1.8**
C00-14	**Ağız, Farinks**	**7883**	**91.8**	**2.9**	**0.7**
C00	Dudak	1339	95.6	0.9	0.6
C01-02	Dil	1403	93.7	2.4	0.9
C03-06	Ağız	1294	89.9	2.9	0.4
C07-08	Tükrük Bezleri	1021	91.9	3.8	0.4
C09	Tonsil	316	94.3	2.5	0.3
C10	Diğer Orofarinks	128	88.3	4.7	1.6
C11	Nasofarinks	1830	89.9	3.8	1.0
C12-13	Hipofarinks	456	90.1	5.0	0.4
C14	Farinks, tanımlanmamış	96	80.2	4.2	3.1
C15-26	**Sindirim Organları**	**86927**	**88.0**	**4.9**	**2.9**
C15	Özofagus	3236	90.5	3.8	2.1
C16	Mide	22176	92.1	2.3	2.3
C17	İnce Barsak	1166	94.5	2.4	1.0
C18	Kolon	25656	90.8	2.3	2.3
C19-20	Rektum	14981	94.9	1.9	0.6
C21	Anüs	561	95.2	2.1	0.4
C22	Karaciğer	6029	67.1	18.7	7.5
C23-24	Safrakesesi	3059	86.3	7.1	3.0
C25	Pankreas	9720	72.7	13.8	6.6
C26	Diğer Sindirim Organları	343	79.6	4.7	4.7
C30-34,C37-C38	**Solunum Organları**	**73987**	**85.1**	**6.9**	**4.1**
C30-31	Burun, sinüsler	604	89.7	4.3	1.3
C32	Larinks	6784	93.0	2.3	1.7
C33-34	Trakea,Bronş,Akciğer	65366	84.1	7.4	4.4
C37-38	Diğer Torasik organlar	1233	92.3	5.7	0.3
C40-41	**Kemik**	**1936**	**87.4**	**4.8**	**1.3**
C43	**Deri Melanomu**	**3238**	**96.2**	**1.3**	**0.5**
C44	**Diğer Deri**	**45506**	**97.9**	**0.9**	**0.2**
C45	**Mezotelyoma**	**1392**	**97.7**	**0.7**	**1.1**
C46	**Kaposi Sarkomu**	**1075**	**97.1**	**1.4**	**0.0**
C47;49	**Konnektif,yumuşak dokular**	**3527**	**90.0**	**3.6**	**0.4**
C50	**Meme**	**51960**	**92.3**	**1.7**	**0.6**
C51-58	**Kadın Genital Organları**	**25194**	**93.6**	**1.9**	**1.0**
C51	Vulva	547	96.0	1.5	0.2
C52	Vajina	182	96.7	1.1	0.5
C53	Uterus Serviksi	4945	94.1	1.6	0.5
C54	Uterus Korpusu	11110	96.6	0.8	0.6
C55	Uterus, tanımlanmamış	751	86.0	2.8	4.7
C56	Over	7136	89.2	3.5	1.6
C57	Diğer Kadın Genital Org.	482	91.9	2.9	0.6
C58	Plasenta	41	90.2	4.9	2.4
C60-63	**Erkek Genital Organları**	**36882**	**91.4**	**2.0**	**1.5**
C60	Penis	43	88.4	2.3	0.0
C61	Prostat	32648	91.2	1.9	1.7
C62	Testis	4135	92.7	2.6	0.3
C63	Diğer erkek genital org.	56	87.5	1.8	1.8
C64-68	**Üriner Organlar**	**34936**	**92.1**	**3.1**	**0.9**
C64	Böbrek	10834	92.1	4.1	1.0
C65	Renal Pelvis	371	88.7	4.6	0.5
C66	Üreter	270	89.6	3.3	0.0
C67	Mesane	23224	92.3	2.6	0.8
C68	Diğer Üriner organlar	237	82.3	5.1	0.4
C69	**Göz**	**489**	**77.5**	**12.3**	**0.4**
C70-72	**Beyin, Meninksler, MSS**	**10056**	**78.6**	**11.4**	**4.2**
C73	**Tiroit**	**31101**	**98.1**	**0.5**	**0.2**
C74-75	**Diğer Endokrin Bezleri**	**990**	**73.2**	**14.7**	**0.9**
C74	Adrenal bez	575	84.0	8.9	0.9
C75	Diğer Endokrin	415	58.3	22.9	1.0
C81-85,88,90-96	**Lenfoid ve Hematopoetik Dokular**	**31340**	**97.0**	**0.8**	**1.0**
C81	Hodgkin hastalığı	3332	98.7	0.4	0.2
C82-85,96	Non-Hodgkin lenfoma	12667	97.3	1.0	0.6
C88	İmmunoproliferatif has.	147	97.3	0.7	1.4
C90	Multiple Myelom	4708	94.9	1.4	1.0
C91	Lenfoid Lösemi	4949	98.2	0.4	0.6
C92-94	Myeloid Lösemi	4913	98.0	0.2	1.3
C95	Lösemi, tanımlanmamış	624	80.4	2.4	11.5
C39,C48,C76,C77,C80	**Diğer&Tanımlanmamış**	**8504**	**68.9**	**18.7**	**4.9**

S: Olgu Sayısı HD: Histolojik doğrulama YÖB: Yalnız ölüm bildirimi *Kalan yüzde tanı yöntemi bilinmeyen olgular içindir.

3.2. Geçerlilik

Toplanan verilerin gerçekte olduğu durumu yansıtmasıdır. Veri tabanı üzerinden geçerlilik kontrolü ancak iki şekilde yapılabilmektedir:

1) Eksik bilgi sıklığının belirlenmesi

2) Tanı yöntemlerinin değerlendirilmesi

Bu yöntemlerden "tanı yöntemlerinin değerlendirilmesi" histolojik doğrulaması olan tanı sıklığı ile geçerlilik arasında doğrusal bir ilişki mevcuttur (17). Tanı yöntemlerinin incelenmesi Şekil 4, Tablo 6 ve 7'de detaylı olarak yapılmıştır.

Eksik bilgi sıklığının belirlenmesinde "Kanser Kayıtçılığında Standartlar El Kitabı" içinde yer alan gerekli ve zorunlu olan başlıklar ele alınmıştır (Tablo 8).

Tablo 8. 2017 Yılı "Türkiye Birleşik 2017 Veri Tabanı"nın Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi

VERİ BAŞLIKLARI	BİLİNMEYEN	%*
Tanı yöntemi	3340	3.2
Topografi (76.- ve 80.-)	1833	1.8
Histoloji (8000.-)**	1088	1.1
Lateralite	33301	32.5
Differansiyasyon**	49151	48.1
Özet evre	49577	48.5

*Toplam veri tabanı içindeki yüzdesidir. ** Sadece tanı yöntemi 01.02

Tablo 8 incelendiğinde özellikle kanserlerin differansiyasyon ve özet evrelerinin belirlenmesinde kanser kayıt elemanlarının problem yaşadıkları görülmektedir.

3.3. Zamanındalık

Toplanan verilerin zamanında toplanıp, değerlendirilmesidir. Bunun için önerilmekte olan kanser tanısının konulduğu yılın sona ermesinden itibaren ilk 12 ayda ilgili yıla ait olguların % 90'ının, ilk 24 ayda ise % 95'inin kayıt altına alınmasıdır (18). "Türkiye Birleşik 2017 Veri Tabanı" zamanındalık açısından incelendiğinde veri tabanında yer alan olguların % 55,1'inin ilk 12 ayda, % 85,9'unun ise ilk 24 ayda kayıt altına alınmış olduğu saptanmıştır. (Tablo 9).

Tablo 9. Zamanındalık Açısından "Türkiye Birleşik 2017 Veri Tabanı" İncelenmesi*

		İlk 12 Ay		**İlk 24 Ay**	
Topografi	**Toplam**	**Olgu Sayısı**	**%**	**Olgu Sayısı**	**%**
Tüm Topografiler	102191	56364	55.1	87815	85.9
Ağız, Farinks	1667	970	58.2	1486	89.1
Sindirim Organları	19430	10814	55.7	16660	85.7
Solunum Organları	16676	7895	47.3	13419	80.5
Kemik	392	199	50.8	318	81.1
Deri Melanomu	687	346	50.4	585	85.2
Diğer Deri	9938	6277	63.2	8918	89.7
Mezotelyoma	280	149	53.2	236	84.3
Kaposi Sarkomu	263	151	57.4	233	88.6
Konnektif,yumuşak dokular	730	370	50.7	629	86.2
Meme	11851	6894	58.2	10486	88.5
Kadın Genital Organları	5626	3380	60.1	4981	88.5
Erkek Genital Organları	8433	4993	59.2	7430	88.1
Üriner Organlar	7776	4599	59.1	6809	87.6
Göz	115	51	44.3	88	76.5
Beyin,Sinir Sistemi	2207	1086	49.2	1789	81.1
Tiroid	6972	3768	54.0	6194	88.8
Diğer Endokrin Bezleri	184	81	44.0	155	84.2
Lenfoid ve Hematopoetik Dokular	7042	3415	48.5	5852	83.1
Diğer&Tanımlanmamış	1922	926	48.2	1547	80.5

* Kayıt tarihi veya tanı tarihi eksik olgular analiz dışı tutulmuştur.

4. 2017 YILI VERİLERİ

Tablo 10. Kanserlerin Cinsiyete Göre Yaşa Standardize Edilmiş Hız Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017) (Dünya Standart Nüfusu, 100.000 Kişide)

	ERKEK			KADIN	
ICD-10	**Topografi**	**YSH**	**ICD-10**	**Topografi**	**YSH**
C00-96	**Tüm Topografiler**	**259.2**	**C00-96**	**Tüm Topografiler**	**187.0**
C00-14	**Ağız, Farinks**	4.9	**C00-14**	**Ağız, Farinks**	**2.0**
C00	Dudak	0.9	C00	Dudak	0.2
C01-C02	Dil	0.7	C01-C02	Dil	0.5
C03-C06	Ağız	0.9	C03-C06	Ağız	0.4
C07-C08	Tükrük Bezleri	0.5	C07-C08	Tükrük Bezleri	0.4
C09	Tonsil	0.3	C09	Tonsil	0
C10	Diğer Orofarinks	0.1	C10	Diğer Orofarinks	0
C11	Nasofarinks	1.2	C11	Nasofarinks	0.4
C12-C13	Hipofarinks	0.3	C12-C13	Hipofarinks	0.1
C14	Farinks, tanımlanmamış	0	C14	Farinks, tanımlanmamış	0
C15-26	**Sindirim Organları**	**53.9**	**C15-26**	**Sindirim Organları**	**29.7**
C15	Özofagus	1.8	C15	Özofagus	1.0
C16	Mide	14.3	C16	Mide	6.4
C17	İnce Barsak	0.7	C17	İnce Barsak	0.5
C18	Kolon	15.3	C18	Kolon	9.6
C19-C20	Rektum	9.8	C19-C20	Rektum	5.1
C21	Anüs	0.4	C21	Anüs	0.2
C22	Karaciğer	4.1	C22	Karaciğer	1.7
C23-C24	Safrakesesi vb.	1.6	C23-C24	Safrakesesi vb,	1.3
C25	Pankreas	5.9	C25	Pankreas	3.9
C26	Diğer Sindirim Organları	0.1	C26	Diğer Sindirim Organları	0.1
C30-34,C37-C38	**Solunum Organları**	63.3	**C30-34,C37-C38**	**Solunum Organları**	**12.1**
C30-C31	Burun, sinüsler vb.	0.3	C30-C31	Burun, sinüsler vb,	0.2
C32	Larinks	5.7	C32	Larinks	0.4
C33-C34	Trakea,Bronş,Akciğer	56.7	C33-C34	Trakea,Bronş,Akciğer	11.1
C37-C38	Diğer Torasik organlar	0.6	C37-C38	Diğer Torasik organlar	0.4
C40-C41	**Kemik**	**1.1**	**C40-C41**	**Kemik**	**0.8**
C43	**Deri Melanomu**	1.7	**C43**	**Deri Melanomu**	**1.2**
C44	**Diğer Deri**	**25.5**	**C44**	**Diğer Deri**	**16.7**
C45	**Mezoteliyoma**	0.8	**C45**	**Mezoteliyoma**	**0.4**
C46	**Kaposi sarkomu**	**0.9**	**C46**	**Kaposi sarkomu**	**0.3**
C47;C49	**Konnektif,Yumuşak doku**	1.8	**C47;C49**	**Konnektif,Yumuşak doku**	**1.5**
C50	**Meme**	**0.5**	**C50**	**Meme**	**47.7**
C60-63	**Erkek Genital Organları**	**39.9**	**C51-58**	**Kadın Genital Organları**	**23.2**
C60	Penis	0.1	C51	Vulva	0.5
C61	Prostat	35.7	C52	Vajina	0.2
C62	Testis	4.0	C53	Uterus Serviksi	4.3
C63	Diğer erkek genital	0.1	C54	Uterus Korpusu	10.7
			C55	Uterus unspec,	0.7
			C56	Over	6.3
			C57	Diğer Kadın Genital	0.5
			C58	Plasenta	0.0
C64-68	**Üriner Organlar**	**27.9**	**C64-68**	**Üriner Organlar**	**6.9**
C64	Böbrek	7.2	C64	Böbrek	3.8
C65	Renal Pelvis	0.2	C65	Renal Pelvis	0.1
C66	Üreter	0.2	C66	Üreter	0.1
C67	Mesane	20.1	C67	Mesane	2.8
C68	Diğer Üriner organlar	0.2	C68	Diğer Üriner organlar	0.1
C69	**Göz**	**0.4**	**C69**	**Göz**	**0.2**
C70-C72	**Beyin, Meninksler, Merkezi Sinir Sistemi**	**5.7**	**C70-C72**	**Beyin, Meninksler, Merkezi Sinir Sistemi**	**4.2**
C73	**Tiroit**	**6.4**	**C73**	**Tiroit**	**22.6**
C74-75	**Diğer Endokrin Bezleri**	**0.4**	**C74-75**	**Diğer Endokrin Bezleri**	**0.5**
C74	Adrenal bez	0.3	C74	Adrenal bez	0.3
C75	Diğer Endokrin	0.1	C75	Diğer Endokrin	0.2
C81-85,88,90-96	**Lenfoid ve Hematopoetik Dokular**	**18.9**	**C81-85,88,90-96**	**Lenfoid ve Hematopoetik Dokular**	**13.2**
C81	Hodgkin hastalığı	2.1	C81	Hodgkin hastalığı	1.5
C82-C85;C96	Non-Hodgkin lenfoma	7.1	C82-C85;C96	Non-Hodgkin lenfoma	4.8
C88	İmmunoproliferatif has.	0.1	C88	İmmunoproliferatif has,	0.0
C90	Multiple Myelom	2.8	C90	Multiple Myelom	2.0
C91	Lenfoid Lösemi	3.6	C91	Lenfoid Lösemi	2.5
C92-C94	Myeloid Lösemi	2.8	C92-C94	Myeloid Lösemi	2.2
C95	Lösemi, tanımlanmamış	0.4	C95	Lösemi, tanımlanmamış	0.2
C39,C48,C76,C77,C80	**Diğer&Tanımlanmamış**	**5.2**	**C39,C48,C76,C77,C80**	**Diğer&Tanımlanmamış**	**3.8**

Tablo 11. Erkeklerde Yaşa Özel Kanser Hızların Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017) (100.000 Kişide)

ICD-10	Topografi	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85+	Kaba Hız	YSH
All	Tüm Topografiler	18	12	10	20	30	38	46	73	111	192	392	671	1116	1577	2016	2244	2248	1996	276	259.2
C00-14	**Ağız, Farinks**	**0.1**	**0.2**	**0.4**	**1.2**	**1.2**	**0.7**	**1.4**	**3.1**	**4.0**	**6.6**	**12.1**	**15.8**	**21.2**	**22.6**	**28.9**	**23.6**	**25.2**	**26.8**	**5.4**	**4.9**
C00	Dudak	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.3	0.6	0.8	2.1	2.6	3.8	5.8	7.6	7.9	7.0	5.8	1.0	0.9
C01-02	Dil	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.4	0.4	0.9	0.9	2.2	2.7	2.9	3.3	3.0	4.1	2.8	3.5	0.8	0.7
C03-06	Ağız	0.1	0.0	0.0	0.3	0.2	0.0	0.1	0.6	0.4	1.0	2.0	2.7	4.5	3.1	7.3	3.7	4.2	4.7	1.0	0.9
C07-08	Tükrük Bezleri	0.0	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2	0.3	0.3	0.2	1.1	1.2	1.6	1.9	3.5	2.1	7.0	5.8	0.5	0.5
C09	Tonsil	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.5	0.7	1.0	1.8	1.0	2.4	1.7	0.0	1.2	0.3	0.3
C10	Diğer Orofarinks	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.2	1.0	1.2	0.0	0.8	0.0	2.3	0.1	0.1
C11	Nasofarinks	0.0	0.1	0.3	0.8	0.6	0.3	0.5	1.3	1.5	2.6	3.2	4.4	3.9	3.7	2.4	1.2	1.4	3.5	1.4	1.2
C12-13	Hipofarinks	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.1	0.1	0.4	0.7	0.9	1.5	2.3	2.7	1.7	2.1	0.0	0.3	0.3
C14	Farinks, tanımlanmaı	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.1	0.2	0.3	0.0	0.4	0.7	0.0	0.0	0.0
C15-26	**Sindirim Organları**	**0.9**	**0.3**	**0.3**	**0.7**	**1.8**	**3.5**	**6.7**	**13.4**	**27.2**	**45.5**	**87.0**	**149.7**	**236.0**	**335.7**	**420.2**	**489.6**	**491.7**	**440.7**	**58.0**	**53.9**
C15	Ozofagus	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.2	0.2	0.4	1.0	1.2	3.5	4.5	8.7	10.5	12.5	14.9	24.3	14.0	1.9	1.8
C16	Mide	0.0	0.0	0.0	0.1	0.3	1.1	1.3	3.5	7.4	11.5	26.4	40.6	62.0	86.2	102.7	134.9	142.6	133.7	15.5	14.3
C17	Ince Barsak	0.1	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.4	0.3	0.4	0.9	1.0	2.1	2.9	3.1	4.3	3.7	5.6	8.1	0.7	0.7
C18	Kolon	0.1	0.1	0.1	0.3	0.8	1.4	2.4	4.3	8.9	12.4	20.4	44.0	64.0	96.5	124.7	137.8	139.1	126.8	16.5	15.3
C19-20	Rektum	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3	0.4	1.5	2.8	5.4	10.0	16.3	27.6	47.0	62.1	75.1	75.1	76.5	59.3	10.6	9.8
C21	Anüs	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.4	0.3	0.7	1.3	1.6	4.0	1.9	1.2	2.1	3.5	0.4	0.4
C22	Karaciğer	0.7	0.1	0.1	0.2	0.1	0.2	0.2	0.5	1.3	3.3	5.7	11.1	18.3	26.4	34.2	41.9	31.3	33.7	4.4	4.1
C23-24	Safrakesesi vb,	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.2	0.4	0.5	1.5	2.4	3.8	8.3	9.3	13.6	14.1	16.7	12.8	1.7	1.6
C25	Pankreas	0.0	0.1	0.1	0.0	0.1	0.1	0.5	1.1	1.9	4.4	10.6	14.7	23.2	37.6	51.2	66.0	53.5	48.8	6.3	5.9
C26	Diğer Sindirim Organl	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.0	1.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.0	1.0	0.2	0.1
C30-34,C37-C38	**Solunum Organları**	**0.4**	**0.1**	**0.1**	**0.4**	**0.4**	**1.0**	**2.0**	**5.7**	**13.4**	**39.4**	**105.8**	**202.5**	**343.0**	**448.6**	**507.1**	**511.6**	**435.4**	**304.7**	**67.2**	**63.3**
C30-31	Burun, sinüsler vb,	0.1	0.1	0.0	0.1	0.0	0.2	0.1	0.1	0.1	0.4	0.3	1.4	1.3	1.7	2.4	2.1	1.4	0.0	0.4	0.3
C32	Larinks	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.7	1.6	5.2	11.5	22.5	31.6	35.8	37.7	40.7	33.4	26.7	6.2	5.7
C33-34	Trakea,Bronş,Akciğer	0.1	0.0	0.1	0.1	0.3	0.5	1.5	4.6	10.9	33.4	92.9	177.4	308.0	408.1	462.7	464.7	399.9	273.3	60.0	56.7
C37-38	Diğer Torasik organla	0.2	0.0	0.0	0.2	0.1	0.2	0.3	0.3	0.8	0.4	1.1	1.2	2.1	3.0	4.3	4.1	0.7	4.7	0.6	0.6
C40-41	**Kemik**	**0.2**	**0.5**	**0.9**	**2.2**	**1.4**	**1.2**	**0.6**	**0.7**	**0.8**	**0.9**	**1.3**	**1.0**	**1.6**	**2.4**	**2.2**	**3.3**	**4.2**	**7.0**	**1.1**	**1.1**
C43	**Deri Melanomu**	**0.0**	**0.1**	**0.3**	**0.2**	**0.3**	**0.5**	**0.6**	**1.2**	**2.3**	**2.4**	**2.4**	**4.0**	**5.6**	**7.9**	**10.8**	**8.3**	**20.2**	**14.0**	**1.9**	**1.7**
C44	**Diğer Deri**	**0.1**	**0.1**	**0.0**	**0.2**	**1.1**	**1.4**	**3.2**	**6.2**	**10.2**	**16.3**	**34.7**	**51.7**	**84.6**	**135.0**	**223.1**	**320.7**	**379.0**	**471.0**	**27.4**	**25.5**
C45	**Mezotelyoma**	**0.1**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.1**	**0.3**	**0.9**	**1.5**	**1.8**	**5.3**	**5.6**	**6.2**	**5.8**	**4.9**	**2.3**	**0.9**	**0.8**
C46	**Kaposi Sarkomu**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.1**	**0.1**	**0.3**	**0.4**	**0.2**	**0.4**	**0.6**	**0.7**	**2.0**	**2.3**	**5.1**	**8.9**	**11.2**	**11.8**	**7.0**	**0.9**	**0.9**
C47;49	**Konnektif,yumuşak dc**	**0.6**	**0.3**	**0.4**	**0.6**	**0.8**	**1.2**	**0.7**	**1.4**	**1.5**	**2.8**	**2.9**	**3.2**	**5.9**	**6.8**	**7.0**	**11.2**	**11.8**	**17.4**	**2.0**	**1.8**
C50	**Meme**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.2**	**0.1**	**0.4**	**0.6**	**0.7**	**1.5**	**2.2**	**3.3**	**4.6**	**4.1**	**2.1**	**2.3**	**0.6**	**0.5**
C60-63	**Erkek Genital Organla**	**0.7**	**0.1**	**0.8**	**4.1**	**9.1**	**10.7**	**9.1**	**8.2**	**5.6**	**11.3**	**33.9**	**81.7**	**170.6**	**289.1**	**385.1**	**391.7**	**368.6**	**339.7**	**41.6**	**39.9**
C60	Penis	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.3	0.5	0.4	0.0	1.2	0.1	0.1
C61	Prostat	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.3	0.9	7.4	30.6	79.2	169.0	287.6	382.7	390.5	367.2	336.1	36.9	35.7
C62	Testis	0.6	0.0	0.8	4.0	9.0	10.6	9.0	7.8	4.6	3.9	3.2	2.4	1.0	0.9	1.6	0.8	1.4	1.2	4.5	4.0
C63	Diğer erkek genital	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	0.1	0.0	0.5	0.3	0.3	0.0	0.0	1.2	0.1	0.1
C64-68	**Uriner Organlar**	**1.2**	**0.5**	**0.1**	**0.3**	**1.2**	**0.8**	**2.7**	**6.2**	**13.7**	**21.9**	**43.6**	**76.1**	**124.1**	**172.0**	**231.9**	**251.4**	**268.5**	**209.3**	**29.9**	**27.9**
C64	Böbrek	1.0	0.5	0.0	0.3	0.2	0.4	1.5	3.5	8.1	10.9	16.9	21.8	30.5	35.1	43.1	39.8	36.9	22.1	7.9	7.2
C65	Renal Pelvis	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.2	1.3	1.5	1.4	1.4	2.1	3.5	0.0	0.3	0.2
C66	Ureter	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.2	0.6	0.9	1.4	1.4	3.3	2.1	2.3	0.2	0.2
C67	Mesane	0.2	0.0	0.1	0.0	1.0	0.4	1.2	2.6	5.3	10.7	26.1	52.1	90.6	132.5	183.8	202.9	222.5	184.9	21.3	20.1
C68	Diğer Uriner organlar	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.2	0.1	0.2	0.3	0.6	1.6	2.2	3.3	3.5	0.0	0.2	0.2
C69	**Göz**	**1.0**	**0.3**	**0.0**	**0.1**	**0.3**	**0.2**	**0.1**	**0.3**	**0.1**	**0.0**	**0.1**	**0.7**	**1.0**	**0.7**	**1.6**	**0.0**	**2.8**	**2.3**	**0.3**	**0.4**
C70-72	**Beyin,Sinir Sistemi**	**2.6**	**2.1**	**1.3**	**1.2**	**1.4**	**3.3**	**3.7**	**4.4**	**4.3**	**7.6**	**10.6**	**11.8**	**18.5**	**20.8**	**24.1**	**27.4**	**27.8**	**20.9**	**6.1**	**5.7**
C73	**Tiroid**	**0.0**	**0.1**	**0.3**	**1.5**	**3.1**	**4.3**	**5.3**	**10.3**	**10.9**	**12.4**	**15.0**	**17.0**	**18.7**	**20.1**	**15.5**	**14.9**	**8.3**	**1.2**	**7.4**	**6.4**
C74-75	**Diğer Endokrin Bezler**	**1.7**	**0.4**	**0.1**	**0.0**	**0.2**	**0.3**	**0.3**	**0.1**	**0.2**	**0.3**	**0.5**	**0.4**	**0.5**	**1.0**	**0.3**	**1.2**	**0.7**	**0.0**	**0.4**	**0.4**
C74	Adrenal bez	1.5	0.3	0.0	0.0	0.1	0.1	0.2	0.1	0.1	0.1	0.3	0.2	0.5	0.5	0.3	0	0.7	0	0.3	0.3
C75	Diğer Endokrin	0.2	0.1	0.1	0.0	0.1	0.2	0.1	0.0	0.1	0.2	0.2	0.2	0.0	0.5	0.0	1.2	0	0.0	0.1	0.1
C81-85,88,90-96	**Lenf ve HemDokular**	**8.4**	**6.9**	**5.2**	**7.5**	**7.4**	**8.3**	**8.6**	**9.8**	**13.9**	**18.6**	**29.9**	**37.0**	**54.7**	**71.8**	**101.9**	**124.1**	**132.1**	**74.4**	**19.7**	**18.9**
C81	Hodgkin hastalığı	0.6	0.8	1.3	2.6	2.8	3.1	2.6	1.7	1.9	2.1	3.8	2.4	3.3	3.8	3.0	2.9	2.8	1.2	2.2	2.1
C82-85,96	Non-Hodgkin lenfoma	1.1	2.0	1.2	1.6	1.6	2.4	2.8	4.2	6.8	7.7	11.8	15.9	23.7	30.8	43.6	49.4	51.5	33.7	7.6	7.1
C88	Immunoproliferatif h	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.1	0.1	0.2	0.5	0.8	0.4	0.0	0.0	0.1	0.1
C90	Multiple Myelom	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.2	0.2	1.1	2.6	6.2	6.8	11.9	17.1	23.6	28.2	23.6	15.1	3.0	2.8
C91	Lenfoid Lösemi	5.4	3.7	2.1	1.6	1.5	0.8	1.0	1.2	1.6	2.0	3.1	6.2	7.2	9.3	14.9	21.6	25.7	12.8	3.4	3.6
C92-94	Myeloid Lösemi	1.1	0.3	0.5	1.3	1.4	1.7	1.7	2.4	2.3	3.8	4.7	4.7	7.5	9.6	12.7	18.3	25.0	5.8	3.0	2.8
C95	Lösemi, tanımlanmaı	0.2	0.1	0.1	0.4	0.1	0.2	0.3	0.1	0.1	0.4	0.2	0.9	0.9	0.7	3.3	3.3	3.5	5.8	0.4	0.4
C39,C48,C76,C77,C80	**Diğer&Tanımlanmam**	**0.1**	**0.1**	**0.1**	**0.2**	**0.5**	**0.9**	**0.8**	**1.3**	**2.2**	**3.9**	**8.5**	**12.2**	**20.2**	**28**	**36.6**	**43.6**	**51.9**	**53.7**	**5.2**	**5.2**

Tablo 12. Kadınlarda Yaşa Özel Kanser Hızların Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017) (100.000 Kişide)

ICD-10	Topografi	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85+	Kaba Hız	YSH
All	**Tüm Topografiler**	**16.0**	**9.0**	**12.0**	**19.0**	**31.0**	**47.0**	**91.0**	**150.0**	**229.0**	**328.0**	**416.0**	**521.0**	**649.0**	**755.0**	**873.0**	**982.0**	**1013.0**	**913.0**	**227.0**	**187.0**
C00-14	**Ağız, Farinks**	**0.0**	**0.2**	**0.4**	**0.6**	**0.6**	**0.8**	**1.4**	**1.5**	**2.2**	**3.6**	**4.3**	**5.5**	**7.1**	**6.3**	**12.3**	**12.9**	**21.8**	**12.9**	**2.7**	**2.0**
C00	Dudak	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.3	0.5	0.7	0.9	2.5	1.5	3.7	2.2	0.3	0.2
C01-02	Dil	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.4	0.3	0.3	0.4	1.0	1.0	2.2	1.3	3.1	4.2	7.4	3.2	0.6	0.5
C03-06	Ağız	0.0	0.1	0.2	0.2	0.0	0.0	0.4	0.3	0.4	0.6	0.7	1.4	1.1	1.1	3.6	1.8	5.1	2.7	0.6	0.4
C07-08	Tükrük Bezleri	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.4	0.2	0.3	0.4	0.6	0.8	1.5	1.4	1.4	0.9	2.7	3.2	3.8	0.5	0.4
C09	Tonsil	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.3	0.1	0.1	0.0	0.2	0.0	0.5	0.0	0.0	0.0
C10	Diğer Orofarinks	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.1	0.1	0.0	0.3	0.1	0.2	0.0	0.3	0.9	0.0	0.1	0.0
C11	Nasofarinks	0.0	0.1	0.1	0.3	0.3	0.2	0.2	0.3	0.5	1.4	1.0	0.5	0.9	0.9	1.6	1.2	0.5	0.5	0.5	0.4
C12-13	Hipofarinks	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.3	0.2	0.2	0.5	0.3	0.4	0.9	0.5	0.5	0.1	0.1
C14	Farinks, tanımlanmamış	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.2	0.0	0.3	0.0	0.0	0.0	0.0
C15-26	**Sindirim Organları**	**0.4**	**0.2**	**0.3**	**0.6**	**2.0**	**3.5**	**7.1**	**11.8**	**20.3**	**32.9**	**55.1**	**80.8**	**118.7**	**153.8**	**209.6**	**272.1**	**280.5**	**253.5**	**37.4**	**29.7**
C15	Ozofagus	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.3	0.4	0.9	1.5	2.4	3.1	3.9	5.0	5.6	9.7	7.8	7.0	1.3	1.0
C16	Mide	0.0	0.0	0.0	0.1	0.5	1.1	2.0	3.3	5.3	7.2	11.2	16.4	23.6	34.4	41.5	60.2	62.2	57.1	8.1	6.4
C17	Ince Barsak	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.4	0.2	0.3	0.7	1.1	1.4	1.6	2.4	2.9	6.4	3.7	2.7	0.6	0.5
C18	Kolon	0.0	0.0	0.2	0.3	0.8	1.2	2.2	4.3	6.2	11.0	19.3	24.2	43.4	46.5	65.6	77.2	89.5	78.6	12.0	9.6
C19-20	Rektum	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3	0.4	1.1	2.4	4.5	6.4	10.5	17.3	19.8	24.0	33.9	41.1	39.7	33.4	6.4	5.1
C21	Anüs	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.4	0.2	0.2	0.7	0.7	1.9	1.1	0.9	1.4	2.2	0.3	0.2
C22	Karaciğer	0.4	0.2	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.3	0.8	1.0	2.4	4.6	6.2	10.4	12.3	16.3	19.4	16.1	2.1	1.7
C23-24	Safrakesesi vb,	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.2	0.2	0.5	1.4	2.3	4.1	4.6	8.3	10.0	12.1	19.4	15.1	1.7	1.3
C25	Pankreas	0.0	0.0	0.0	0.1	0.3	0.3	0.6	0.6	1.4	3.5	5.7	9.0	14.9	20.9	35.7	47.2	36.4	39.3	4.9	3.9
C26	Diğer Sindirim Organları	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.0	1.0	1.0	2.0	0.1	0.1
C30-34,C37-C38	**Solunum Organları**	**0.2**	**0.1**	**0.2**	**0.2**	**0.3**	**0.8**	**1.8**	**3.5**	**6.3**	**13.3**	**24.7**	**40.9**	**53.3**	**68.4**	**81.9**	**86.8**	**92.7**	**90.4**	**14.9**	**12.1**
C30-31	Burun, sinüsler vb,	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1	0.3	0.6	0.2	0.6	1.3	1.2	0.5	3.2	0.2	0.2
C32	Larinks	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.1	0.0	0.3	0.9	1.1	2.3	2.0	2.4	1.6	2.1	3.2	1.6	0.5	0.4
C33-34	Trakea,Bronş,Akciğer	0.1	0.0	0.1	0.2	0.2	0.7	1.5	2.9	5.6	11.6	22.6	36.7	49.8	63.0	76.8	81.7	87.6	82.4	13.7	11.1
C37-38	Diğer Torasik organlar	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.1	0.1	0.5	0.3	0.7	0.7	1.3	1.3	2.4	2.2	1.8	1.4	3.2	0.5	0.4
C40-41	**Kemik**	**0.1**	**0.6**	**1.4**	**0.9**	**0.8**	**0.4**	**0.5**	**0.8**	**1.0**	**0.9**	**0.9**	**0.8**	**1.5**	**1.1**	**0.4**	**1.5**	**0.9**	**1.1**	**0.8**	**0.8**
C43	**Deri Melanomu**	**0.0**	**0.1**	**0.1**	**0.1**	**0.1**	**0.2**	**1.1**	**1.1**	**1.4**	**1.6**	**2.3**	**3.0**	**3.0**	**5.5**	**6.7**	**5.7**	**9.7**	**10.8**	**1.5**	**1.2**
C44	**Diğer Deri**	**0.1**	**0.1**	**0.3**	**0.3**	**1.0**	**1.8**	**3.3**	**6.9**	**8.4**	**17.0**	**23.4**	**37.6**	**59.6**	**91.5**	**123.9**	**178.8**	**201.5**	**236.3**	**21.6**	**16.7**
C45	**Mezotelyoma**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.1**	**0.3**	**0.6**	**0.6**	**1.1**	**0.9**	**2.7**	**3.8**	**3.3**	**4.2**	**4.3**	**0.5**	**0.4**
C46	**Kaposi Sarkomu**	**0.0**	**0.1**	**0.1**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.1**	**0.1**	**0.1**	**0.2**	**0.3**	**1.5**	**1.3**	**2.0**	**3.0**	**5.5**	**5.9**	**0.4**	**0.3**
C47;49	**Konnektif,yumuşak dokular**	**0.9**	**0.6**	**0.8**	**0.7**	**1.2**	**0.7**	**1.2**	**1.4**	**1.3**	**2.4**	**3.3**	**2.4**	**2.7**	**4.6**	**3.6**	**3.3**	**2.8**	**5.9**	**1.6**	**1.5**
C50	**Meme**	**0.0**	**0.0**	**0.1**	**0.3**	**1.6**	**8.9**	**26.2**	**51.6**	**90.8**	**126.1**	**130.3**	**149.2**	**156.3**	**158.6**	**154.7**	**133.4**	**139.7**	**101.7**	**57.8**	**47.7**
C51-58	**Kadın Genital Organları**	**0.4**	**0.1**	**0.8**	**1.1**	**2.0**	**2.5**	**6.7**	**16.1**	**27.5**	**42.9**	**68.8**	**81.6**	**100.0**	**99.3**	**95.6**	**80.7**	**78.4**	**51.0**	**27.6**	**23.2**
C51	Vulva	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.1	0.3	0.2	0.3	0.7	0.7	0.7	1.9	1.9	3.1	4.2	7.4	7.5	0.6	0.5
C52	Vajina	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	0.3	0.4	0.6	0.5	0.6	0.6	0.7	1.2	1.4	0.0	0.2	0.2
C53	Uterus Serviksi	0.0	0.0	0.0	0.1	0.3	0.6	2.9	6.9	9.2	10.0	12.4	14.5	13.6	13.7	10.0	9.4	12.0	3.8	5.3	4.3
C54	Uterus Korpusu	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.4	0.8	3.9	8.3	16.1	34.0	43.1	55.1	54.5	52.7	36.0	29.5	17.2	12.6	10.7
C55	Uterus unspec,	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.2	0.3	0.8	1.5	2.3	1.6	3.4	3.3	2.9	3.0	0.9	3.2	0.8	0.7
C56	Over	0.3	0.1	0.8	0.9	1.4	1.2	2.1	4.6	8.2	13.0	17.2	19.5	23.2	23.1	23.7	26.3	24.4	18.8	7.5	6.3
C57	Diğer Kadın Genital	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.2	0.1	0.3	1.2	1.6	1.7	2.2	2.2	2.5	0.6	2.3	0.5	0.6	0.5
C58	Plasenta	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.1	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.5	0.0	0.0	0.0
C64-68	**Uriner Organlar**	**1.6**	**0.5**	**0.2**	**0.2**	**0.4**	**1.3**	**1.4**	**3.4**	**4.4**	**8.8**	**11.5**	**20.1**	**27.5**	**34.3**	**47.2**	**57.2**	**49.7**	**36.5**	**8.4**	**6.9**
C64	Böbrek	1.6	0.3	0.1	0.1	0.2	0.7	0.7	2.3	3.0	6.1	7.4	12.4	15.1	17.9	23.4	21.8	12.9	9.2	4.5	3.8
C65	Renal Pelvis	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.1	0.2	0.5	0.3	1.8	1.2	0.9	0.5	0.1	0.1
C66	Ureter	0.0	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.0	0.3	0.1	0.4	0.5	0.2	0.3	0.9	0.5	0.1	0.1
C67	Mesane	0.0	0.0	0.0	0.1	0.2	0.5	0.5	0.9	1.2	2.7	3.5	7.3	11.5	15.1	21.4	33.9	35.0	25.8	3.6	2.8
C68	Diğer Uriner organlar	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	0.1	0.0	0.2	0.1	0.0	0.5	0.4	0.0	0.0	0.5	0.1	0.1
C69	**Göz**	**0.6**	**0.1**	**0.0**	**0.0**	**0.0**	**0.1**	**0.2**	**0.1**	**0.1**	**0.3**	**0.1**	**0.5**	**0.5**	**1.1**	**0.2**	**0.6**	**0.5**	**0.5**	**0.2**	**0.2**
C70-72	**Beyin,Sinir Sistemi**	**2.2**	**1.6**	**1.5**	**1.4**	**1.4**	**1.4**	**2.5**	**2.9**	**4.6**	**5.6**	**7.3**	**10.1**	**12.5**	**15.1**	**16.7**	**18.5**	**13.4**	**14.0**	**4.8**	**4.2**
C73	**Tiroid**	**0.0**	**0.1**	**0.5**	**5.3**	**12.6**	**17.6**	**30.6**	**39.8**	**49.0**	**56.0**	**56.5**	**52.0**	**53.4**	**41.9**	**26.6**	**20.6**	**10.1**	**7.5**	**27.0**	**22.6**
C74-75	**Diğer Endokrin Bezleri**	**1.6**	**0.3**	**0.2**	**0.2**	**0.4**	**0.4**	**0.1**	**0.7**	**0.5**	**0.4**	**0.6**	**0.8**	**0.6**	**0.5**	**0.4**	**2.1**	**0.0**	**0.0**	**0.5**	**0.5**
C74	Adrenal bez	1.5	0.2	0.1	0.1	0.0	0.2	0.0	0.2	0.2	0.2	0.2	0.5	0.2	0.3	0.2	1.5	0.0	0.0	0.3	0.3
C75	Diğer Endokrin	0.1	0.1	0.1	0.1	0.4	0.2	0.1	0.5	0.3	0.2	0.4	0.3	0.4	0.2	0.2	0.6	0.0	0.0	0.2	0.2
C81-85,88,90-96	**Lenf ve Hem, Dokular**	**8.1**	**4.8**	**4.7**	**6.6**	**6.4**	**6.0**	**5.8**	**7.0**	**9.0**	**11.9**	**20.6**	**28.6**	**37.4**	**52.7**	**64.0**	**71.4**	**69.1**	**47.9**	**14.8**	**13.2**
C81	Hodgkin hastalığı	0.3	0.2	1.1	2.9	2.8	2.2	1.6	1.2	0.8	1.4	0.9	1.5	2.1	4.1	1.3	1.5	3.7	1.6	1.5	1.5
C82-85,96	Non-Hodgkin lenfoma	0.9	0.6	0.5	1.1	1.4	2.4	1.7	3.2	4.0	4.5	9.5	12.6	16.0	22.0	27.0	32.1	28.1	21.0	5.7	4.8
C88	Immunoproliferatif has,	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.2	0.0	0.0	0.5	0.0	0.0
C90	Multiple Myelom	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.4	0.8	1.6	4.0	6.8	9.5	13.7	15.4	16.6	16.1	8.6	2.5	2.0
C91	Lenfoid Lösemi	5.7	2.7	2.2	1.4	0.6	0.2	0.5	0.5	1.1	1.6	2.0	3.0	5.1	5.5	7.4	9.7	9.7	7.0	2.4	2.5
C92-94	Myeloid Lösemi	1.1	1.0	0.8	1.0	1.5	1.0	1.8	1.5	2.3	2.7	4.0	4.6	4.0	6.6	11.8	9.7	10.1	8.1	2.5	2.2
C95	Lösemi, tanımlanmamış	0.1	0.3	0.1	0.2	0.1	0.1	0.1	0.2	0.0	0.1	0.2	0.1	0.6	0.8	0.9	1.8	1.4	1.1	0.2	0.2
C39,C48,C76,C77,C80	**Diğer&Tanımlanmamış**	**0.4**	**0.0**	**0.2**	**0.5**	**0.3**	**0.7**	**1.4**	**1.6**	**2.3**	**3.8**	**6.1**	**6.2**	**13.0**	**17.4**	**24.6**	**31.2**	**33.7**	**34.5**	**4.3**	**3.8**

4.1. 2017 Yılı İlk 10 Kanser

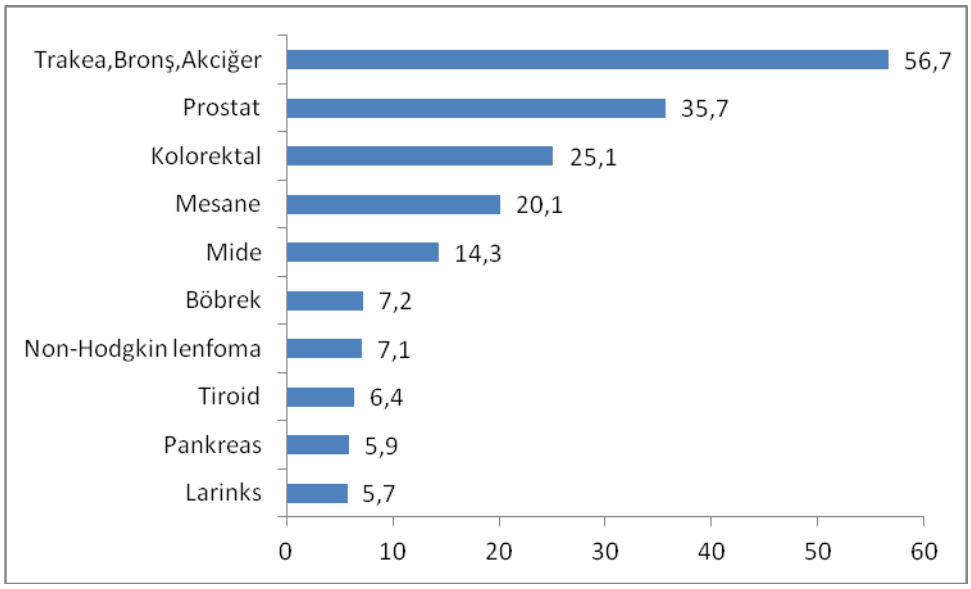

Şekil 7. Erkeklerde En Sık Görülen 10 Kanserin Yaşa Göre Standardize Edilmiş Hızları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017) (Dünya Standart Nüfusu, 100.000 Kişide)

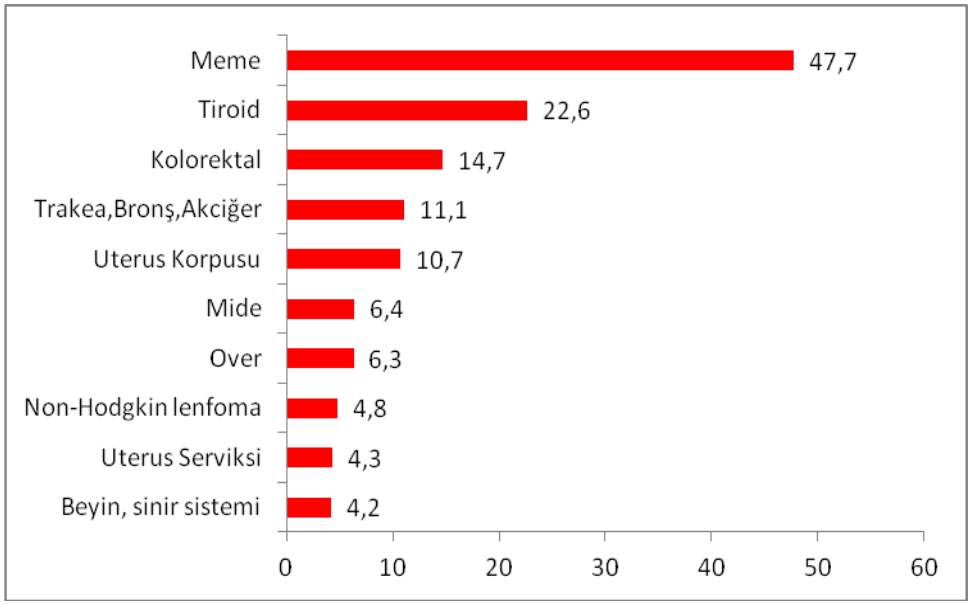

Şekil 8. Kadınlarda En Sık Görülen 10 Kanserin Yaşa Göre Standardize Edilmiş Hızları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017) (Dünya Standart Nüfusu, 100.000 Kişide)

4.2. Tüm Yaş Grupları

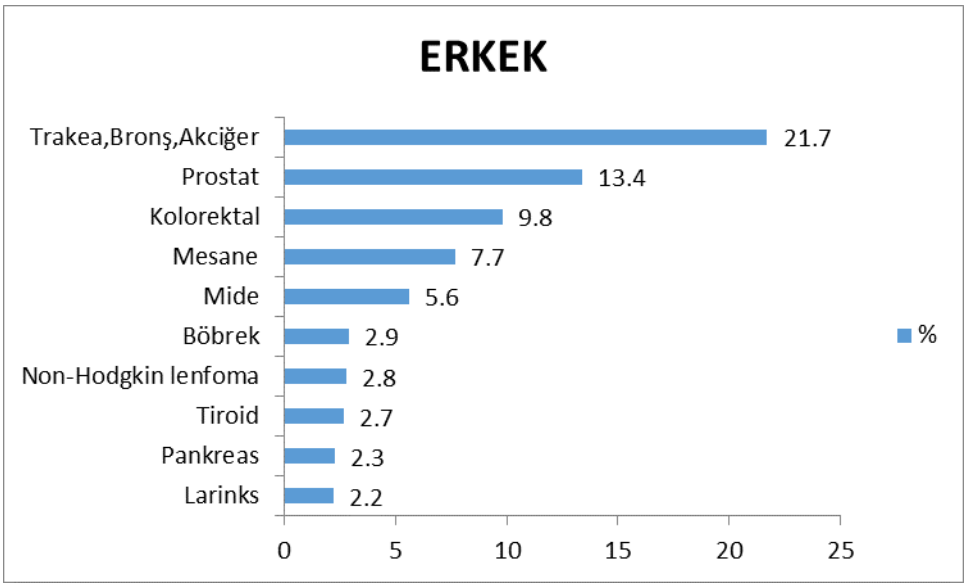

Şekil 9. Tüm Yaş Gruplarındaki Erkeklerde En Sık Görülen Bazı Kanserlerin Bu Grup İçindeki Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017)

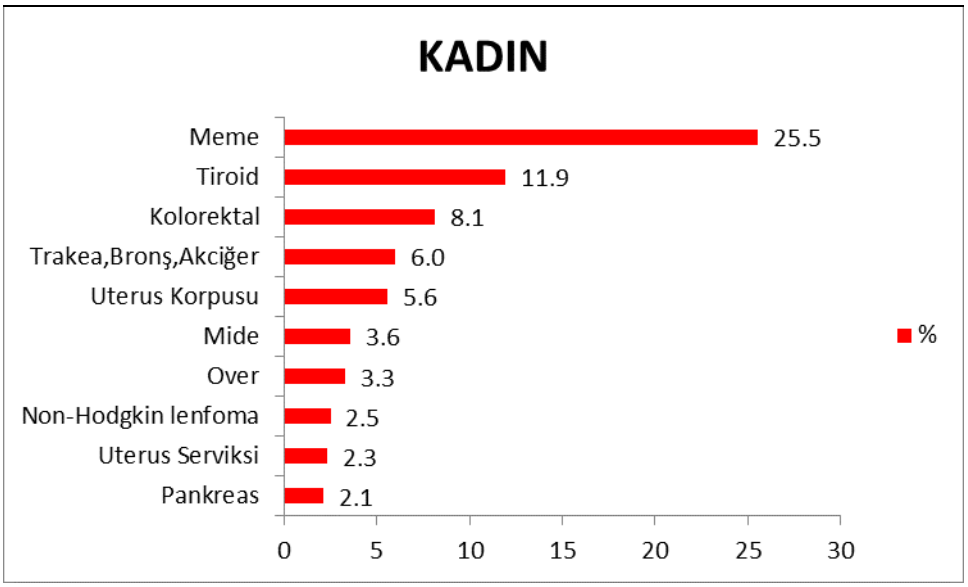

Şekil 10. Tüm Yaş Gruplarındaki Kadınlarda En Sık Görülen Bazı Kanserlerin Bu Grup İçindeki Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017)

4.3. Çocukluk Çağı Kanserleri

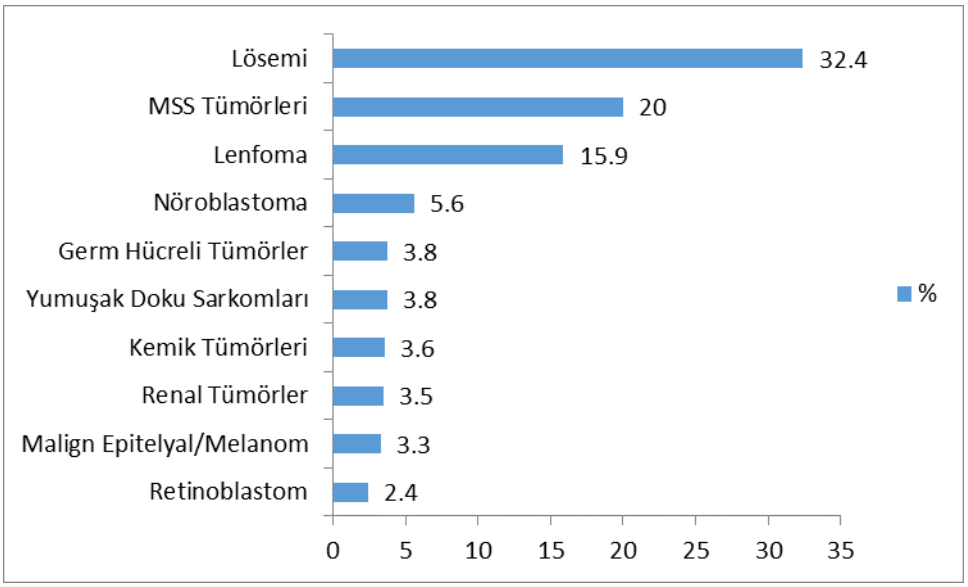

Şekil 11. 0-14 Yaş Gruplarındaki Erkek Çocuklarda Görülen Kanserlerin Bu Grup İçindeki Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017) (Diğer / Tanımlanmamış malign neoplazmlar hariç)

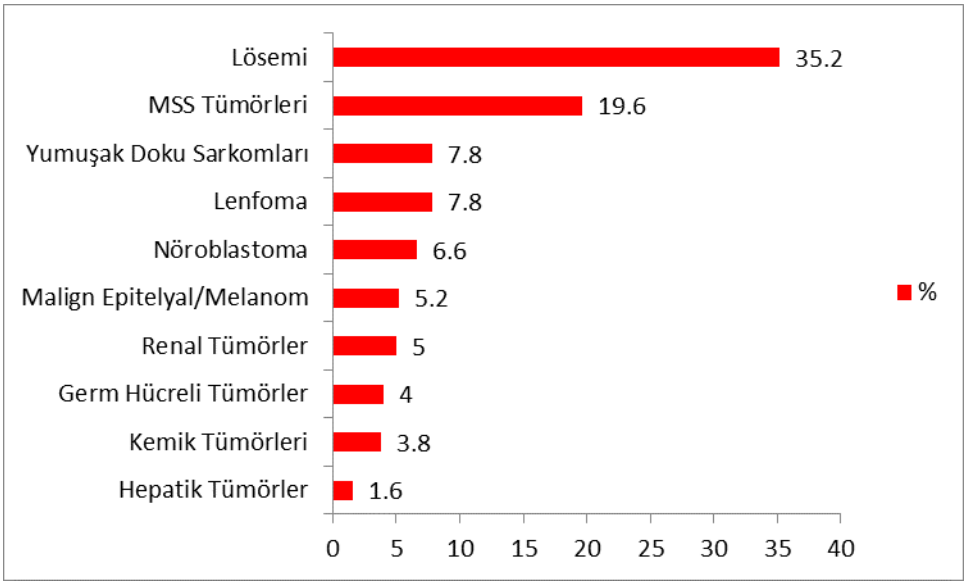

Şekil 12. 0-14 Yaş Gruplarındaki Kız Çocuklarda Görülen Kanserlerin Bu Grup İçindeki Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017) (Diğer / Tanımlanmamış malign neoplazmlar hariç)

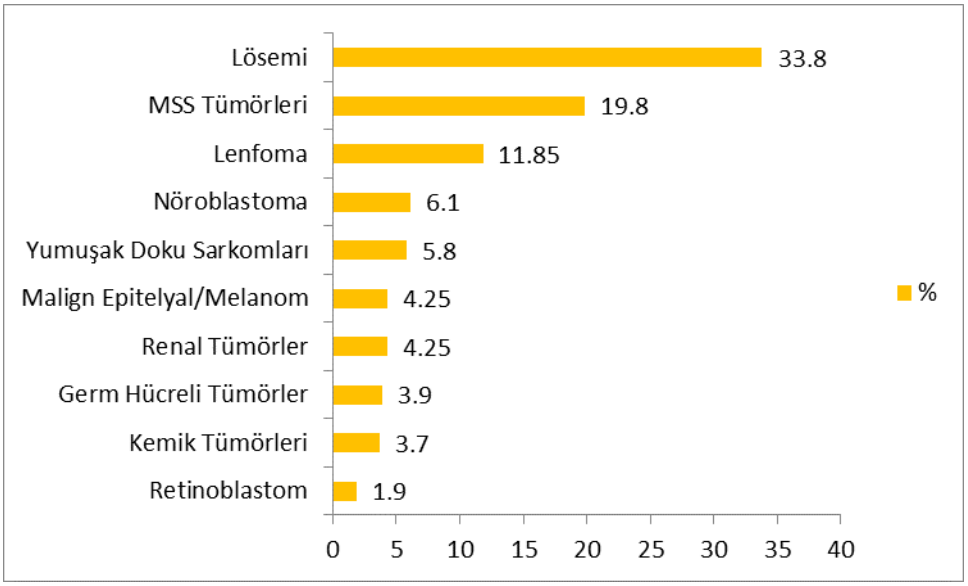

Şekil 13. 0-14 Yaş Gruplarındaki Çocuklarda Görülen Kanserlerin Bu Grup İçindeki Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017) (Diğer / Tanımlanmamış malign neoplazmlar hariç)

4.4. 15-24 Yaş Gruplarına Göre Kanser Dağılımı

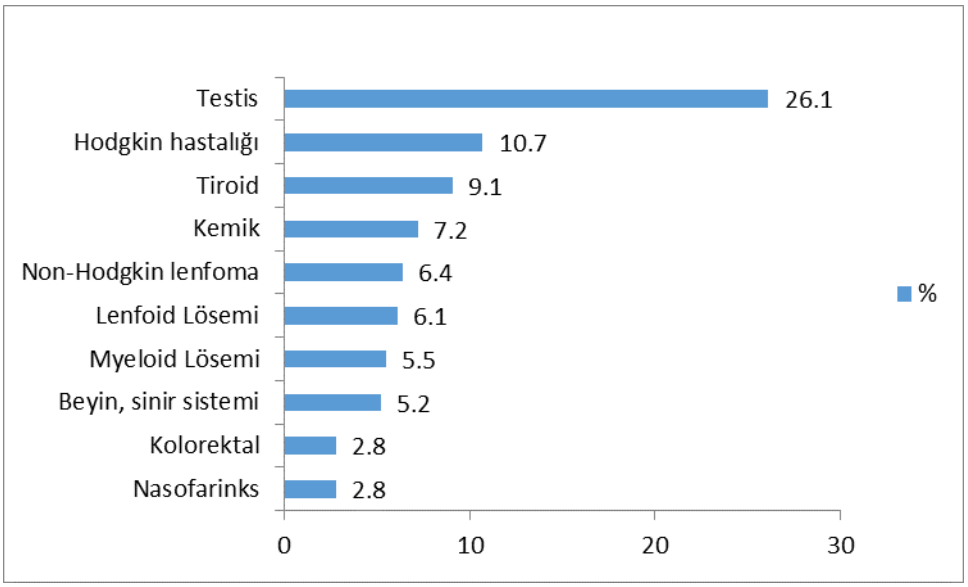

Şekil 14. 15-24 Yaş Gruplarındaki Erkeklerde En Sık Görülen Bazı Kanserlerin Bu Grup İçindeki Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017)

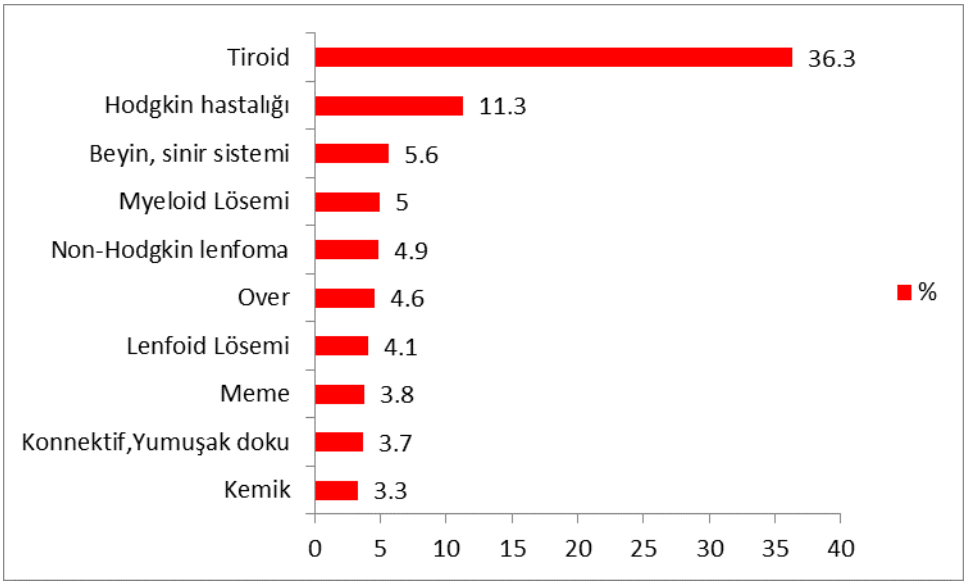

Şekil 15. 15-24 Yaş Gruplarındaki Kadınlarda En Sık Görülen Bazı Kanserlerin Bu Grup İçindeki Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017)

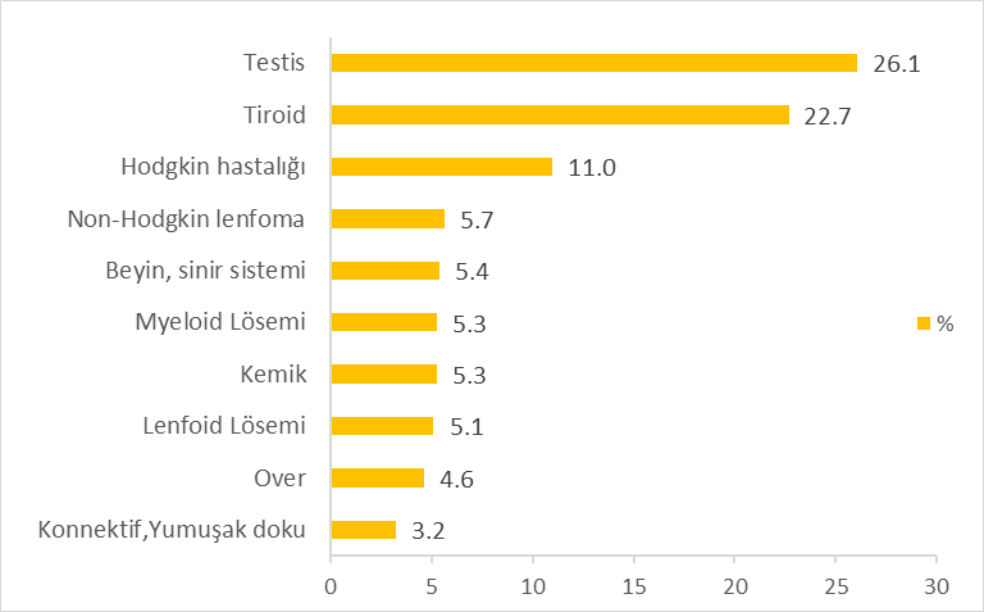

Şekil 16. 15-24 Yaş Gruplarında En Sık Görülen Bazı Kanserlerin Bu Grup İçindeki Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017)

4.5. 15-19 Yaş Gruplarına Göre Kanser Dağılımı

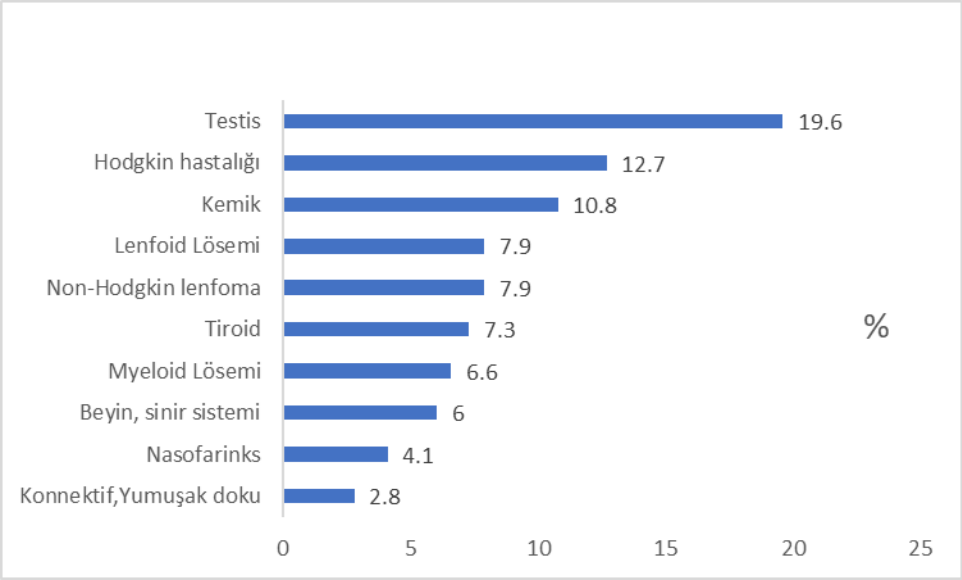

Şekil 17. 15-19 Yaş Gruplarındaki Erkeklerde En Sık Görülen Bazı Kanserlerin Bu Grup İçindeki Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017)

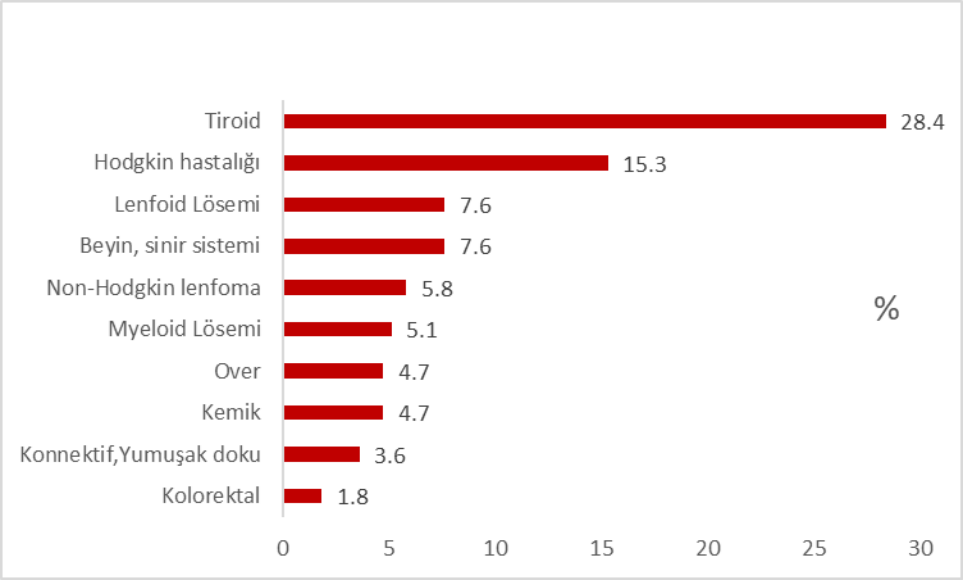

Şekil 18. 15-19 Yaş Gruplarındaki Kadınlarda En Sık Görülen Bazı Kanserlerin Bu Grup İçindeki Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017)

4.6. 20-24Yaş Gruplarına Göre Kanser Dağılımı

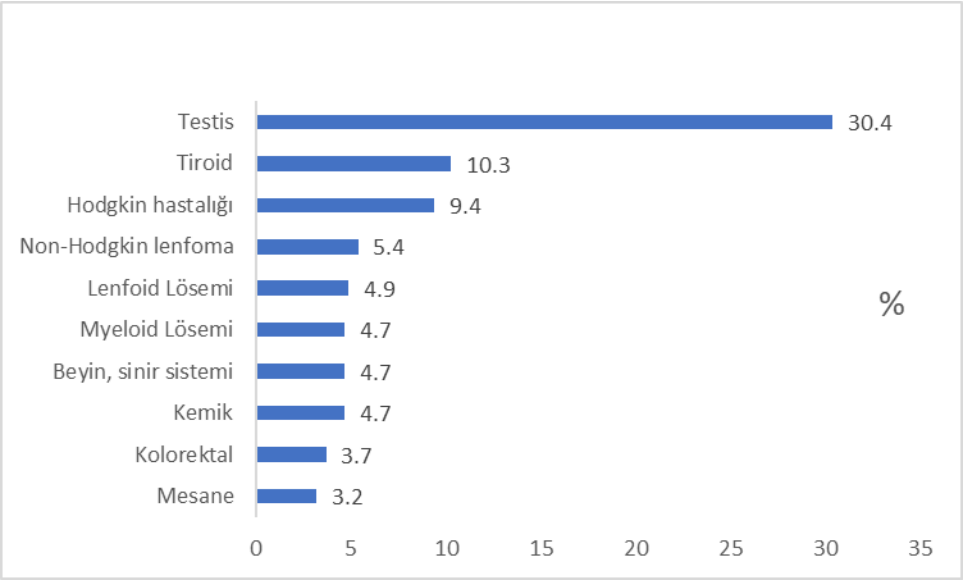

Şekil 19. 20-24 Yaş Gruplarındaki Erkeklerde En Sık Görülen Bazı Kanserlerin Bu Grup İçindeki Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017)

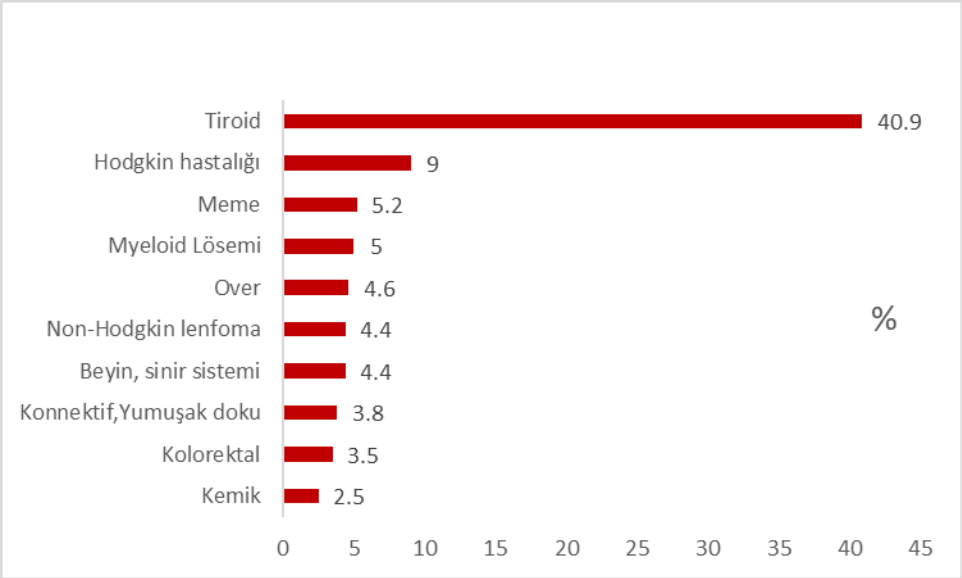

Şekil 20. 20-24 Yaş Gruplarındaki Kadınlarda En Sık Görülen Bazı Kanserlerin Bu Grup İçindeki Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017)

4.7. 25-49 Yaş Gruplarına Göre Kanser Dağılımı

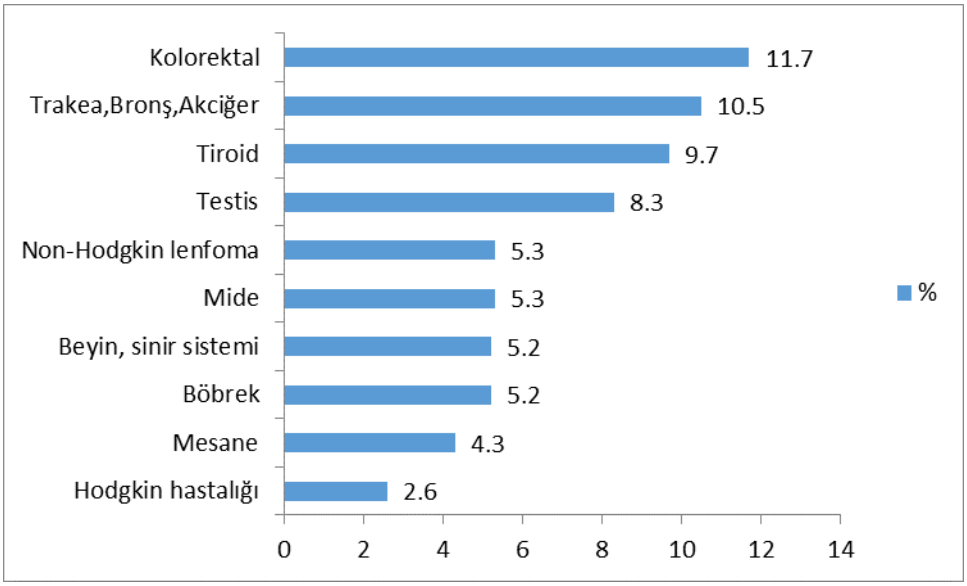

Şekil 21. 25-49 Yaş Gruplarındaki Erkeklerde En Sık Görülen Bazı Kanserlerin Bu Grup İçindeki Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017)

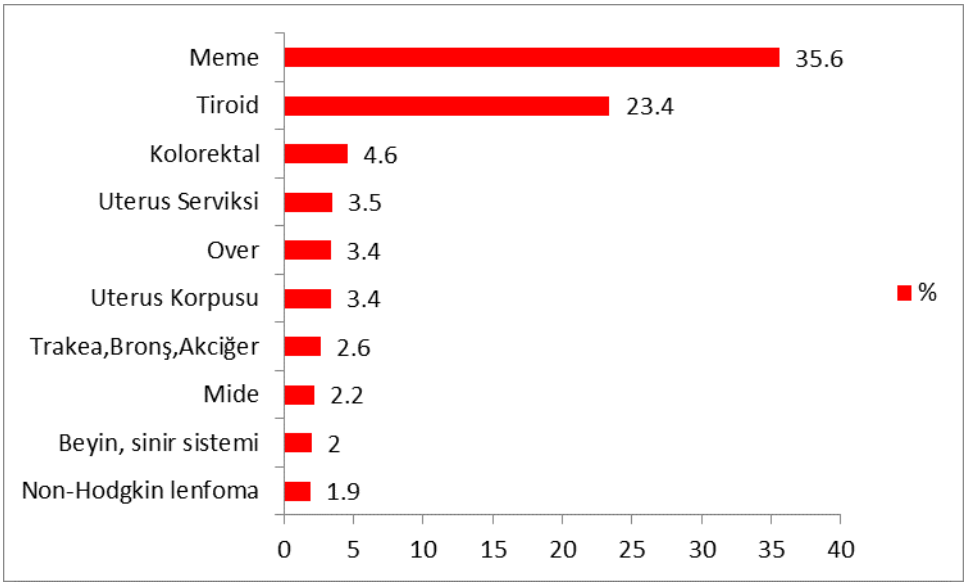

Şekil 22. 25-49 Yaş Gruplarındaki Kadınlarda En Sık Görülen Bazı Kanserlerin Bu Grup İçindeki Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017)

4.8. 50-69 Yaş Gruplarına Göre Kanser Dağılımı

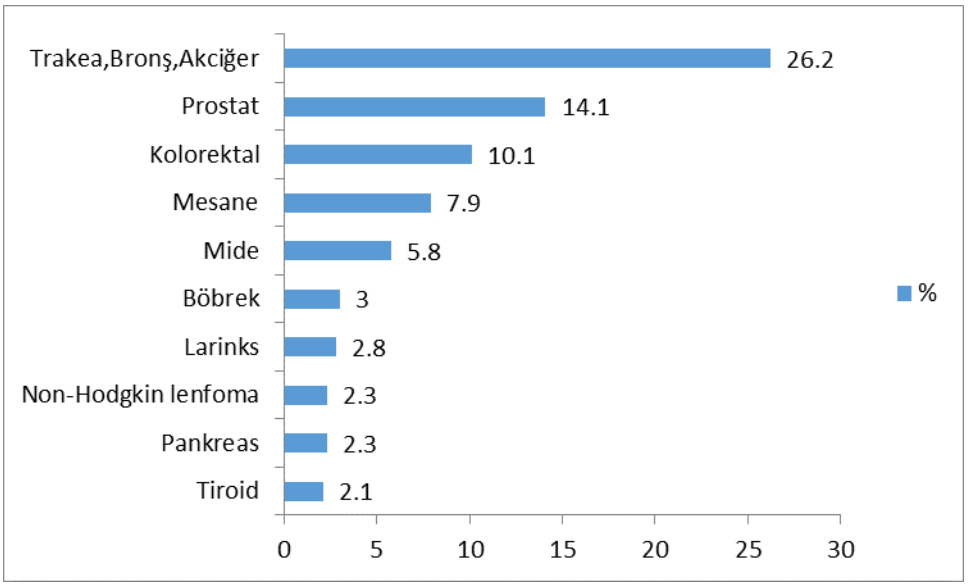

Şekil 23. 50-69 Yaş Gruplarındaki Erkeklerde En Sık Görülen Bazı Kanserlerin Bu Grup İçindeki Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017)

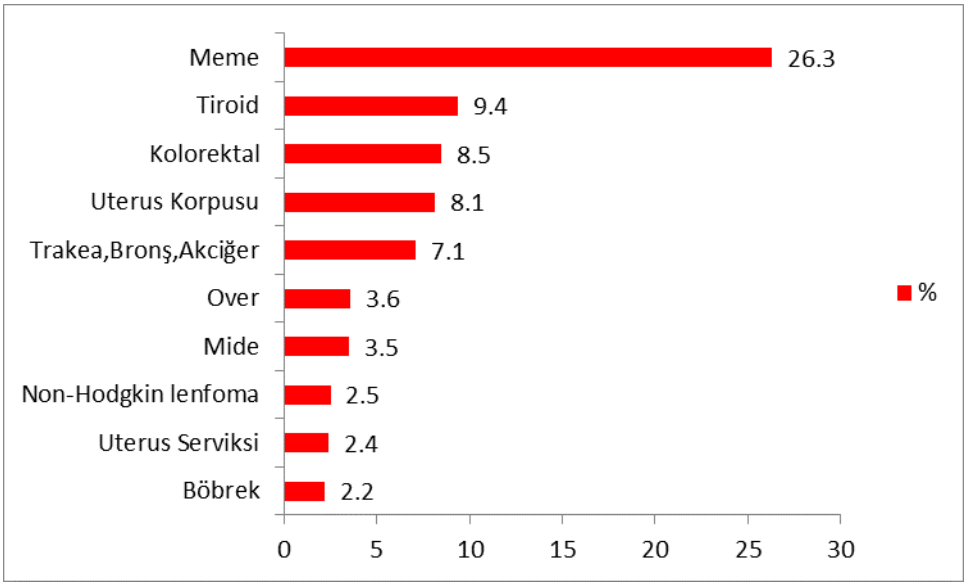

Şekil 24. 50-69 Yaş Gruplarındaki Kadınlarda En Sık Görülen Bazı Kanserlerin Bu Grup İçindeki Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017)

4.9. 70 Yaş ve Üzeri Yaş Gruplarına Göre Kanser Dağılımı

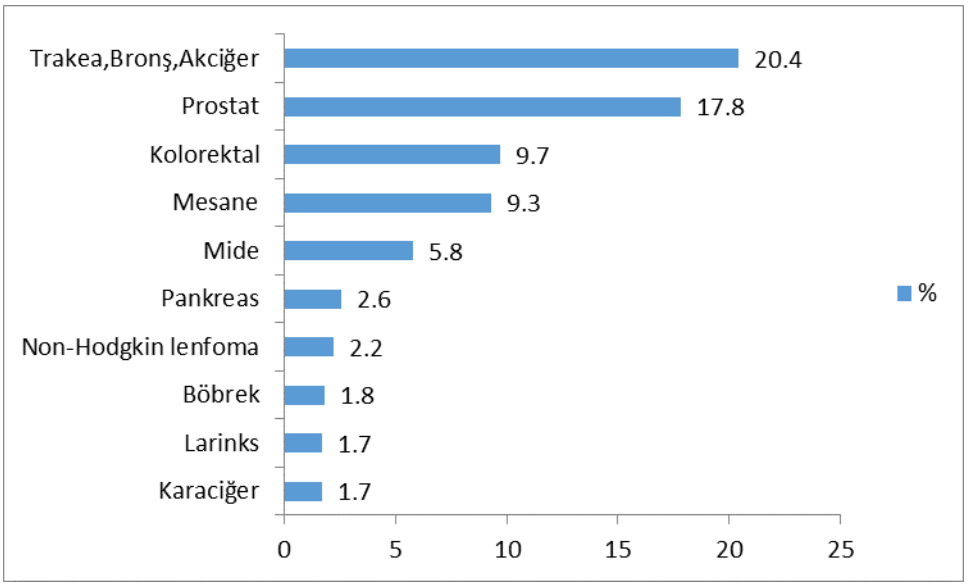

Şekil 25. 70 ve Üzeri Yaş Gruplarındaki Erkeklerde En Sık Görülen Bazı Kanserlerin Bu Grup İçindeki Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017)

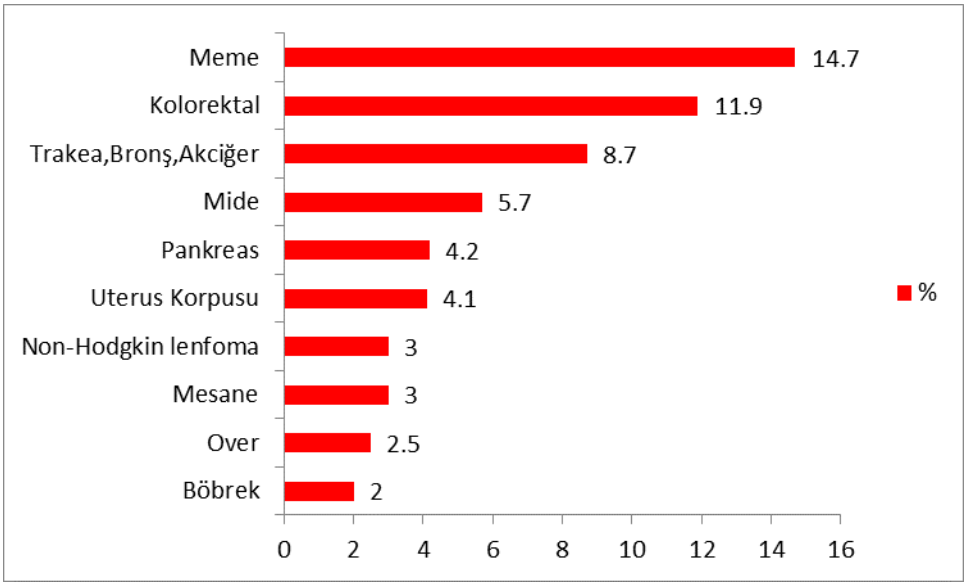

Şekil 26. 70 ve Üzeri Yaş Gruplarındaki Kadınlarda En Sık Görülen Bazı Kanserlerin Bu Grup İçindeki Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017)

4.10. Ulusal Tarama Programında Yer Alan Kanserlerin Yaşa Özel Hızları

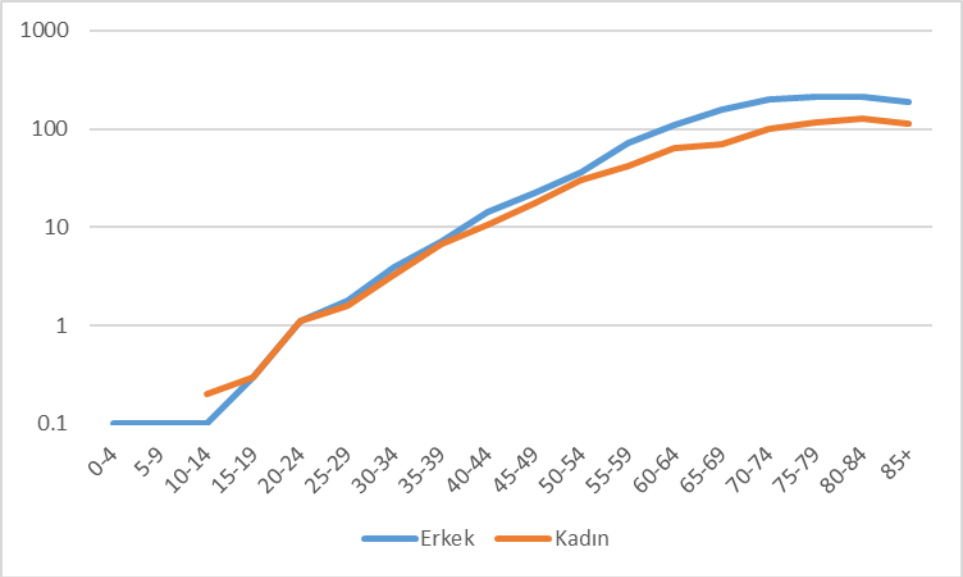

Şekil 27. Kolorektal Kanserin Yaşa Özel Hızları (Semi-Log) (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017)

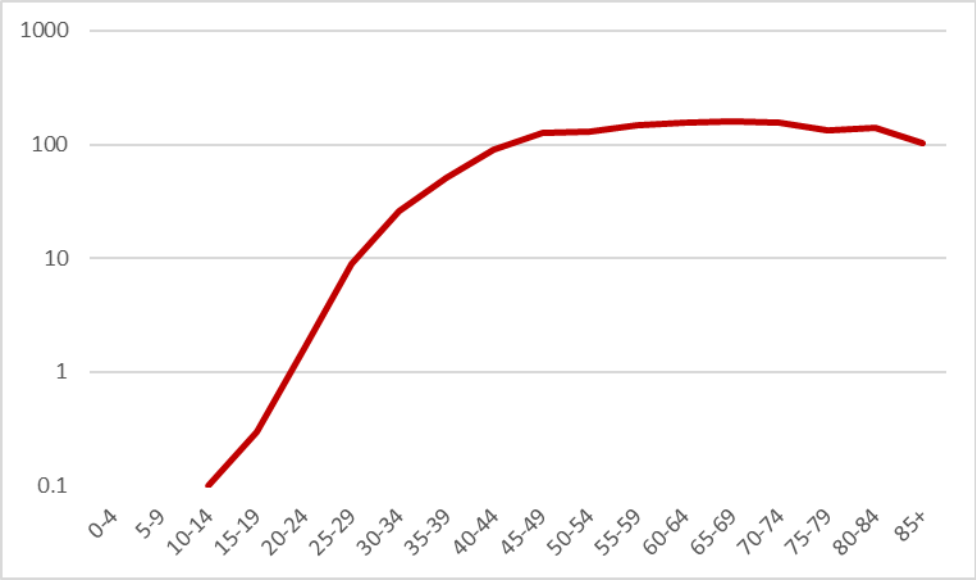

Şekil 28. Kadınlarda Meme Kanserinin Yaşa Özel Hızları (Semi-Log) (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017)

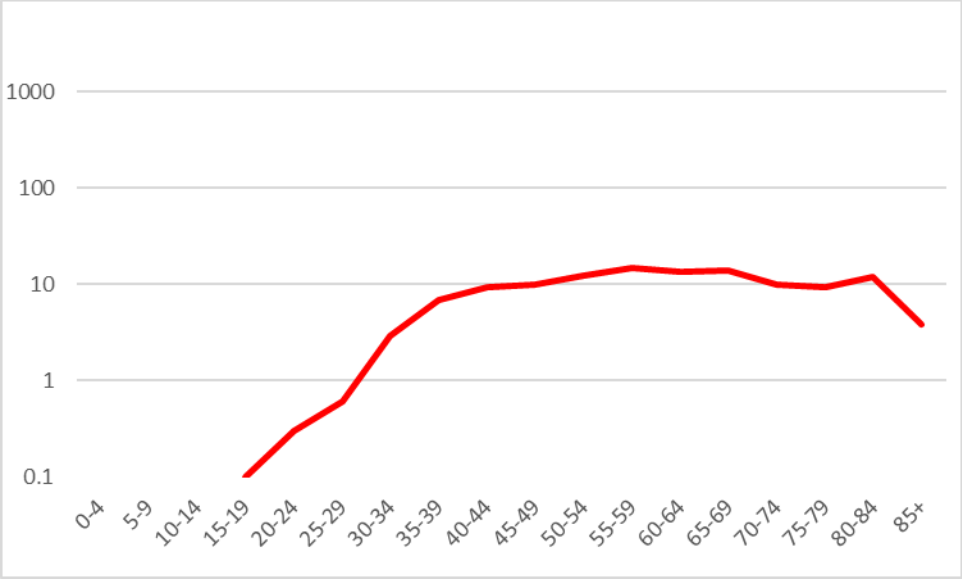

Şekil 29. Serviks Kanserinin Yaşa Özel Hızları (Semi-Log) (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017)

4.11. Bazı Kanserlere Dair Histolojik Tip Dağılımları

Histolojik tip dağılım tabloları ilk 5 kanser içinde yer alan bazı kanser türleri için düzenlenmiştir. Morfolojisinde Malign neoplazm olarak tanımlanan kanserler yüzdeler içine dâhil edilmemiştir.

Tablo 13. Kadın Meme Kanserlerinin Histolojik Tiplerinin Yüzde Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017)

Histolojik Tip (n=10529)	Yüzde	
Duktal ve Lobüler		**94.8**
Infiltratif Duktal Karsinom	83.1	
Lobuler Karsinom	7.0	
Intraduktal Karsinom ve In Situ Lobuler Karsinom	2.3	
Infiltratif Duktal Mikst/Karışık Diğer Tür Karsinom	3.3	
Infiltratif Duktuler Karsinom	0.2	
Medüller Karsinom	0.9	
Infiltratif Lobuler Mikst/ Karışık Diğer Tür Karsinom	0.4	
Diğer	2.8	
Müsinöz		**1.5**
Adenokarsinom		**1.7**
Kompleks epitelyal		**0.8**
Yassı Hücreli		**0.5**
Fibroepitelyal		**0.2**
Deri ekleri		**0.1**
Diğer*		**0.3**
Toplam		**100,0**

*Asiner hücreli karsinom, Sarkomlar, Fibroepitelyal, Kan damarı, Bazaloid Karsinom, Mukoepidermoid karsinom, Miyomatöz, Sarkomatoid karsinom, Malign mikst tümör, Granüler hücreli tümör, Lenfomalar

Tablo 14. Toraks Kanserlerinin Histolojik Tiplerinin Yüzde Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017)

Histolojik Tip (n=12614)			Yüzde	
AKCİĞER (C34-C35)				**97.8**
	Küçük Hücreli Dışı			**79.6**
		Yassı Hücreli	36.8	
		Adenokarsinom	47.7	
		Büyük Hücreli	1.9	
		NOS	13.7	
	Küçük Hücreli			**16.5**
	Diğer*			**3.9**
MEZOTELYOMA (C45)				**2.2**
Toplam				**100,0**

*Epitelyal Neoplazmlar,Mukoepidermoid Neoplazmlar, Yumuşak Doku Tümörleri ve Sarkomlar, Fibromatöz Neoplazmlar,Miyomatöz Neoplazmlar,Kompleks/Mikst Neoplazmlar,Fibroepitelyal Neoplazmlar, Kan damarı Tümörleri, Malign Lenfoma

Tablo 15. Tiroit Kanserlerinin Histolojik Tiplerinin Yüzde Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017),

Histolojik Tip (n=6619)	Yüzde
Papiller Adenokarsinom	94.2
Folliküler Adenokarsinom	3.3
Medüller Karsinom	1.8

Diğer*	0.7
Toplam	**100,0**

* Epitelyal Neoplazmlar,Adenokarsinomlar,Deri Ekleri,Mukoepidermoid Neoplazmlar, Müsinöz neoplazmlar,Kompleks Epitelyal Neoplazmlar,Yumuşak Doku,Kan Damarı Tümörleri, Lenfoma

Tablo 16. Kolorektal Kanserlerin Histolojik Tiplerinin Yüzde Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017)

Histolojik Tip (n=8491)	**Yüzde**
Adenokarsinom	**93.3**
Karsinoid tümör	**1.9**
Squamöz hücreli karsinom	**0.2**
Taşlı Yüzük Hücreli	**1.2**
Diğer*	**3.5**
Toplam	**100,0**

*Epitelyal Neoplazm, Yassı Hücreli Neoplazm, Değişici Epitel Hücreli karsinomlar, medüller karsinom, malign melanom, sarkom, Lipomatöz neoplazm, kompleks miskt neoplazm, Malign Lenfoma

4.12. Bazı Kanser Türleri Evre Dağılımları

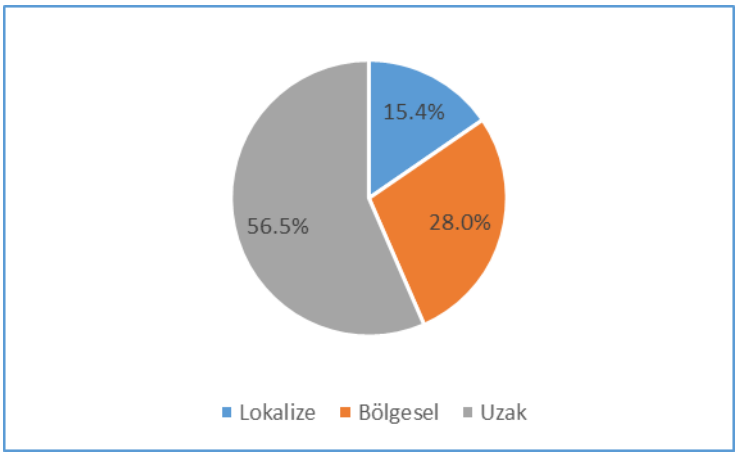

Şekil 25. Akciğer Kanseri Evrelerinin Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017)

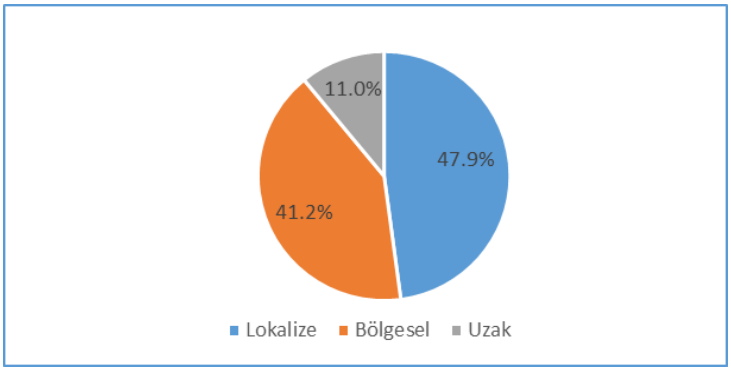

Şekil 26. Meme Kanseri Evrelerinin Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017)

SEER 01	Lokalize
SEER 02, 03, 04, 05	Bölgesel
SEER 07	Uzak organ tutulumu

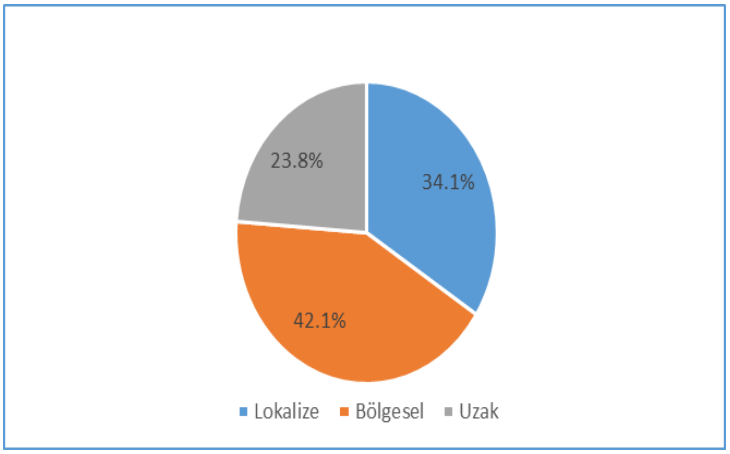

Şekil 27. Kolorektal Kanser Evrelerinin Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017)

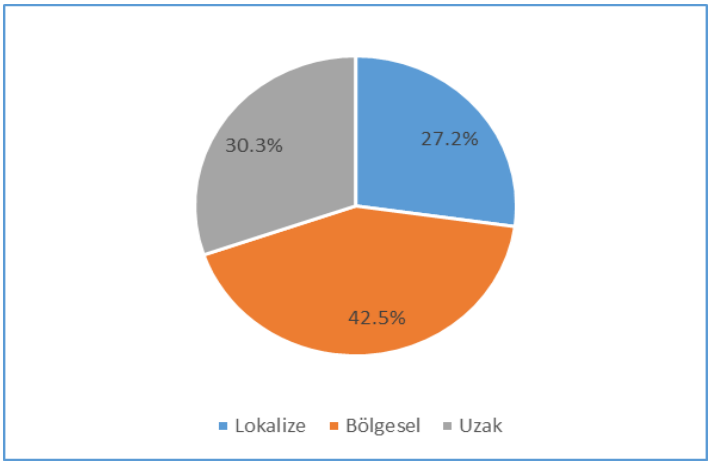

Şekil 28. Mide Kanser Evrelerinin Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017)

SEER 01	Lokalize
SEER 02, 03, 04, 05	Bölgesel
SEER 07	Uzak organ tutulumu

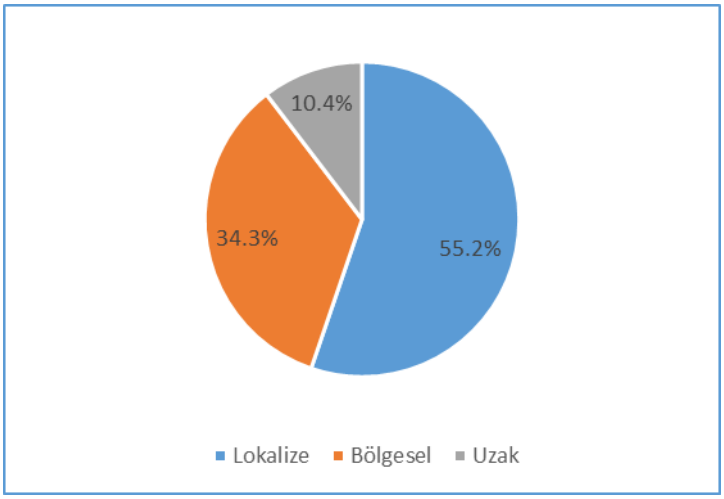

Şekil 29. Servikal Kanser Evrelerinin Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017)

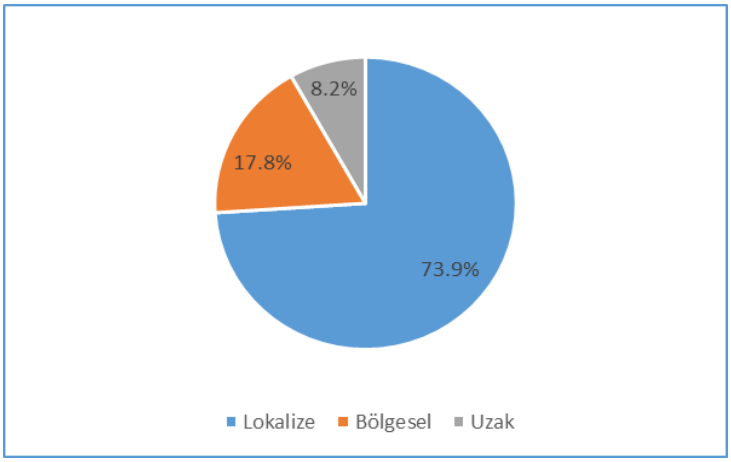

Şekil 30. Uterus Korpusu Kanser Evrelerinin Yüzde Dağılımları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017)

SEER 01	Lokalize
SEER 02, 03, 04, 05	Bölgesel
SEER 07	Uzak organ tutulumu

4.13. 2013-2017 Serisi

Tablo 17. 2013-2017 Yılları İçin Erkeklerde Görülen Kanserlerin Yaşa Göre Standardize Edilmiş Hızları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı,2013- 2017) (Dünya Standart Nüfusu, 100.000 Kişide)

ICD-10	Topografi	2013	2014	2015	2016	2017
C00-96	**Tüm Topografiler**	**267.9**	**246.8**	**247.6**	**259.9**	**259.2**
C00-14	**Ağız, Farinks**	6.1	5.1	5.3	4.9	**4.9**
C00	Dudak	1.2	1.1	1.1	1	0.9
C01-C02	Dil	1	0.8	0.7	0.7	0.7
C03-C06	Ağız	0.7	0.7	0.8	0.7	0.9
C07-C08	Tükrük Bezleri	0.7	0.5	0.6	0.5	0.5
C09	Tonsil	0.3	0.3	0.2	0.3	0.3
C10	Diğer Orofarinks	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
C11	Nasofarinks	1.6	1.2	1.2	1.2	1.2
C12-C13	Hipofarinks	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3
C14	Farinks, tanımlanmamış	0.1	0.1	0.3	0.1	0
C15-26	**Sindirim Organları**	**55.6**	**50.7**	**51.9**	**54**	**53.9**
C15	Özofagus	2.1	2	2	2	1.8
C16	Mide	15.9	14.3	14.2	14.2	14.3
C17	İnce Barsak	0.6	0.7	0.6	0.6	0.7
C18	Kolon	15.3	14.1	14.2	15.7	15.3
C19-C20	Rektum	9.1	8.7	8.9	9.6	9.8
C21	Anüs	0.3	0.3	0.3	0.3	0.4
C22	Karaciğer	4.3	3.9	4.4	4.3	4.1
C23-C24	Safrakesesi vb.	1.5	1.4	1.5	1.5	1.6
C25	Pankreas	6.3	5.1	5.6	5.7	5.9
C26	Diğer Sindirim Organları	0.2	0.2	0.2	0.1	0.1
C30-34,C37-C38	**Solunum Organları**	**67.6**	**59.8**	**60.2**	**64.9**	**63.3**
C30-C31	Burun, sinüsler vb.	0.4	0.4	0.4	0.4	0.3
C32	Larinks	7	6.2	6.6	6.2	5.7
C33-C34	Trakea,Bronş,Akciğer	59.3	52.5	52.5	57.7	56.7
C37-C38	Diğer Torasik organlar	0.9	0.7	0.7	0.6	0.6
C40-C41	**Kemik**	**1.2**	**1.1**	**1.2**	**1**	**1.1**
C43	**Deri Melanomu**	**2**	**1.8**	**1.5**	**1.7**	**1.7**
C44	**Diğer Deri**	**25.8**	**26.5**	**24.8**	**25.9**	**25.5**
C45	**Mezotelyoma**	**1.1**	**0.9**	**0.6**	**0.9**	**0.8**
C46	**Kaposi sarkomu**	**0.6**	**0.7**	**0.7**	**0.8**	**0.9**
C47;C49	**Konnektif,Yumuşak doku**	**2.1**	**1.7**	**1.9**	**2.1**	**1.8**
C50	**Meme**	**1**	**0.8**	**0.8**	**0.8**	**0.5**
C60-63	**Erkek Genital Organları**	**40.2**	**36.7**	**36.8**	**38.7**	**39.9**
C60	Penis	0	0	0	0.1	0.1
C61	Prostat	36.4	32.9	33.1	35	35.7
C62	Testis	3.7	3.7	3.7	3.6	4
C63	Diğer erkek genital	0.1	0.1	0	0	0.1
C64-68	**Üriner Organlar**	**28.8**	**26.3**	**27.5**	**29.3**	**27.9**
C64	Böbrek	7	6.4	6.8	7.4	7.2
C65	Renal Pelvis	0.3	0.3	0.2	0.3	0.2
C66	Üreter	0.2	0.1	0.2	0.3	0.2
C67	Mesane	21.1	19.3	20.2	21.1	20.1
C68	Diğer Üriner organlar	0.2	0.2	0.1	0.2	0.2
C69	**Göz**	**0.3**	**0.3**	**0.3**	**0.3**	**0.4**
C70-C72	**Beyin, Meninksler, Merkezi Sinir Sistemi**	**6.1**	**5.2**	**5.3**	**5.4**	**5.7**
C73	**Tiroit**	**5.6**	**5.5**	**6**	**6.2**	**6.4**
C74-75	**Diğer Endokrin Bezleri**	**0.6**	**0.5**	**0.6**	**0.4**	**0.4**
C74	Adrenal bez	0.4	0.3	0.4	0.3	0.3
C75	Diğer Endokrin	0.2	0.2	0.2	0.1	0.1
C81-85,88,90-96	**Lenfoid ve Hematopoetik Dokular**	**18.4**	**18.2**	**17.5**	**17.7**	**18.9**
C81	Hodgkin hastalığı	2.1	1.8	2	1.8	2.1
C82-C85;C96	Non-Hodgkin lenfoma	6.9	7.2	6.9	7.2	7.1
C88	İmmunoproliferatif has.	0.1	0.1	0.1	0	0.1
C90	Multiple Myelom	2.6	2.7	2.5	2.5	2.8
C91	Lenfoid Lösemi	3.4	3.4	3.1	3.2	3.6
C92-C94	Myeloid Lösemi	2.8	2.6	2.6	2.6	2.8
C95	Lösemi, tanımlanmamış	0.5	0.4	0.3	0.4	0.4
C39,C48,C76,C77,C80	**Diğer&Tanımlanmamış**	**4.8**	**5**	**4.7**	**4.9**	**5.2**

Tablo 18. 2013-2017 Yılları İçin Kadınlarda Görülen Kanserlerin Yaşa Göre Standardize Edilmiş Hızları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2013-2017) (Dünya Standart Nüfusu, 100.000 Kişide)

	Topografi	2013	2014	2015	2016	2017
C00-96	**Tüm Topografiler**	**186.5**	**173.6**	**177.5**	**183.2**	**187.0**
C00-14	**Ağız, Farinks**	**2.6**	**2.1**	**2.1**	**2.4**	**2**
C00	Dudak	0.3	0.2	0.2	0.3	0.2
C01-C02	Dil	0.6	0.5	0.5	0.6	0.5
C03-C06	Ağız	0.4	0.4	0.5	0.5	0.4
C07-C08	Tükrük Bezleri	0.5	0.4	0.3	0.4	0.4
C09	Tonsil	0.1	0	0	0.1	0
C10	Diğer Orofarinks	0	0	0	0	0
C11	Nasofarinks	0.6	0.4	0.4	0.4	0.4
C12-C13	Hipofarinks	0.1	0.2	0.1	0.1	0.1
C14	Farinks, tanımlanmamış	0	0	0.1	0	0
C15-26	**Sindirim Organları**	**31.4**	**28.3**	**28.8**	**29.7**	**29.7**
C15	Özofagus	1.3	1	1.2	1.2	1
C16	Mide	7.1	6.5	6.3	6.6	6.4
C17	İnce Barsak	0.4	0.4	0.5	0.4	0.5
C18	Kolon	9.8	9	9.2	9.6	9.6
C19-C20	Rektum	5.5	4.8	5.2	4.6	5.1
C21	Anüs	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
C22	Karaciğer	1.8	1.5	1.6	1.8	1.7
C23-C24	Safrakesesi vb.	1.5	1.3	1.2	1.4	1.3
C25	Pankreas	3.6	3.4	3.3	3.6	3.9
C26	Diğer Sindirim Organları	0.2	0.2	0.1	0.3	0.1
C30-34,C37-C38	**Solunum Organları**	**11.3**	**9.9**	**10.2**	**10.8**	**12.1**
C30-C31	Burun, sinüsler vb.	0.3	0.2	0.2	0.2	0.2
C32	Larinks	0.5	0.5	0.5	0.4	0.4
C33-C34	Trakea,Bronş,Akciğer	10	8.7	9	9.8	11.1
C37-C38	Diğer Torasik organlar	0.5	0.5	0.5	0.4	0.4
C40-C41	**Kemik**	**0.9**	**0.8**	**0.9**	**0.8**	**0.8**
C43	**Deri Melanomu**	**1.4**	**1.2**	**1.4**	**1.2**	**1.2**
C44	**Diğer Deri**	**17.3**	**16.8**	**16.9**	**17**	**16.7**
C45	**Mezotelyoma**	**0.6**	**0.5**	**0.5**	**0.5**	**0.4**
C46	**Kaposi sarkomu**	**0.3**	**0.2**	**0.3**	**0.3**	**0.3**
C47;C49	**Konnektif,Yumuşak doku**	**1.7**	**1.5**	**1.4**	**1.7**	**1.5**
C50	**Meme**	**45.9**	**43**	**43.8**	**45.6**	**47.7**
C51-58	**Kadın Genital Organları**	**23**	**21.5**	**22.6**	**23.1**	**23.2**
C51	Vulva	0.4	0.4	0.4	0.5	0.5
C52	Vajina	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2
C53	Uterus Serviksi	4.6	4	4.5	4.3	4.3
C54	Uterus Korpusu	9.9	9.8	10	10.5	10.7
C55	Uterus unspec.	0.6	0.6	0.8	0.7	0.7
C56	Over	7	6.1	6.4	6.4	6.3
C57	Diğer Kadın Genital	0.4	0.4	0.4	0.5	0.5
C58	Plasenta	0	0.1	0	0	0
C64-68	**Üriner Organlar**	**6.5**	**6.4**	**6.4**	**6.8**	**6.9**
C64	Böbrek	3.4	3.3	3.2	3.7	3.8
C65	Renal Pelvis	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
C66	Üreter	0	0.1	0	0.1	0.1
C67	Mesane	2.9	2.8	3.1	2.9	2.8
C68	Diğer Üriner organlar	0.1	0.1	0	0	0.1
C69	**Göz**	**0.2**	**0.2**	**0.3**	**0.2**	**0.2**
C70-C72	**Beyin, Meninksler, Merkezi Sinir Sistemi**	**4.7**	**4.1**	**4.1**	**4**	**4.2**
C73	**Tiroit**	**21.3**	**20.7**	**21.7**	**22.9**	**22.6**
C74-75	**Diğer Endokrin Bezleri**	0.8	0.7	0.7	0.5	0.5
C74	Adrenal bez	0.5	0.4	0.4	0.3	0.3
C75	Diğer Endokrin	0.3	0.3	0.3	0.2	0.2
C81-85,88,90-96	**Lenfoid ve Hematopoetik Dokular**	**13.3**	**12.6**	**12.3**	**12.4**	**13.2**
C81	Hodgkin hastalığı	1.2	1.2	1.3	1.3	1.5
C82-C85;C96	Non-Hodgkin lenfoma	5.3	5	4.9	5.1	4.8
C88	İmmunoproliferatif has.	0	0.1	0.1	0	0
C90	Multiple Myelom	1.9	1.9	1.8	1.7	2
C91	Lenfoid Lösemi	2.2	2.2	2.1	2	2.5
C92-C94	Myeloid Lösemi	2.3	2	1.9	2	2.2
C95	Lösemi, tanımlanmamış	0.4	0.2	0.2	0.3	0.2
C39,C48,C76,C77,C80	**Diğer&Tanımlanmamış**	**3.3**	**3.1**	**3.1**	**3.3**	**3.8**

4.14. 2013-2017 Yılları Yaşa Standardize Kanser Hızları

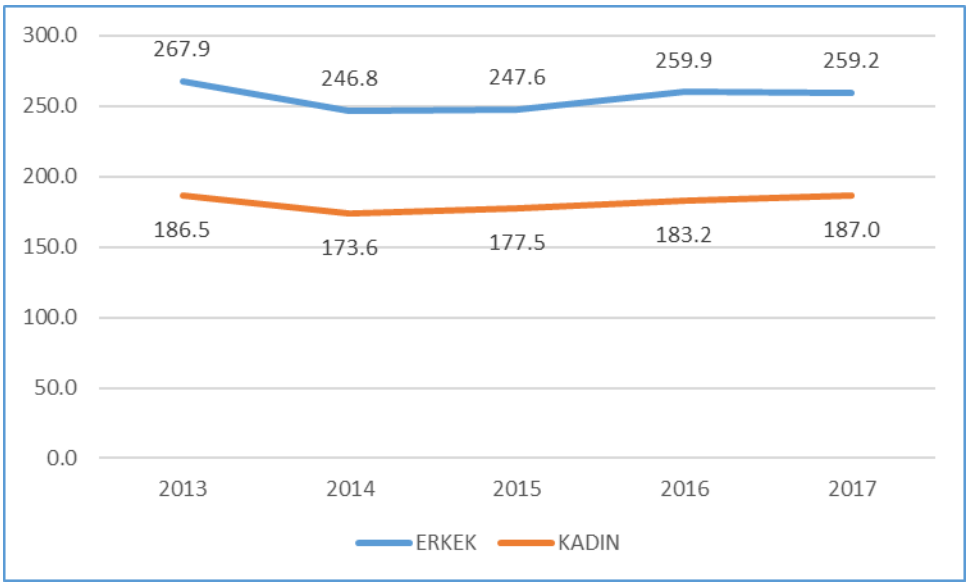

Şekil 31. Tüm Kanserlerin Yaşa Standardize İnsidans Hızlarının Cinsiyete Göre 2013-2017 Yılları Arasındaki Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2013-2017) (Dünya Standart Nüfusu,100.000 Kişide)

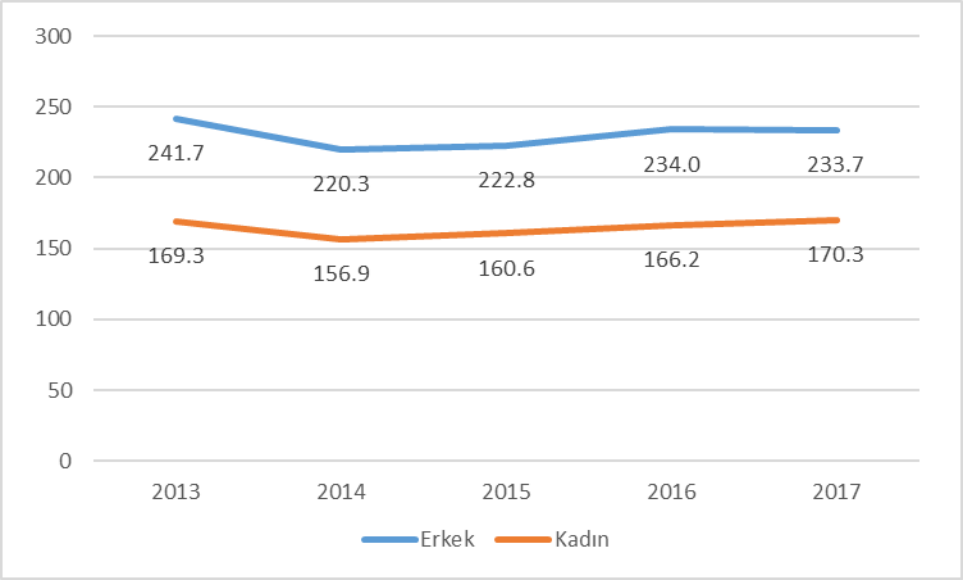

Şekil 31a. ICD-10 C00-96 Kodlu Kanserlerin (melanom olmayan deri kanserleri hariç), Yaşa Standardize İnsidans Hızlarının Cinsiyete Göre 2013-2017 Yılları Arasındaki Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2013-2017) (Dünya Standart Nüfusu,100.000 Kişide)

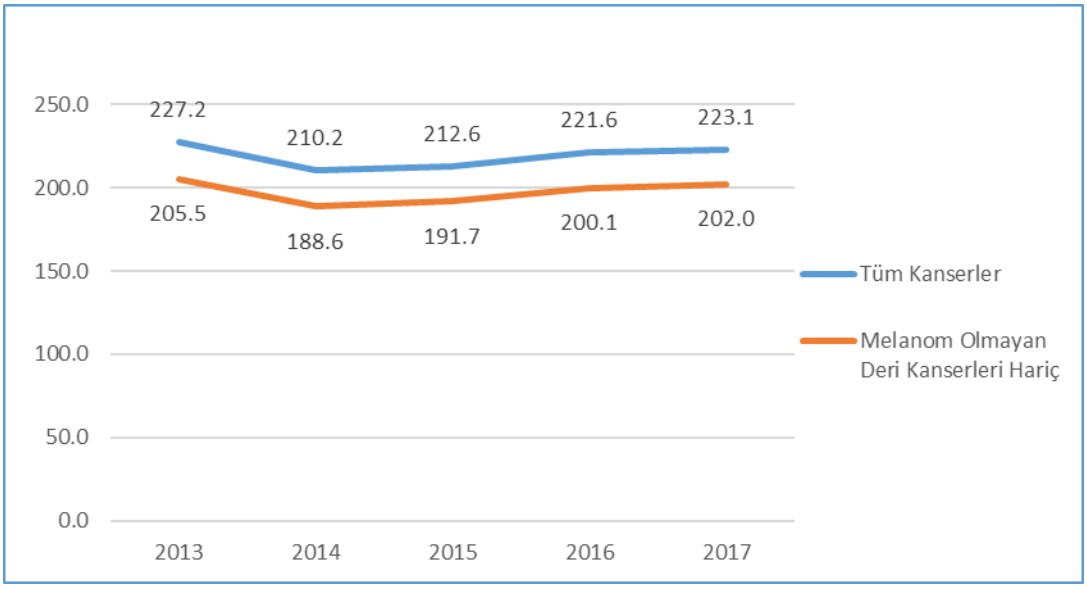

Şekil 32. Tüm Kanserler ve Melanom Olmayan Deri Kanserleri Hariç Kanserlerin Yaşa Standardize İnsidans Hızlarının 2013-2017 Yılları Arasındaki Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2013-2017) (Dünya Standart Nüfusu,100.000 Kişide)

4.15. 2013-2017 Yılları Tarama Kanserlerinin Yaşa Standart Hızları

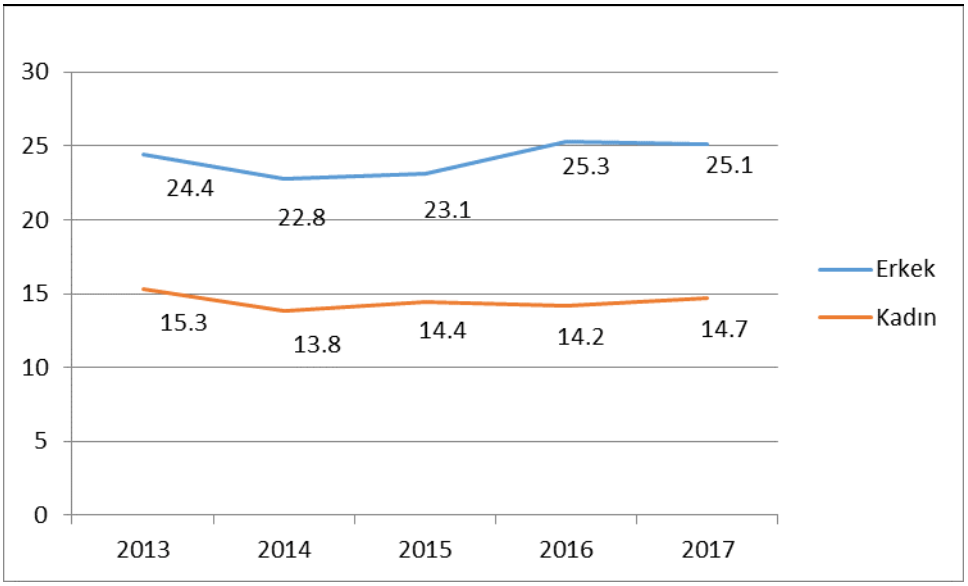

Şekil 33. Kolorektal Kanserin Yaşa Standardize İnsidans Hızlarının Cinsiyete Göre 2013-2017 Yılları Arasındaki Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2013-2017) (Dünya Standart Nüfusu,100.000 Kişide)

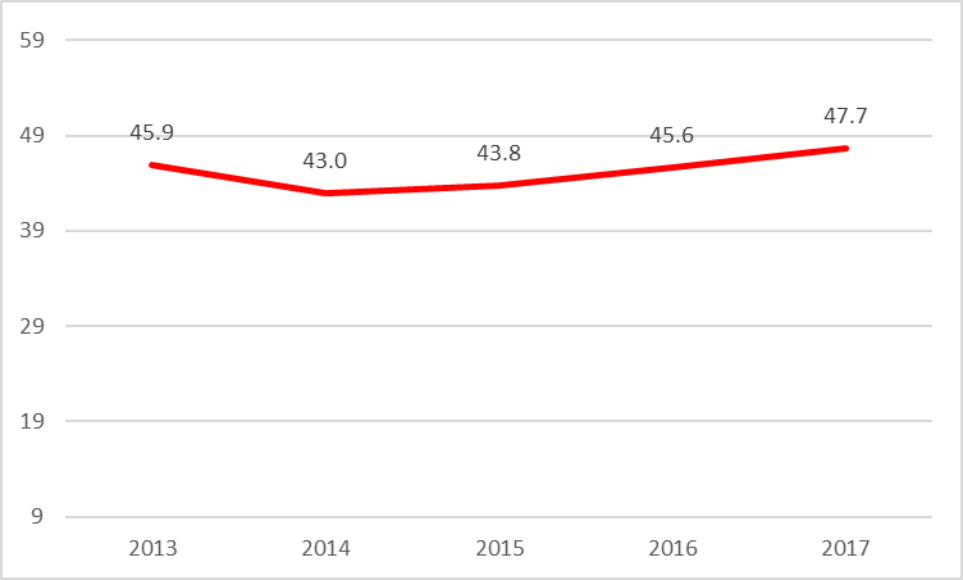

Şekil 34. Kadınlarda Görülen Meme Kanserin Yaşa Standardize İnsidans Hızlarının 2013-2017 Yılları Arasındaki Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2013-2017) (Dünya Standart Nüfusu,100.000 Kişide)

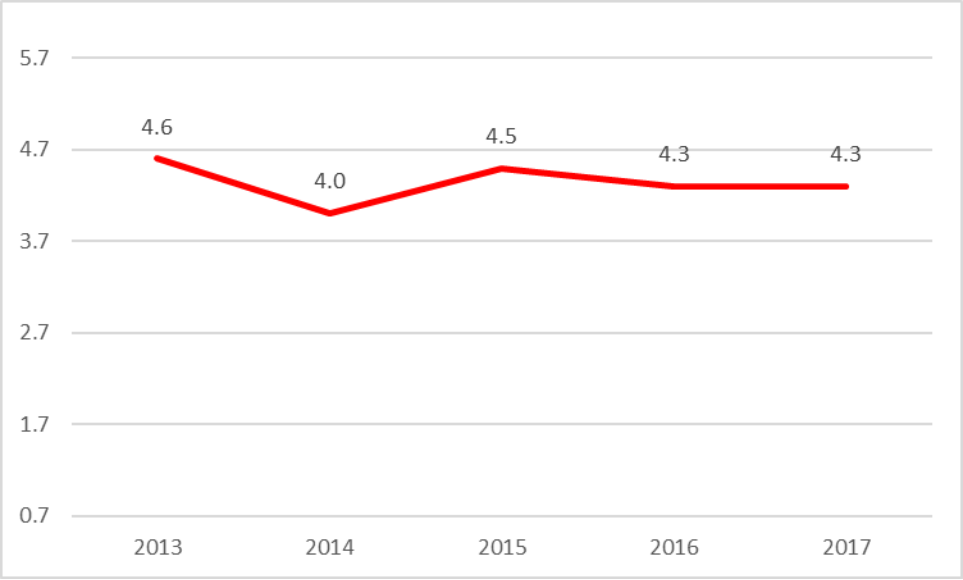

Şekil 35. Kadınlarda Görülen Serviks Kanserin Yaşa Standardize İnsidans Hızlarının 2013-2017 Yılları Arasındaki Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2013-2017) (Dünya Standart Nüfusu,100.000 Kişide)

4.16. Tütünle İlişkili Kanserler*

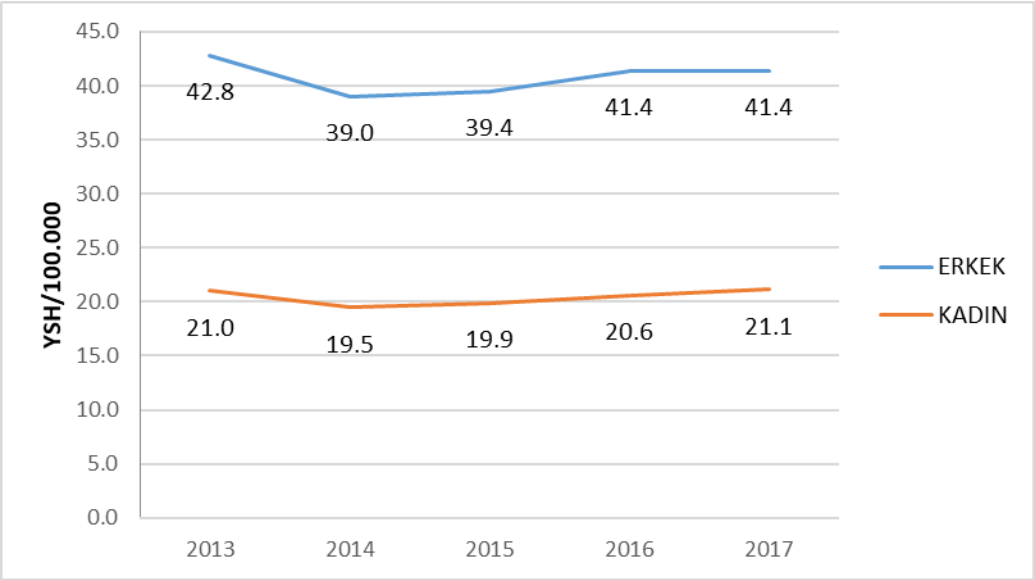

*Tütün kullanımına atfedilen vakalar (ICD-10 C00-96, deri kanserleri (C44) hariç)

Şekil 36. Tütünle İlişkili Kanserlerin Yaşa Standardize İnsidans Hızlarının Cinsiyete Göre 2013-2017 Yılları Arasındaki Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2013-2017) (Dünya Standart Nüfusu,100.000 Kişide) **(20)**

4.17. Beyin, Meninksler ve Merkezi Sinir Sistemi Kanserleri

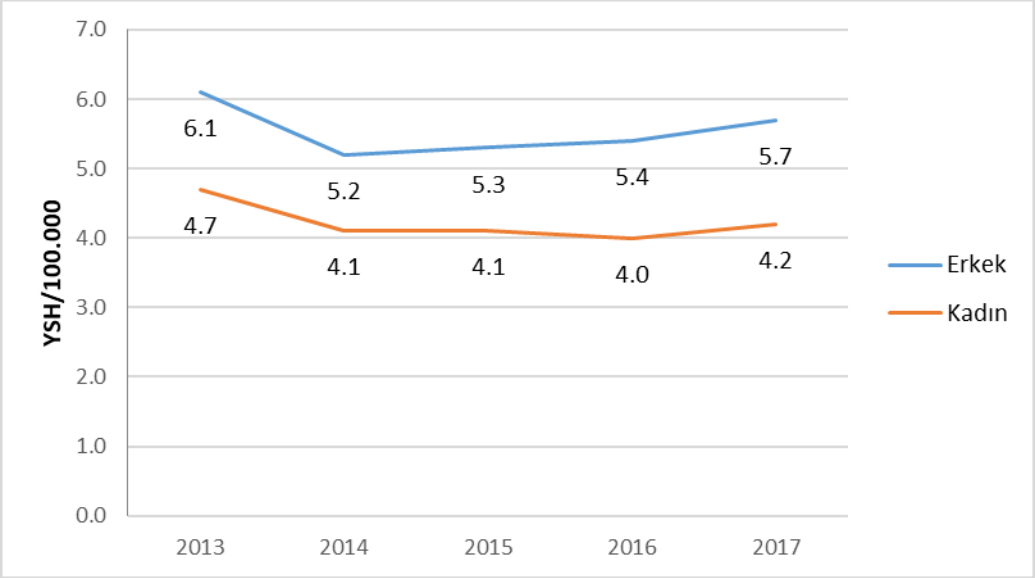

Şekil 37. Beyin, Meninksler ve Merkezi Sinir Sistemi Kanserlerinin Yaşa Standardize İnsidans Hızlarının Cinsiyete Göre 2013-2017 Yılları Arasındaki Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2013-2017) (Dünya Standart Nüfusu,100.000 Kişide)

4.18. Obezite İle İlişkili Kanserler *

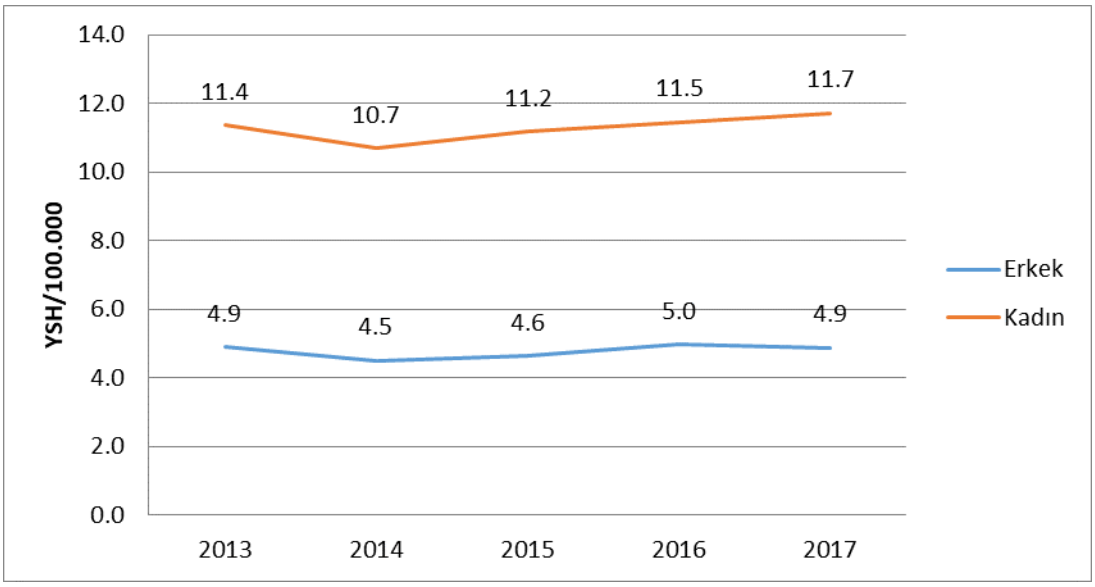

*Kadınlar için özofagus, kolorektal, safrakesesi, pankreas, meme, uterus kopusu, over, böbrek; Erkekler için özofagus, kolorektal, pankreas, böbrek

Şekil 38. Obezite ile İlişkili Kanserlerin Yaşa Standardize İnsidans Hızlarının Cinsiyete Göre 2013-2017 Yılları Arasındaki Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2013-2017) (Dünya Standart Nüfusu,100.000 Kişide) (21)

4.19. HPV İle İlişkili Kanserler*

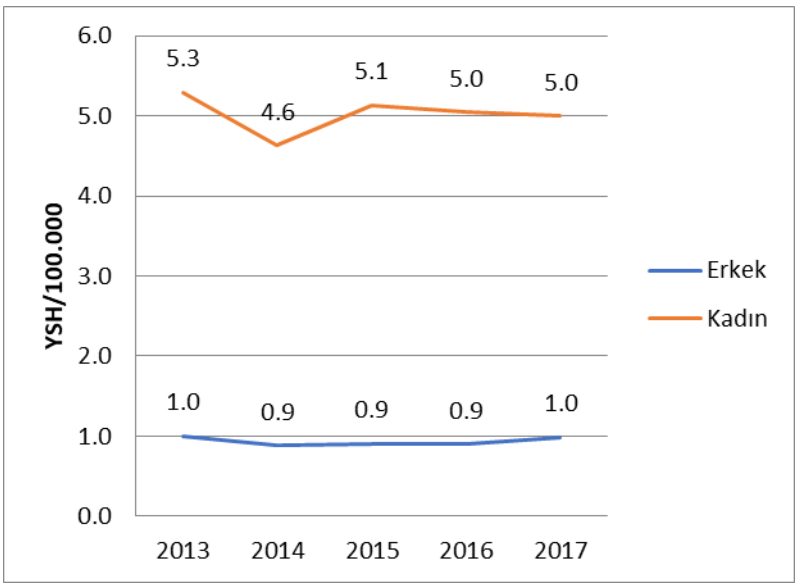

*Kadınlar için uterus serviksi, ağız farinks, anüs, vulva ve vajina; Erkekler için ağız farinks, anüs, penis

Şekil 39. HPV ile İlişkili Kanserlerin Yaşa Standardize İnsidans Hızlarının Cinsiyete Göre 2013-2017 Yılları Arasındaki Dağılımı (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2013-2017) (Dünya Standart Nüfusu,100.000 Kişide) (22)

4.20. Çocukluk Çağı Kanserleri

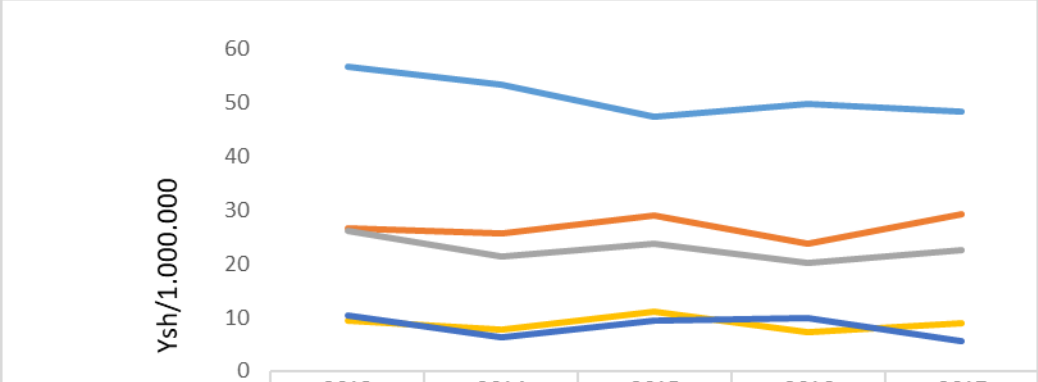

	2013	2014	2015	2016	2017
LÖSEMİ	56.7	53.3	47.4	49.7	48.4
MSS TÜMÖRLERİ	26.6	25.6	28.9	23.6	29.1
LENFOMA	26.2	21.4	23.6	20.1	22.6
NÖROBLASTOM	9.3	7.8	11.1	7.2	8.8
YUMUŞAK DOKU SARKOMLARI	10.4	6.3	9.4	9.9	5.5

Şekil 40. 0-14 Yaş Erkek Çocuklarında Bazı Çocukluk Çağı Kanserlerinin 2013-2017 Yılları Arasındaki Yaşa Standardize Hızları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2013-2017) (1.000.000 Kişide)

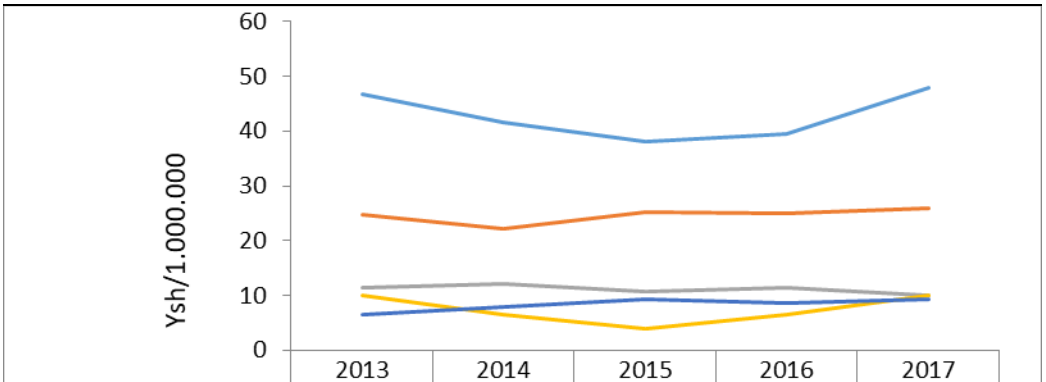

	2013	2014	2015	2016	2017
LÖSEMİ	46.7	41.5	38.1	39.5	47.9
MSS TÜMÖRLERİ	24.8	22.1	25.3	24.9	25.8
LENFOMA	11.4	12.2	10.8	11.3	10.1
YUMUŞAK DOKU SARKOMLARI	10.0	6.6	4.0	6.6	10.1
NÖROBLASTOM	6.4	7.9	9.2	8.6	9.4

Şekil 41. 0-14 Yaş Kız Çocuklarında Bazı Çocukluk Çağı Kanserlerinin 2013-2017 Yılları Arasındaki Yaşa Standardize Hızları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2013-2017) (1.000.000 Kişide)

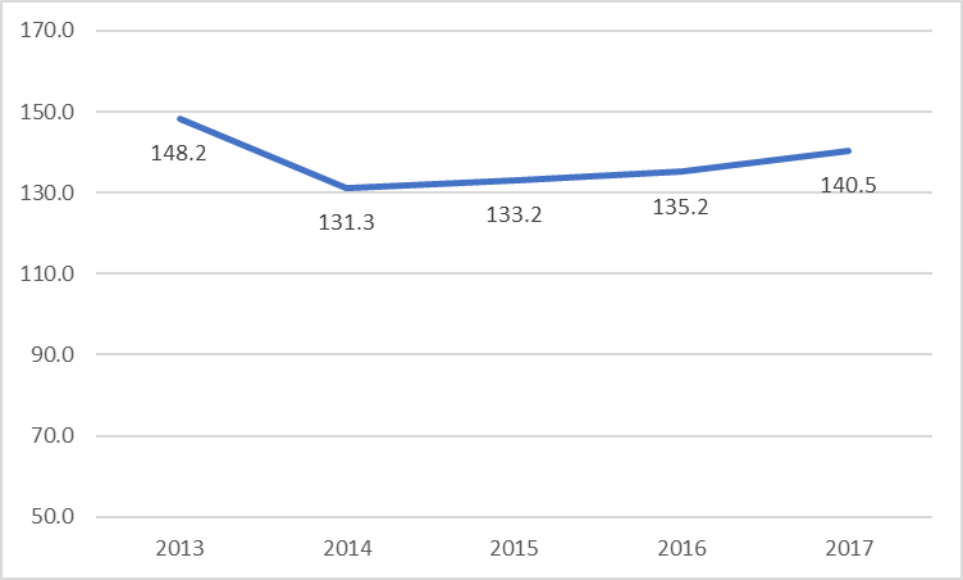

Şekil 42. 0-14 Yaş Çocuklarında Çocukluk Çağı Kanserlerinin 2013-2017 Yılları Arasındaki Yaşa Standardize Hızları (Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2013-2017) (1.000.000 Kişide)

Tütünle ilişkili kanserlerin insidanslarının hesaplanmasında, Birleşik Krallık çapında yapılan çalışmanın tütüne atfedilen risk değerleri referans olarak kullanılmıştır (20). Obezite ile ilişkili kanserlerin insidanslarının hesaplanmasında, dünya çapında yapılan çalışmanın kadınlar ve erkekler bazında obeziteye atfedilen risk değerleri referans olarak kullanılmıştır (21). HPV ile ilişkili kanserlerin insidanslarının hesaplanmasında da benzer yol izlenilmiştir (22).Ülkeler bazında etkene bağlı göreceli risklerin farklılık gösterebileceği unutulmamalı, bu hesaplanan değerler sadece önsel bilgi niteliğinde değerlendirilmelidir.

5. DÜNYA KANSER İSTATİSTİKLERİNDE TÜRKİYE'NİN DURUMU

Tablo 19. Uluslararası Kanser Araştırma Ajansı (IARC) Tarafından Yayınlanan GLOBOCAN 2020 Verileri ve Türkiye** Karşılaştırması (Yaşa Standardize Hız/100.000 kişide) (23)

	Erkek*	**Kadın***
Dünya	222,0	186,0
Batı Asya	198,3	162,3
Orta ve Doğu Avrupa	293,8	220,9
ABD	400,9	333,2
Türkiye**	259,2	187,0

*Yaşa göre standardize edilmiş hız 100.000 kişide ** Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017

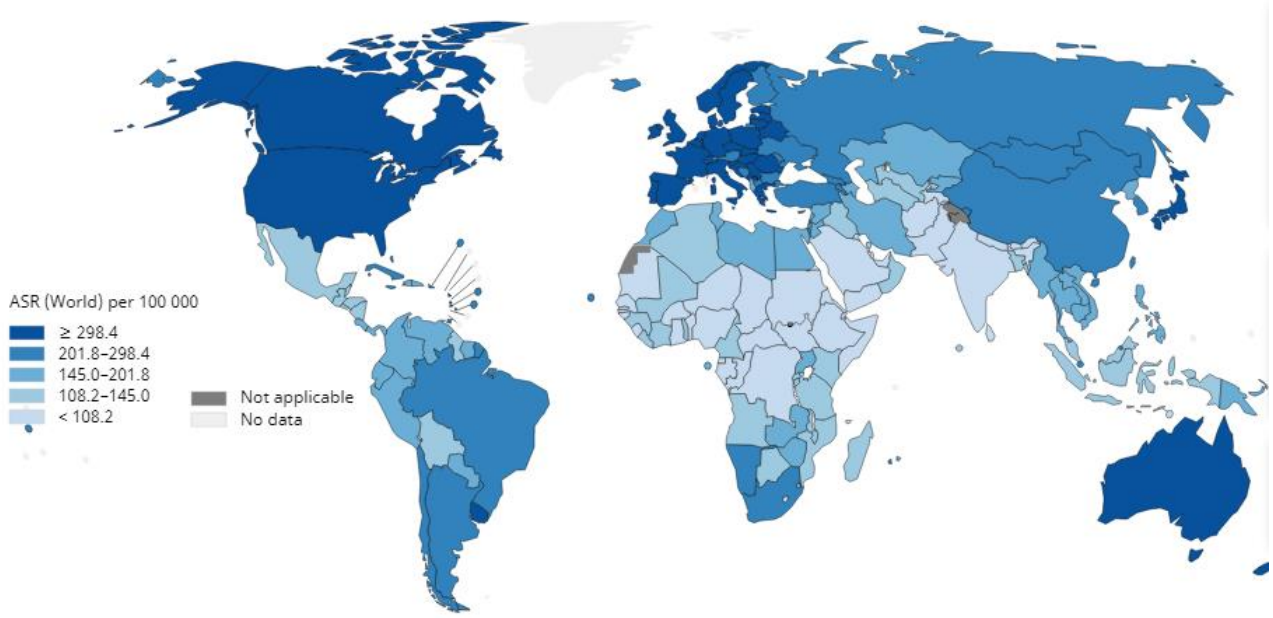

Şekil 42. Dünya'da Erkeklerde Yaşa Standardize Kanser Hızının Dağılımı, 2020 (100.000 kişide) (23)

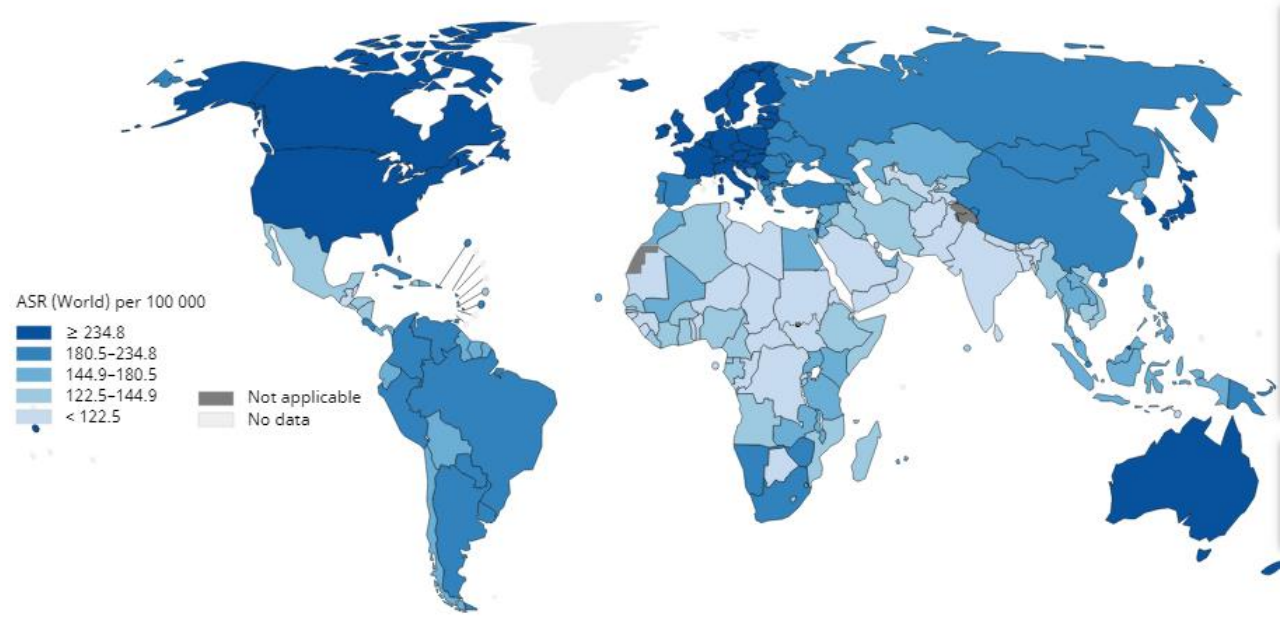

Şekil 43. Dünya'da Kadınlarda Yaşa Standardize Kanser Hızının Dağılımı, 2020 (100.000 kişide)(23)

Tablo 20. Uluslararası Kanser Araştırma Ajansı (IARC) Tarafından Yayınlanan GLOBOCAN 2020 Verilerine Göre Erkeklerde En Sık Görülen İlk Beş Kanser Türünün Dağılımı (23)

	Türkiye*	**Dünya**	**Batı Asya**	**Orta ve Doğu Avrupa**	**ABD**
1	Akciğer	Akciğer	Akciğer	Akciğer	Prostat
2	Prostat	Prostat	Prostat	Prostat	Akciğer
3	Kolorektal	Kolorektal	Kolorektal	Kolorektal	Kolorektal
4	Mesane	Mide	Mesane	Mide	Mesane
5	Mide	Karaciğer	Mide	Mesane	Deri Melanomu

* Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017

Tablo 21. Uluslararası Kanser Araştırma Ajansı (IARC) Tarafından Yayınlanan GLOBOCAN 2020 Verilerine Göre Kadınlarda En Sık Görülen İlk Beş Kanserlerin Dağılımı (23)

	Türkiye*	**Dünya**	**Batı Asya**	**Orta ve Doğu Avrupa**	**ABD**
1	Meme	Meme	Meme	Meme	Meme
2	Tiroit	Kolorektal	Tiroit	Kolorektal	Akciğer
3	Kolorektal	Akciğer	Kolorektal	Uterus korpusu	Kolorektal
4	Akciğer	Uterus serviksi	Akciğer	Akciğer	Uterus Korpusu
5	Uterus Korpusu	Tiroit	Uterus Korpusu	Uterus Serviksi	Deri Melanomu

* Türkiye Birleşik Veri Tabanı, 2017

6. SONUÇ

Türkiye'de 2017 yılında yaşa standardize kanser hızı erkeklerde yüz binde 259,2 kadınlarda ise yüz binde 187,0'dır. Toplamda kanser insidansı ise yüz binde 223,1'dir. Türkiye'de toplam 180.288 kişiye yeni kanser teşhisi konulmuştur. Son 5 yılın verileri değerlendirildiğinde, gerek erkeklerde gerekse kadınlarda istatistiksel olarak anlamlı bir değişim olmadığı görülmektedir.

Türkiye 2017 kanser verileri; Dünya, Batı Asya, Orta ve Doğu Avrupa ve ABD'de en son kanser verileri olan 2020 yılı GLOBOCAN verileri ile karşılaştırılmıştır. Buna göre; Türkiye kanser insidansı dünya insidansının bir miktar üzerinde seyretmektedir. Ülkemizin de içinde yer aldığı Batı Asya bölgesi kanser insidansları ortalaması Türkiye ortalamasından düşüktür. Orta ve Doğu Avrupa ve Amerika gibi gelişmişlik düzeyi yüksek olan ülkelerin kanser insidansları, ülkemize göre daha yüksektir. Ülkemizde görülen ilk 5 kanser türü dünyadaki ve diğer gelişmiş ülkelerdeki örüntü ile benzerlikler göstermektedir. Erkeklerde trakea, bronş ve akciğer kanseri (56,7/100.000 kişide YSH), kadınlarda ise meme kanseri (47,7/100.000 kişide YSH) en sık görülen kanser türleridir.

Akciğer kanserinin evreleri incelendiğinde %56.5'inin uzak metastaz yaptığı görülmektedir. Akciğer kanserinin teşhisi genellikle geç evrelerde olmaktadır. Ülkemizde özellikle erkeklerde hem akciğer kanseri hem de tütüne bağlı kanserler önemini korumaktadır.

Çocukluk çağı kanserlerinde ise çocukluk çağı lösemileri en sık görülen kanser türüdür. Çocukluk çağında her iki cinsiyette de merkezi sinir sistemi tümörleri ve lenfomalar lösemileri takip etmektedir. Gençlerde ise (15-24 yaş grubu) erkeklerde testis kanseri, hodgkin lenfoma, tiroit, kadınlarda ise tiroit, hodgkin hastalığı ve beyin, meninksler, merkezi sinir sistemi kanserlerinin ön planda olduğu görülmektedir. Genellikle ileri yaş hastalığı olmasından ötürü, yaş ilerledikçe ilk sıralarda görülmekte olan kanserlere ilişkin örüntü genel Türkiye örüntüsüne yaklaşmaktadır.

Meme kanseri kadınlarda en sık görülen kanser türüdür. Tanı konulan her 4 kadın kanserinden 1'i meme kanseridir. Tanı alma ortanca yaşı ise 53 olarak bulunmuştur. Meme kanseri evreleri incelendiğinde vakaların %11'i uzak evrededir.

Kolorektal kanserler hem kadınlarda hem de erkeklerde üçüncü sıradaki yerini muhafaza etmektedir. Sıklığı erkeklerde yüz binde 25,1 iken kadınlarda yüz binde 14,7' dir.

Uterus serviksi kanseri kadın kanserlerinde dokuzuncu sırada bulunmaktadır. Başlıca etkeni HPV olan bu kanser ülkemizde düşük sıklıkta görülüyor olmasına karşın, Uluslararası Kanser Araştırma Ajansı tarafından yapılmış olan analizlerde HPV'ye bağlı kanserlerin erkek kanserlerinin %1'inden, kadın kanserlerinin ise %5-10'undan sorumlu olduğu bildirilmektedir. Benzer şekilde ülkemiz verileri incelendiğinde, HPV ile ilişkili kanserlerin kadınları daha çok etkilediği, kadınlarda erkeklerin yaklaşık 5 katı HPV ile ilişkili kanser olduğu tahmin edilmektedir.

Meme, uterus korpusu ve over gibi kadın kanserlerinde en önemli risk faktörlerinden birisi de obezitedir. Obezitenin etken olduğu kanserler daha çok kadınları etkilemektedir. Bu nedenle obezite ile ilişkili kanserlerin örüntüsü incelendiğinde kadınlarda hızın erkeklere göre yüksek olarak seyrettiği görülmektedir.

Tiroit kanseri kadınlarda en sık görülen ikinci kanser iken erkeklerde sekizinci sıradadır. Kadınlarda tiroit kanseri sıklığı dikkat çekici olmakla birlikte son 5 yıl verilerinin yüz binde 20 civarında seyrettiği görülmektedir. Benzer şekilde diğer ülkelerde de kadınlarda tiroit kanseri görülme sıklığı erkeklerden fazla olup dünyanın birçok bölgesinde tiroit kanser insidansı belirgin bir şekilde artış göstermektedir. Bu durumu değerlendirmek üzere Daire Başkanlığımızca 2016 yılında "Türkiye'de ve Dünya'da Tiroit Kanserleri Raporu" yayınlanmıştır. Raporda; kadın cinsiyet, obezite, iyot eksikliği ve çocukluk çağında radyasyon maruziyeti tiroit kanseri ile ilişkisi gösterilen etiyolojik nedenler olarak sıralanmıştır. Bunun yanı sıra Raporda pek çok uluslararası çalışmada; tiroit kanseri artıyor olsa da söz konusu kanser türüne bağlı ölümlerin artmaması, görülen artışın daha çok erken evre hastalık düzeyinde olması gibi sebeplerle tiroit kanseri insidansındaki artışın gerçek bir artıştan kaynaklanmıyor olabileceği vurgulanmıştır. Yukarıda sayılan nedenler göz önüne alınarak insidanstaki yüksekliğin hastalık sıklığının artışı nedenli olmayıp artmış tanı ve kayıt başarısı nedeniyle olabileceğine dikkat çekilmiştir.

7. ÖZET

- ✓ Türkiye kanser insidansı, dünya insidansının bir miktar üzerinde seyretmektedir. Ülkemizin de içinde yer aldığı Batı Asya bölgesi ortalaması kanser insidansları Türkiye ortalamasından düşüktür. Orta ve Doğu Avrupa ve Amerika gibi gelişmişlik düzeyi yüksek olan ülkelerin kanser insidansları, ülkemize göre daha yüksek bulunmuştur.
- ✓ Türkiye'de 2017 yılında yaşa standardize edilmiş kanser hızı erkeklerde 259,2 iken kadınlarda 187,0'dir (100.000 kişide).
- ✓ 2017 yılı kanser istatistiklerine göre ülkemizde toplam 180.288 kişinin kansere yakalandığı tahmin edilmektedir.
- ✓ Erkeklerde en sık görülen kanser akciğer kanseridir. Erkeklerde tütün ve tütün ürünlerine bağlı kanserler arasında tütün kullanımına atfedilen vaka sayısı 16.781 olarak tahmin edilmekte olup tütüne bağlı kanserler erkeklerde önemini korumaya devam etmektedir.
- ✓ Kadınlarda en sık görülen meme kanseri, her 4 kadın kanserinden birisi olmayı sürdürmektedir. Bir yıl içinde toplam 19.211 kadına meme kanseri teşhisi konulmuştur.
- ✓ Obeziteye atfedilen vaka sayısının toplamda 6.707 civarında olduğu tahmin edilmektedir. Obezitenin etken olduğu kanserler daha çok kadınları etkilemektedir.
- ✓ Hem erkeklerde hem de kadınlarda kolorektal kanserler üçüncü sırada yer almaktadır.
- ✓ Çocukluk çağı kanserlerinde lösemi en sık görülen kanser türüdür.
- ✓ Gençlerde ise (15-24 yaş grubu) erkeklerde testis kanseri, kadınlarda ise Tiroit kanseri ilk sırada yer almaktadır.
- ✓ Akciğer kanserinde hastaların yarısından fazlası ileri evrede teşhis edilmektedir.
- ✓ Meme kanserinin sadece %11'i uzak evre kanser vakalarından oluşmaktadır.
- ✓ Kadın kanserleri olan uterus korpusu ve serviks kanserlerinin çoğunluğu, erken evrede yakalanmaktadır.

8. KAYNAKLAR

1. 10 facts about cancer. WHO. Updated February 2017. https://www.who.int/features/factfiles/cancer/en/
2. Cancer Key facts 03 March 2021. WHO. https://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/cancer
3. TÜİK. Ölüm Nedeni İstatistikleri, 2017. tuikweb.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=27592
4. Dünya Kanser Raporu 2008. Ed: Boyle P, Levin B. Uluslararası Kanser Araştırmaları Kurumu Yayını, Lyon, Fransa 2008.
5. Türkiye'de Kanser Kayıtçılığı. T.C. Sağlık Bakanlığı Kanserle Savaş Dairesi Başkanlığı. Ankara, 2011.s.12
6. Bray F, Znaor A, Cueva P, Korir A, Swaminathan R, Ullrich A, et al. Planning and Developing Population-Based Cancer Registration In Low- And Middle-Income Settings. IARC Technical Publication No. 43. International Agency for Research on Cancer. France,2015. p. vii-3. http://publications.iarc.fr/Book-And-Report-Series/Iarc-Technical-Publications/Planning-And-Developing-Population-Based-Cancer-Registration-In-Low--And-Middle-Income-Settings-2014 Erişim Tarihi: 22.03.2021)
7. "Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Nedir?". Erişim Adresi: tuikweb.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1059 Erişim Tarihi: 22.03.2021
8. TÜİK. "Yıllara, Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Nüfus Tablosu" . Erişim Adresi: biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=695&locale=tr Erişim Tarihi:22.03.2021
9. Koç İ, Eryurt MA, Adalı T, Seçkiner P. Türkiye'nin Demografik Dönüşümü Raporu. HÜ Nüfus Etütleri Enstitüsü, ISBN: 978-975-491-285-2, Ankara,2010.
10. Kılıç E. Ölüm Bildirim Sistemi. Erişim Adresi: http://www.saglikbilisimzirvesi.org/sunumlar/k/EnverKilicSunum30Mart2013.pdf Erişim Tarihi:10.01.2014
11. Bilir, N., Cancer Frequency in Turkey, Kanser, Scientific Organ of the Turkish Assoc. for Cancer Research and Control, (1981) 11: 93‑97.
12. Bilir, N., Cancer Occurence in Developing Countries, Ed. D.M. Parkin, içinde "TURKEY" s. 303‑307, IARC Scientific Publications, No. 75, IARC, Lyon, 1986.
13. Curado. M. P., Edwards, B., Shin. H.R., Storm. H., Ferlay. J., Heanue. M. and Boyle. P., eds (2007) Cancer Incidence in Five Continents, Vol. IX.IARC Scientific Publications No. 160, Lyon, IARC.
14. Forman D, Bray F, Steliarova-Foucher E, Ferlay. J, eds (2012). Cancer Incidence in Five Continents, Vol. X. Erişim Adresi: http://ci5.iarc.fr/ci5-xi/Default.aspx Erişim Tarihi:22.03.2021
15. Cancer Incidence in Five Continents, Vol. XI (electronic version). Lyon: International Agency for Research on Cancer. http://ci5.iarc.fr/CI5I-IX/Default.aspx Erişim Tarihi: 22.03.2021
16. Allemani C, et al. Global surveillance of trends in cancer survival 2000–14 (CONCORD-3): analysis of individual records for 37 513 025 patients diagnosed with one of 18 cancers from 322 population-based registries in 71 countries.The Lancet. Published online January 30, 2018 http://dx.doi.org/10.1016/S0140-6736(17)33326-3 (Erişim tarihi: 08.02.2018)
17. Young JL Jr, Ward KC (eds). Kanser Kayıtçılığında Standartlar İçin El Kitabı. Çeviri Ed: Eser S, Ozalan S. Ankara, 2013.
18. Anton-Culver H, Young JL Jr (eds). MECC Kanser Kayıt Merkezleri için Standart İşletim Prosedürleri. Çeviri Ed: Eser S, Yakut İC, Özalan S, Karakılınç H. Ankara, Aralık 2008.

19. Tezcan S. Epidemiyoloji Tıbbi Araştırmaların Yöntem Bilimi. Hacettepe Halk Sağlığı Vakfı, Ankara, 1992.

20. Brown KF, Rumgay H, Dunlop C, Ryan M, Quartly F et al. The fraction of cancer attributable to modifiable risk factors inEngland, Wales, Scotland, Northern Ireland, and the United Kingdom in 2015. British Journal of Cancer 2018; 118:1130–1141

21. Arnold M, Pandeya N, Byrnes G, Renehan AG, Stevens GA, Ezzati M et al. Global burden of cancer attributable to high body-mass index in 2012: a population-based study. Lancet Oncol 2015; 16: 36–46

22. Parkin, D.M. and F. Bray, Chapter 2: The burden of HPV-related cancers. Vaccine, 2006. 24 Suppl 3: p. S3/11-25

23. Ferlay J, Ervik M, Lam F, Colombet M, Mery L, Piñeros M, Znaor A, Soerjomataram I, Bray F (2018). Global Cancer Observatory: Cancer Today. Lyon, France: International Agency for Research on Cancer. Available from: https://gco.iarc.fr/today. Erişim Tarihi:26.06.2019